

T.C.

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

GENÇ YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE (25-35YAŞ) DUYGUSAL
ZEKANIN KARAR VERME STRATEJİLERİ ÜZERİNDEKİ
ETKİSİ

REYYAN SAVUR

DANIŞMAN: DOÇ. DR. CUMHUR TAŞ

İstanbul, 2017

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

GENÇ YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE (25-35YAŞ) DUYGUSAL
ZEKANIN KARAR VERME STRATEJİLERİ ÜZERİNDEKİ
ETKİSİ

REYYAN SAVUR

144102123

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN: DOÇ. DR. CUMHUR TAŞ

İstanbul-2017

T.C.
ÜSKÜDAR
ÜNİVERSİTESİ

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAVI TUTANAĞI
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GENEL BİLGİLER

Öğrenci No	: 144102123
Öğrenci Adı Soyadı	: Reyhan Savur
Anabilim Dalı	: Klinik Psikoloji
Tez Danışmanı	: Doç. Dr. Cumhur Taş
Tezin Başlığı	: Genç Yetişkinlik Döneminde (25-35 yaş) Duygusal Zekanın Karar Verme Stratejileri Üzerindeki Etkisi

Toplantı Tarihi	: 29.01.2018	Saati	: 10.00
-----------------	--------------	-------	---------

Öğrenci Savunmaya : Geldi

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca tez bilimsel olarak incelenmiş, adayın tez çalışmasını sunmasının ardından, adaya tez çalışması ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

- Yapılan savunma sınavında adayın tez çalışması başarılı bulunarak **KABUL** edilmesine,
 Yapılan savunma sınavı sonunda tez çalışmasının **DÜZELTİLMESİNE**, düzeltme için adaya ay **EK SÜRE** verilmesine (en fazla 3 ay)
 Yapılan savunma sınavının sonunda tezin **REDDEDİLMESİNE**

OY BİRLİĞİ **OY ÇOKLUĞU**

ile karar verilmiştir.

Savunmada Tezin Başlığı : Değişmedi Değişti

Tezin Yeni Başlığı : Değişmedi

Öğrenci Savunmaya : Gelmedi

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca yukarıda belirtilen tarih ve saatte Tez Savunma Jürisi toplanmış ancak ilgili öğrenci savunma sınavına gelmemiştir. Adayın tez çalışmasını Jüri önünde sunmadığı için yapılan değerlendirmeler sonunda adayın tez çalışmasıyla ilgili aşağıdaki kararı,

OY BİRLİĞİ İLE REDDEDİLMİŞTİR.

Tez Sınavı Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmza
Başkan	Doç. Dr. Cumhur TAŞ	
Danışman Üye	Doç. Dr. Barış METİN	
Üye	Doç. Dr. Korkut ULUCAN	
Üye		
Üye		

(Tüm durumlarda jüri üyelerinin tez değerlendirme raporları gerekir.)

Tarih: 29.01.2018

Yukarıda kimlik bilgileri belirtilen ve Anabilim Dalımız Yüksek Lisans Programı öğrencisinin Tez Savunma Sınav Tutanağı ve eklerinin Enstitü Yönetim Kurulunda görüşülmesi hususunda bilgililerinizi ve gereğini arz ederim

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "Genç Yetişkinlik Döneminde (25-35yaş) Duygusal Zekanın Karar Verme Stratejileri Üzerindeki Etkisi" adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih: 16/01/2018

Adı SOYADI: Reyyan SAVUR.

İmza:

TEŞEKKÜR

Öncelikli olarak tez danışmanım Doç. Dr. Cumhur Taş hocama, tez süresince her ihtiyaç durumunda ulaşılabilirliği, sabırlı ve anlaşılır açıklamalarıyla güçlendirdiği desteklerinden dolayı teşekkür ederim. Başta Prof. Dr. Nevzat Tarhan hocamız ve kıymetli hocalardan oluşan eğitim ekibiyle, klinik psikoloji yüksek lisans eğitimi kapsamında kattıkları bilgiler ve paylaştıkları deneyimlerle bizleri de bu yolda cesaretlendirdikleri için teşekkür ederim. Özellikle tez yazım dönemim süresince, beni her zaman için destekleyen ve yüreklendiren kıymetli ablam Aslı Mert'e, araştırmalarımnda ve özellikle istatistik kısmında sıkılmadan destek olan ve her zaman için ulaşabildiğim can arkadaşım Habibe Kalyoncu'ya, ve beni motive eden hoş gören tüm arkadaşlarım ve yakınlarıma teşekkür ederim.

Her zaman yanımda olan, karşılıksız ve sonsuz sevgi ve destekleriyle beni güçlendiren aileme saygı ve sevgi ve şükranlarım ile...

Yüksek Lisans Tezi

GENÇ YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE (25-35 YAŞ) DUYGUSAL ZEKANIN KARAR
VERME STRATEJİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Reyyan SAVUR

Üsküdar Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Klinik Psikoloji Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Cumhur TAŞ

ÖZET

Bu çalışmada genç yetişkinlik döneminde duygusal zekanın karar verme stratejileri üzerindeki etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Ayrıca ek değişkenler olarak empati düzeyi, yaş ve cinsiyet farklılıkları açısından da incelenmiştir. Bu sayede, kişinin birçok tutumunda etkili olan duygusal zekanın, karar vermede ne derecede etkili olduğunun farkındalığını arttırmak hedeflenmektedir.

Özellikle son 15 yılın araştırmalarında konu olan duygusal zekâ, birçok yaş grubunda ve genel olarak farklı mesleklerdeki akademik başarı ve yöneticilik üzerindeki etkileri ile ilişkilendirilmiştir. Bu çalışma ise gelişimin genç yetişkinlik dönemini temel alarak karar verme üzerindeki etkisi üzerine yoğunlaşmıştır. Araştırma kapsamında 131'i kadın 109'u erkek olmak üzere toplam 240 katılımcıya ulaşılmıştır. Çalışmaya katılan kişilerin duygusal zekalarını saptamak amacıyla Bar-On, karar verme stratejilerini saptamak üzere Karar Stratejileri Ölçeği, duygusal ve bilişsel boyutuyla empatiyi saptamak üzere Temel Empati Ölçeği ve demografik bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen Sosyodemografik Bilgi Formu kullanılmıştır.

Katılımcılardan elde edilen veriler araştırmacı tarafından kodlanmış ve SPSS 21.0 programına aktararak analiz edilmiştir. Katılımcıların demografik bilgileri frekans ve yüzde analizi olarak sunulmuştur. Ölçek puanlarının normallik sınavında Çarpıklık (Skewness) katsayısı kullanılmıştır. Sürekli bir değişkenden elde edilen puanların normal

dağılım özelliğinde kullanılan çarpıklık katsayısının (Skewness) ± 1 sınırları içinde kalması puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir (Büyüköztürk, 2011:40). Normallik sınamasında ölçek ve alt ölçek puanları normal dağılım gösterdiğinden puanların cinsiyet, medeni durum, yaş ve öğrenim düzeyi değişkenlerine göre karşılaştırılmasında bağımsız iki örneklem t testinden yararlanılmıştır. Ölçekler arası ilişki analizi için Pearson korelasyon tekniği; nedensellik ilişkisi için çoklu regresyon analizinden yararlanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 ($p < 0,05$) olarak belirlenmiştir.

Çalışma sonuçlarına göre genç yetişkinlerin; duygusal zeka ve içtepisel karar verme puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamış, kararsız karar verme puanı arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki, ve bağımlı karar verme ve mantıklı karar verme arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. İçtepisel karar verme ile empati alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki görülmemiş, diğer alt boyutlar arasında çeşitli ilişkiler ortaya çıkmıştır. Duygusal zeka ile bilişsel empati arasında anlamlı bir ilişki bulunmamış, duygusal empati ile arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: *genç yetişkinlik, duygusal zeka, karar verme, empati*

Master Thesis

THE EFFECT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE ON DECISION MAKING
STRATEGIES IN EARLY ADULT PERIOD

Reyyan SAVUR

Üsküdar University

Social Science Enstitute

Clinical Psychology Department

Advisor: Doç. Dr. Cumhuri TAŞ

ABSTRACT

This thesis aimed to emphasize the effect of emotional on decision making strategies in early adulthood period and other factors are investigated such as empathy level, age and gender. By this way, it is aimed to increase the awareness of how effective emotional intelligence at making decision, which is effective in many attitudes of the person.

Particularly in the last 15 years of research, emotional intelligence has been searched in many age groups, and linked to generally academic achievement in different professions and its impact on management. This study focuses on the impact of decision-making on the basis of the development of young adulthood period. Within the scope of the research, a total of 230 participants were reached, 110 of them is female and 120 of them is male. To determine the emotional intelligence of those participating in the study is used Bar-On Emotional Intelligence Scale, Decision Strategies Scale is used to determine decision making strategies, Basic Empathy Scale to detect empathy with emotional and cognitive dimensions, and the Demographic Information Form developed by the researcher to collect demographic information about participants.

The data obtained from the participants were coded by the researcher and analyzed and transferred to the SPSS 21.0 program. Participants' demographic information was presented as frequency and percentage analysis. The Skewness

coefficient was used in the normality test of the scale scores. It can be interpreted that the scores within ± 1 of the skewness coefficient used in the normal distribution feature of constantly varying scores do not show a significant deviation from the normal distribution (Büyüköztürk, 2011: 40). As the scale and subscale scores showed normal distribution in the normality test, independent two sample t test was used to compare scores according to gender, marital status, age and education level variables. Pearson correlation technique for correlation analysis between scales; multiple regression analysis was used for the causality relationship. The level of significance in the analyzes was determined as 0.05 ($p < 0,05$).

According to the results of the study; there was no significant relationship between emotional intelligence and intentional decision making point, a negative significant relationship between unstable decision making point, and a positive relationship between dependent decision making and logical decision making. There was no significant relationship between efferent decision making and empathy sub-dimensions, and various relationships emerged among other sub-dimensions. There was no significant relationship between emotional intelligence and cognitive empathy, and there was a significant positive correlation between emotional empathy and cognitive empathy.

Key Words: *early adulthood, emotional intelligence, desicion making, empathy*

KISALTMALAR

Bar-On: Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği

KSÖ: Karar Stratejileri Ölçeği

TEÖ: Temel Empati Ölçeği

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Duygusal Zekâ Zaman Tablosu

Tablo 2: Mayer Ve Salovey'in Dört Dallı Duygusal Zeka Modeli

Tablo 3: Goleman'ın Duygusal Zekâ Boyutları Ve Bunların Yapıtaşları

Tablo 4: Cooper ve Sawaf'ın Dört Köşe Taşlı Modeli

Tablo 5: Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Tablo 6: Ölçeklere Ait Betimsel İstatistikler

Tablo 7: Temel Empati Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi

Sonuçları

Tablo 8: Temel Empati Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi

Sonuçları

Tablo 9: Temel Empati Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılmasına Ait t

Testi Sonuçları

Tablo 10: Temel Empati Puanlarının Öğrenim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına Ait t

Testi Sonuçları

Tablo 11: Karar Verme Stratejilerine Ait Puanların Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına

Ait t Testi Sonuçları

Tablo 12: Karar Verme Stratejilerine Ait Puanların Yaş Gruplarına Göre

Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Tablo 13: Karar Verme Stratejilerine Ait Puanların Medeni Duruma Göre

Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Tablo 14: Karar Verme Stratejilerine Ait Puanların Öğrenim Düzeyine Göre

Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Tablo 15: Duygusal Zeka Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi

Sonuçları

Tablo 16: Duygusal Zeka Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılmasına Ait t

Testi Sonuçları

Tablo 17: Duygusal Zeka Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılmasına Ait t

Testi Sonuçları

Tablo 18: Duygusal Zeka Puanlarının Öğrenim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına Ait t

Testi Sonuçları

Tablo 19: Değişkenler Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Tablo 20: Duygusal Zekanın İç Tepkisel Karar Verme Üzerindeki Etkisine Ait Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Tablo 21: Duygusal Zekanın Mantıklı Karar Verme Üzerindeki Etkisine Ait Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Tablo 22: Duygusal Zekanın Bağımlı Karar Verme Üzerindeki Etkisine Ait Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Tablo 23: Duygusal Zekanın Kararsızlık Üzerindeki Etkisine Ait Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Tablo 24: Temel Empati ile Duygusal Zeka Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Tablo 25: Temel Empati ile Karar Verme Stratejileri Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

EKLER LİSTESİ

EK 1: Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği

EK 2: Karar Stratejileri Ölçeği

EK 3: Temel Empati Ölçeği

EK 4: Sosyodemografik Bilgi Formu

EK 5: Özgeçmiş

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni.....	i
Teşekkür.....	ii
Özet.....	iii
Abstract.....	v
Kısaltmalar.....	vii
Tablolar Listesi.....	viii
Ekler Listesi.....	x

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Cümlesi.....	6
1.2 Araştırmanın Amacı.....	7
1.3 Tanımlar.....	7

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR...8	8
2.1 DUYGUSAL ZEKA.....	8
2.1.1 Duygunun Tanımı.....	8
2.1.2 Zekanın Tanımı.....	8
2.1.3 Duygusal Zekâ Kapsamı ve Özellikleri.....	9
2.1.4 Duygusal Zekâ Modelleri ve Sınıflandırılması.....	12
2.1.4.1 John D. Mayer ve Peter Salovey Modeli.....	13
2.1.4.2 Reuven Bar-On Duygusal Zekâ Modeli.....	14
2.1.4.3 Daniel Goleman Modeli.....	16
2.1.4.4 Robert K. Cooper ve Ayman Sawaf Modeli.....	18
2.1.5 Duygusal Zekâ ile İlgili Yapılan Araştırmalar.....	19
2.2 KARAR VERME.....	20
2.2.1 Karar Verme Tanımı.....	20
2.2.2 Karar Verme Süreci.....	21
2.2.3 Karar Verme Stilleri.....	23

2.2.4 Karar Verme ile İlgili Yapılan Araştırmalar.....	25
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM.....	27
3.1 Araştırmanın Modeli.....	27
3.2 Evren ve Örneklem.....	27
3.3 Veri Toplama Araçları.....	28
3.3.1 Bar-On Duygusal Zekâ Ölçeği.....	28
3.3.2 Karar Verme Stratejileri Ölçeği.....	28
3.3.3 Temel Empati Ölçeği.....	29
3.3.4 Sosyodemografik Bilgi Formu.....	29
3.4 Veri Analiz Yöntemi.....	29
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR.....	31
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA ve SONUÇ.....	55
Kısıtlılıklar ve Öneriler.....	73
Kaynakça.....	74
Ekler.....	83
Özgeçmiş.....	96

BİRİNCİ BÖLÜM:

GİRİŞ

Genç yetişkinlik dönemi, diğer bir adı ile yetişkinlik dünyasına giriş, kişinin aile merkezinden uzaklaşarak bireyselliğin merkezine doğru bir değişim demektir. Bu dönem içindeki tüm arkadaşlık, duygusal ilişkiler ve iş arkadaşlıkları, kişinin bir yetişkin olarak kendini baştan tanımlamasına vesile olur. Genç yetişkinlik dönemi süresince kişi, gelişen önceliklerini yansıtan sorumluluklar ve ilişkilerle, kendini keşfetmeye ve yetişkin rolüne hazırlanmaya başlar (Vander Zanden, 1997).

Kişilik gelişim kuramlarını etkileyen temellerden biri Erikson'un çalışmaları olmuştur. Erikson'un kişilik gelişim kuramı, yaşamdaki kişilik gelişim süreçlerini sekiz evrede tanımlamaktadır. Bunlardan altıncısı olan genç yetişkinlik dönemi, ergenlik sonrası başlar 30'lu yaşların ortalarında sona erer. Bu dönemde kişinin başkalarıyla yakın ilişkiler geliştirebilmesi beklenir. Diğer bir deyişle, kişinin bu evrede aşması gereken çelişki "yakınlığa karşı yalıtılmışlıktır". Erikson'a göre yakınlık kavramı, bencil olmama-cinsellik-derinlemesine adanma boyutlarını içermektedir. Erikson'a göre, bu evrenin diğer ucu olan yalıtılmışlık kavramı, ilişki kurmada eski tecrübelerinden gelen olumsuzluklardan etkilenen kişiler, yeni ilişkilere başlamaktan çekinirler ve genellikle yalnızdırlar. Öte yandan, bu krizi aşabilen genç yetişkinler, ilerleyen yaşlarında başkalarıyla daha kolay fiziksel, entelektüel ve duygusal anlamda samimi ilişkiler oluşturabilirler (Feldman, 2003). Ergenlikten henüz çıkmış genç yetişkinlik dönemindeki kişiler için yakın ilişkiler kurmak, bağımsızlıklarından belli ölçüde taviz vermelerini gerektirir. Erikson, kişideki güvenli bir kişilik yapısının, yakın ilişkiler kurmada kolaylaştırıcı rolü olduğunu belirtmektedir. Arkadaşlık ve iş ilişkilerinde yakınlık kurmayı başarabilmiş genç yetişkinlerin, kişilerarası farklılıklara karşı daha toleranslı oldukları düşünülmektedir. Aynı zamanda kendileriyle de baş başa kalmaktan sıkılmazlar. Diğer yandan, öz kimliklerini kaybetme korkusundan dolayı

yalıtılmışlık hissine kapılmış kişiler; yakın ilişkiler kurmaktan hoşlanmazlar, iş birliğinden ziyade rekabete yatkındırlar ve farklılıklara toleranslı değildirler, hatta başka insanlarla çok yakınlık kurmayı tehdit olarak algırlarlar (Hamack, 1990; Marcia, 2002). Erikson'a göre bu evrenin başarıyla tamamlanmış olması, kişinin sonraki evre olan orta yetişkinlik dönemine yani çoğalma, üretkenlik, başkalarının sorumluluklarını alma gibi durumlara daha kolay uyum sağlamasına vesile olur (Bacanlı & Terzi, 2015). Dolayısıyla, genç yetişkinlik evresindeki kişilerde, duygu ve düşünceler de gelecekteki kişilikleri için zemin hazırlayacak düzenlemeler içindedir. Bu bağlamda bakıldığında, kişinin duygusal ve düşünsel kabiliyetlerinin önemi dikkat çekmektedir.

Duygusal zekaya kabiliyet açısından baktığımızda genel zekâ ile ilişkilidir, fakat mekanizma ve dışavurum Şekilleri açısından kendine has farklılıkları vardır. Duygusal zekanın altında yatan mekanizmanın içerdiği yapıtlar duygusallık, duygu yönetimi ve nörolojik bağlantılardır. Dışavurumları ise duygusal alanlarda daha fazla sözel akıcılıkla birlikte, duygusal tehdit altında daha kapsamlı bilgi aktarımlarına olanak sağlamasıdır. Çeşitli karakterde insanlar az veya çok duygusal zekaya sahiptirler. Duygusal zekası yüksek olan kişiler; kendilerinin ve başkalarının duygularıyla ilgili farkındalıkları daha çok olmakla birlikte, içsel tecrübelerine karşı daha olumlu olup, olanları daha kolay adlandırıp ve kabullenip iletişimde kalabilirler. Bu tarz farkındalıklar kişilere, hem kendi içerindeki hem de başkalarıyla ilgili duygusal düzenlemeleri etkili kılar ve dolayısıyla iyi oluşa katkıda bulunur.

Duygusal zekâ kavramının insanoğlu kadar eskiye dayanması muhtemeldir, açıklaması ise zekanın olduğu gibi duyguların da insanlarla beraber gelişmiş olmasıdır. 1870 yılında Charlis Darwin tarafından yayımlanan "The Expression of The Emotions in Man and Animals" isimli ilk modern kitap, duygusal ifadelerin hayatı devam ettirmede ve uyum sürecindeki önemini belirtmektedir (Stein & Howard, 2006). Wolfe ve Caruso (2004), duyguların bizi "yaptığında en iyisi ol" için asiste eden özel bilgiler içerdiğini savunurlar. Duygusal zeka ise, Mayer ve Salovey (1993) için sosyal zekanın alt kümesi olup, kişinin kendisinin ve başkalarının duygularını gözlemleyebilme ve edindiği bilgileri düşünce ve davranışlarına rehberlik edecek Şekilde kullanabilme kabiliyeti anlamına gelmektedir. Aynı zamanda bu ikili, duygusal zekanın sadece

olumlu bir özellik değil, mantıksal ve duygusal olarak çeşitlilik gösteren bu yeteneğin hem kişisel hem de toplumsal zorlukları yumuşattığı fikrini öne sürmüşlerdir. En geniş anlamıyla, duygusal zeka sadece duyguların nasıl çalıştığına dair sistemik bilginin değil, aynı zamanda kişinin kendi hayatında bu bilgiyi kullanma kabiliyetine sahip olması şeklinde algılanabilir.

Kişinin zihinsel algulamaları zekâ kavramının temelini oluşturmasına rağmen, zekanın birbirinden ayrı birçok boyutundan biri olan duygusal zekâ; iç sesleri ve duyguları değerlendirme yetisiyle beraber bunları dışa vurma yetisinin gelişmesidir. Gündelik hayatta yaşanan olumlu ya da olumsuz durumlara karşı duyguları yararlı bir şekilde kullanabilme yeteneği, kişinin duygusal zekâsı ile ilişkilidir. Kişilerin yaşama bakış açısını büyük oranda belirleyen duygusal zekâ kavramı, empati yeteneği ile çevresindeki insanların duygularını da değerlendirebilmenin yanı sıra, kişinin gündelik hayatındaki davranışlarını ve kendine özgü fikir dünyasının oluşmasına da katkı sağlamaktadır (Çetinkaya & Alparslan, 2011).

Beynin karar verme kabiliyeti zekâ olarak ifade edilir. Sayısız ve oldukça geniş tanımları olan zekanın tanımlanan en temel özelliği; “en iyi kararları vererek çevreye adaptasyon kabiliyeti” olarak özetlenmiştir (Wake et al., 1996). Bir insanın karar mekanizması yalnızca olasılıkların nesnel olarak değerlendirmekle kalmaz, aynı zamanda bilinçaltı beyin faaliyeti tarafından üretilen öznel duygular, duygular ve davranışsal yanlılıklardan etkilenir. Beyin, yardımcı faktörleri değerlendirerek, olası faktörün objektif bilgisini ve bilinçaltı duygularda gizlenmiş olasılıkların öznel çekiciliği ile birleştirerek kararlar alır. Özetle, karar verme sürecinde, bilinçli ve mantıksal işlemlerle ölçülen olasılıklara ek olarak, bilinçaltındaki duygular tarafından üretilen çekim faktörlerinin mevcut olduğu bildirilir (Yukalov & Sornette, 2011). Çoğu insan, duyguların mantıklı karar verebilme yeteneğini olumsuz etkilediğini düşünür. Fakat duygular (duygu durumun aksine), günlük hayatta gerçekleşen olaylara tepki olarak ortaya çıkar ve beynimizin; fiziksel zarar görme tehdidinden sosyal fırsatlara kadar birçok kritik bilgiye odaklanmaya devam etmesini sağlar ve aynı zamanda, arzuladığımız şeyleri elde edebilmek için davranışlarımızı şekillendirmek ve korktuğumuz şeylerden uzak durmak için bize yardımcı olur. Öte yandan, gerçek

hayatta aldığımız kararlardan çoğu tümüyle mantığa dayandırılmaz, çünkü sahip olduğumuz bilgiler genelde eksik ya da muğlaktır (Aamodt & Wang, 2008).

En “akılcı” kararlarda bile duyguların rolünü düşünmeye teşvik eden ve çalışmalarıyla zihinsel yaşamın anlaşılmasına çok büyük katkılarda bulunan Dr. Antonio Damasio, prefrontal-amigdala devresi hasar görmüş hastalarda, bu kadar kötü karar vermelerini duygusal bilgi hazinelerine erişimlerinin kaybolmasına dayandırıyor. Düşünce ve duygunun bulunduğu nokta olan prefrontal-amigdala devresi, yaşamımız boyunca hoşlandığımız ve hoşlanmadığımız şeylere ilişkin bilgilere ulaşılmasını sağlar. Amigdaladaki duygusal bellekle bağ kopuksa, neokorteks neyin üzerinde düşünüp durursa dursun, geçmişte onunla bağlantılı olan duygusal tepkileri başlatamaz. Bu tür bulgular Dr. Damasio’ya, hislerin akılcı kararlar alabilmek için vazgeçilmez olduğunu düşündürmüştür. Yaşam bizi çeşitli seçimlerle baş başa bırakır ve hayat boyunca duygusal öğrenimle edinilen bilgiler, bazı seçenekleri eleyip bazılarını öne çıkararak kararı şekillendirecek sinyaller verir. Dr. Damasio’ya göre, muhakeme esnasında duygusal beyin düşünen beyin kadar sürece dahildir. Buradan sonuçla diyebiliriz ki, akılcı duygusal zekâ olmadan tam verimli çalışmaz. Limbik sistemle neokorteksin, amigdalayla prefrontal lobların birbirini tamamlaması, zihinsel yaşamda her birinin ötekine eşlik etmesi anlamına gelir ki bu eşler iyi bir etkileşim içerisinde oldukları sürece duygusal zekâ entelektüel yetenekle birlikte yükselir (Damasio, 1994).

Duygusal zekanın üç temel modeli vardır. Bunlardan ilki olan Salovey ve Mayer modeli, duygusal zekayı saf zekâ olarak görür ve duygusal zekayı bilişsel kabiliyet olarak tanımlar. İkinci model olan Bar-On duygusal zekayı, bilişsel kabiliyet ve bireysel bakış açısını içeren çeşitli zekâ olarak görür; bu model bilişsel ve bireysel faktörlerin genel iyi oluşu nasıl etkilediği üzerinde durur. Üçüncü model ise Goleman tarafından tanımlanır, Bar-On modelinden farklı olarak bilişsel ve bireysel faktörlerin iş başarısını belirlediği üzerine yoğunlaşır. Araştırmalar, bu üç model arasında anlamlı ilişkiler olduğunu savunur (Stys & Brown, 2004)

Son on yıl boyunca duygusal zekâ kavramı artarak bahsedilirken, hem literatürdeki yerini genişletmiş, hem de duygusal zekanın nasıl kavramsallaştırılacağı

hakkında araştırmacılar arasında tartışmalara meydan oluşturmuştur (Heck & Oudsten, 2008). Carl G. Jung'a ait şu sözler, "Duygusuz karanlığı aydınlatamayız ve bitkinliği harekete çeviremeyiz", duygusal zekanın yaşamımızdaki yeri ve önemini belirtmektedir.

İlgili literatür incelendiğinde, duygusal zekanın karar verme üzerindeki etkileri genel olarak üniversite öğrencileri veya yöneticiler üzerinde çalışmalar yapıldığı, özellikle genç yetişkinlik dönemini içeren bir çalışmadan ziyade daha küçük veya daha büyük yaş grupları baz alındığı ve yaş ilerledikçe duygusal zeka ve karar verme ilişkisinin daha etkili olduğu görölmüştür. Bir başka deyişle, yaş ilerledikçe kişinin kendi ortamlarını yeniden düzenleyerek veya duygularını yönetmek için stratejiler ve kapasiteler kazanarak kendi duygularını kontrol altına almada daha becerikli olduklarına dair bulgular bulunmaktadır (Staudinger et al., 1995; Carstensen et al, 2000; Labouvie-Vief & Medler, 2002).

Örneğin yapılan bir araştırmada, şenocak M. (2015), kendini yönetme alt boyutundan elde edilen puanların, 25-29 yaşlarında olan çalışanlara nazaran 40yaş ve üstü çalışanlarda daha yüksek olduğu görölmüştür; sosyal beceriler alt boyutundan elde edilen puanların 25-29 yaş grubundaki çalışanlara nazaran 30-34 yaş grubundaki çalışanlarda daha yüksek olduğu görölmüştür; genel duygusal zeka puanlarının 25-29 yaş grubundaki çalışanlara nazaran 40 yaş ve üstü çalışanlarda daha yüksek olduğu sonuçlarına varılmıştır. Adsız E. (2016)'ın 20 yaş ve üzeri toplamda 302 yöneticiden oluşan çalışmasında ise, yaş faktörü ele alındığında edinilen bulgulara bakıldığında; 40 yaş altı katılımcılara nazaran 41 yaş ve üstü katılımcıların rasyonel karar verme stili alt boyutunda daha yüksek puan aldıkları, diğer yaş gruplarına nazaran 20-30 yaş grubu katılımcıların ani karar verme stili alt boyutunda daha yüksek puan aldıkları görölmüştür. Öğrenim durumu açısından ele alındığında edinilen bulgular; diğer gruplara nazaran lisans ve lisansüstü eğitim almış katılımcıların rasyonel karar verme stili alt boyutunda daha yüksek puan aldıkları, diğer gruplara nazaran lise mezunu kişilerin ani karar verme stili alt boyutunda daha yüksek puan aldıkları görölmüştür. Güllüce (2006) ise araştırmasında duygusal zekanın bazı boyutlarında yöneticilerin yaşına göre fark olmadığını, bazı boyutlarda ise yaş grubu 30 ve altında olan

yöneticilerin daha ileri yaş gruplarında olanlardan daha düşük düzeyde duygusal zeka puanlarına sahip olduğunu bulmuştur.

1.1 PROBLEM CÜMLESİ

Genç yetişkinlik dönemindeki (25-35) kişilerdeki duygusal zeka düzeyi ile karar stratejileri arasında pozitif bir ilişki var mıdır?

Alt Problemler / Denenceler

- Duygusal zekâ ölçeği alt boyutları cinsiyet bakımından farklılaşmaktadır.
- Duygusal zekâ ölçeği alt boyutları yaş bakımından farklılaşmaktadır.
- Duygusal zekâ ölçeği alt boyutları medeni durum bakımından farklılaşmaktadır.
- Duygusal zekâ ölçeği alt boyutları öğrenim düzeyi bakımından farklılaşmaktadır.
- Karar verme stratejileri alt boyutları cinsiyet bakımından farklılaşmaktadır.
- Karar verme stratejileri alt boyutları yaş bakımından farklılaşmaktadır.
- Karar verme stratejileri alt boyutları medeni durum bakımından farklılaşmaktadır.
- Karar verme stratejileri alt boyutları öğrenim düzeyi bakımından farklılaşmaktadır.
- Genç yetişkinlerin duygusal zekâ düzeyleri ile karar verme stilleri alt boyutları arasında ilişki vardır.
- Genç yetişkinlerin duygusal zekâ düzeylerinin mantıklı karar verme stili üzerinde etkisi vardır.
- Genç yetişkinlerin duygusal zekâ düzeylerinin sezgisel karar verme stili üzerinde etkisi vardır.
- Genç yetişkinlerin duygusal zekâ düzeylerinin bağımlı karar verme stili üzerinde etkisi vardır.
- Genç yetişkinlerin duygusal zekâ düzeylerinin bağımsız karar verme stili üzerinde etkisi vardır.
- Temel empati ölçeğinin alt boyutları ile duygusal zekâ ölçeğinin alt boyutları arasında ilişki vardır.
- Temel empati ölçeğinin alt boyutları ile karar verme stili ölçeğinin alt boyutları arasında ilişki vardır.

- Temel empati ölçeği alt boyutları cinsiyet bakımından farklılaşmaktadır.
- Temel empati ölçeği alt boyutları yaş bakımından farklılaşmaktadır.
- Temel empati ölçeği alt boyutları medeni durumu bakımından farklılaşmaktadır.
- Temel empati ölçeği alt boyutları öğrenim düzeyi bakımından farklılaşmaktadır.

1.2 ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı, genç yetişkinlik döneminde duygusal zekâ seviyelerinin karar verme stratejileri üzerindeki etkisini anlamak ve bireysel değişkenlerin, yaş ve cinsiyet farklılıklarının olağan etkilerini saptamak, duygusal zekanın bu yaş aralığındaki seviyesini ve önemini anlamak amacıyla yapılan bir çalışmadır. Araştırma, bu konu hakkında bilgi sağlamak ve literatüre katkı yapmayı hedeflemektedir.

1.3 TANIMLAR

Duygusal Zeka: Kişinin duygusal yaşamını düzenleyen bir yeterlilik kapasitesinin ifadesidir (Goleman, 1998).

Karar Verme: Bir meseleyi hükme bağlamak, yapılması gereken hususunda kesin hükme varmak (Ayverdi, 2016)

İKİNCİ BÖLÜM:

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 DUYGUSAL ZEKÂ

2.1.1 Duygunun Tanımı

Mutluluk, üzüntü, tiksinti ve diğer içsel hisleri içeren herhangi bir kısa süreli değerlendirme ve efektif psikolojik durum (Colman, 2009). Büyük Türkçe sözlüğünde “duyulan, işitilen ve hissedilen şey” olarak tanımlanan duygu, Oxford İngilizce sözlüğünde “herhangi bir zihin, his, tutku, devinimi; herhangi bir şiddetli yada uyarılmış zihinsel durum” olarak tanımlanıyor (Doğan, 1994; Goleman, 2016). Duygusal zekanın babalarından olan Goleman ise duyguyu bir his ve bu hisse özgü belirli düşünceler, psikolojik ve biyolojik haller ve buna bağlı tutumlar anlamında tanımlıyor (Goleman, 2016)

2.1.2 Zekânın Tanımı

Zekâ, kişilerin içsel güçlerini ve başarılı olabilecekleri farklı yolları anlamak için kullandıkları, beyin ve zihin sistemlerinin etkileşimleri sonucu ortaya çıkan bir olgudur (Gürsoy, 2013; Akt: Tarhan N.,2013). Zekâ; anlama, öğrenme, çözme, ilişkileri kavrama ve yeni şartlara uyabilme kabiliyetidir (Doğan D.M, 1994). 1921’de yayımlanan Eğitim Psikolojisi Dergisi’nde dünya liderleri otoritesinin önerdiği zeka tanımları şu şekildedir; soyut düşünceyi sürdürebilme yeteneği (Terman, 1921), doğru veya gerçek bakış açısından güzel yanıtlar verebilme gücü (Thorndike, 1921), içgüdüsel tanzimi önleme ve görsel olarak deneyimlenen yanıtlar ışığında tekrar tanımlama kapasitesi ve tüm bunları içgüdüsel olarak bir davranışa yönlendirmektir (Thurstone,1921; Akt:Colman, 2009).

2.1.3 Duygusal Zekâ Kapsamı ve Özellikleri

“Zekâ” kavramı uzun yıllar üzerinde çalışılmış ve günümüzde de üzerinde durulan bir kavramdır. Duygusal zekâ ise 20. yüzyılın ortalarında ortaya atılmış ve incelenmeye başlanmıştır. Sonradan kazanılabilen ve ilerletilmesi mümkün olan bir zekâ türü olması duygusal zekanın önemini arttırmıştır (Kızıllı, 2012).

Kişinin zihinsel algılamaları zekâ kavramının temelini oluşturmasına rağmen, zekanın birbirinden ayrı birçok boyutundan biri olan duygusal zekâ; iç sesleri ve duyguları değerlendirme yetisiyle beraber bunları dışa vurma yetisinin gelişmesidir. Gündelik hayatta yaşanan olumlu ya da olumsuz durumlara karşı duyguları yararlı bir şekilde kullanabilme yeteneği, kişinin duygusal zekâsı ile ilişkilidir. Kişilerin yaşama bakış açısını büyük oranda belirleyen duygusal zekâ kavramı, empati yeteneği ile çevresindeki insanların duygularını da değerlendirebilmenin yanı sıra, kişinin gündelik hayatındaki davranışlarını ve kendine özgü fikir dünyasının oluşmasına da katkı sağlamaktadır (Çetinkaya & Alparslan, 2011).

Tablo 1: Duygusal Zekâ Zaman Tablosu

Tarih	Yazar	Tanımlama
1930s	Edward Thorndike	Sosyal zekâ – diğer insanlarla birlikte olma kabiliyeti
1940s	David Wechsler	Zekanın duygusal bileşenlerinin hayattaki başarı için gerekli olabileceğini ileri sürer
1950s	Humanistic psychologists (örn. Abraham Maslow)	İnsanların duygusal sağlamlılığı nasıl oluşturacaklarını tanımlar
1975	Howard Gardner	“The Shattered Mind” kitabında çoklu zekâ kavramını tanıtır
1985	Wayne Payne	“A Study of Emotion: Developing Emotional Intelligence; Self-integration; Relating to Fear, Pain and Desire” başlıklı doktora tezinde ‘duygusal zekâ’ kavramını tanıtır
1987	Keith Beasley & Reuven Bar-On	‘Duygusal zeka’ kavramını kullandı – Beasley, Mensa Magazine makalesinde ve Bar-On, mezuniyet tezinin yayınlanmamış versiyonunda
1990	Peter Salovey & John Mayer	Dönüm noktası olan makaleleri “Duygusal Zeka”, <i>Imagination, Cognition and Personality</i> dergisinde

		yayınlanmıştır
1995	Daniel Goleman	<i>Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ</i> kitabında duygusal zekâ kavramını popülerleştirir
1996	Consortium for Research on Emotional Intelligence in Organizations	İş başarısında önemli olan sosyal ve duygusal faktörleri tanımlamak için araştırma yapmak

Kaynak: Team FME, (2014). *Understanding Emotional Intelligence: People Skills*. Available at: www.free-management-ebooks.com

Sternberg ve diğer uzmanlar tarafından tanımlanan zekânın başlıca bileşenleri sözel zekâ, problem çözme ve pratik zekâ iken, 1990’larda duygusal zekâ kavramı da bir diğer bileşen olarak ilgilenilmeye başlanmıştır (Colman,2009). Duygusal zekâ, kişinin duyguları doğru şekilde algılama, anlama ve muhakemede doğru şekilde kullanma, kişiler arası ilişkilerinde ise hem kendi hem diğerinin duygularını düzenleyebilme becerisidir (Salovey & Pizarro, 2003). Oxford psikoloji sözlüğünde “kişinin kendi duygularını ve başkalarının duygularını yönetme, farklı duyguları ayırt etme ve onları uygun olarak tanımlama ve bu duygusal bilgileri düşünce ve davranışlara yol gösterici olarak kullanma kabiliyeti” olarak tanımlanan duygusal zekâ; 1970 ve 1980’lerde psikoloji literatüründe ara sıra söz edilirken, 1990’da Amerikalı psikolog Peter Salovey ve John D. Mayer tarafından resmi olarak tanımlanmıştır.

Bu ikili, duygusal zekayı dört yeterlilik çerçevesinde tanımlamıştır. Bunlar;

- duyguları doğru olarak idrak etme, değerlendirme ve ifade etme yeteneği,
- duygular düşünceyi etkilediğinde bunu idrak etme yeteneği,
- duygusal mesajları kavrama ve onları duygusal bilgi olarak kullanma yeteneği,
- mutluluk ve gelişimi desteklemek için kişinin kendi duygularını düzenleme yeteneğidir (Colman, 2009).

Goleman (2016) ise duygusal zekâyı şu sözlerle açıklamaktadır; “kişinin kendisini harekete geçirebilme, aksiliklere rağmen yoluna devam edebilme, dürtüleri kontrol ederek tatmini erteleyebilme, ruh halini düzenleyebilme, sıkıntıların düşünmeyi engellemesine izin vermeme, kendini başkasının yerine koyabilme ve umut besleme gibi yeteneklerin kapsamıdır”.

Salovey ve meslektaşı Gardner, duygusal zekâ yetilerini 5 ana başlık altında toplamıştır (Goleman,2016):

- *Özbilinç(benlik bilinci)*; duygusal zekanın temeli olan kendini tanıma, kişinin duygusunu oluşurken fark edebilmesidir.
- *Duyguları idare edebilmek (duygusal özdenetim)*; özbilinç temeli üzerine gelişen ve kişinin duyguları uygun biçimde idare edebilmesidir.
- *Kendini harekete geçirmek(motivasyon)*; kişinin duygularını bir amaç doğrultusunda toplayabilmesi, dikkat edebilmesi, kendini harekete geçirebilmesi, kendine hâkim olabilmesi ve yaratıcılığı için geçerlidir.
- *Başkalarının duygularını anlamak(empati)*, duygusal özbilinç temeli üzerine gelişen bir diğer yetenek olan empati, kişinin diğerleriyle olan ilişkilerinde temel beceridir.
- *İlişkileri yürütebilmek (sosyal beceri)*; kişinin başkalarının duygularını büyük ölçüde idare edebilme becerisi olan bir nevi ilişki sanatıdır.

Güney (2000), duygusal zekâ yetileri olarak ifade edilen duygusal özellikleri şu şekilde sıralamıştır:

- Empatik olma ve empatik ilişki kurabilme yeteneği
- Duyguları ifade edebilme ve duyguları anlama yeteneği,
- Mizacını kontrol yeteneği,
- Bağımsız olarak hareket edebilme yeteneği,
- Bulunduğu çevreye uyum yeteneği,
- Beğenilme kaygısı taşıma,
- Sorun çözme yeteneği ve bireylerarası ilişkilerde sorun çözebilme yeteneği,
- Sabırlı olma ve sebat etme yeteneği,
- Sempatik olmak ve saygı göstermek.

Son on yıl boyunca duygusal zekâ kavramı artarak bahsedilirken hem literatürdeki yerini genişletmiş hem de duygusal zekanın nasıl kavramsallaştırılacağı hakkında araştırmacılar arasında tartışmalara meydan oluşturmuştur (Heck & Oudsten, 2008). Diğer yandan, Carl G. Jung'a ait şu sözler, "Duygusuz karanlığı aydınlatamayız ve bitkinliği harekete çeviremeyiz", duygusal zekanın yaşamımızdaki yeri ve önemini belirtmektedir.

2.1.4 Duygusal Zekâ Modelleri ve Sınıflandırılması

Genel olarak kabul edilen en geniş duygusal zeka kavramını Salovey ve Mayer (1990) yapmış olmasına rağmen, aynı alanda diğer önde gelen araştırmacılardan Bar-On (1997) ve Goleman (1995) da kendi görüşleriyle duygusal zekayı tanımlamışlardır. Bar-On (1997)'un tanımına göre duygusal zeka; “kişinin çevresel talep ve baskılarla olumlu yönde baş edebilmesini sağlayan ve bilişsel olamayan yeteneki yetkinlik ve beceriler dizisi”dir. Goleman (1995)'in duygusal zeka tanımı kendisinin performans teorisine dayanır ve şu şekildedir; “kişisel karakterin arzu edilen ve bilişsel zeka tarafından gösterilmeyen bir vasfı” (Freeland et al, 2008)

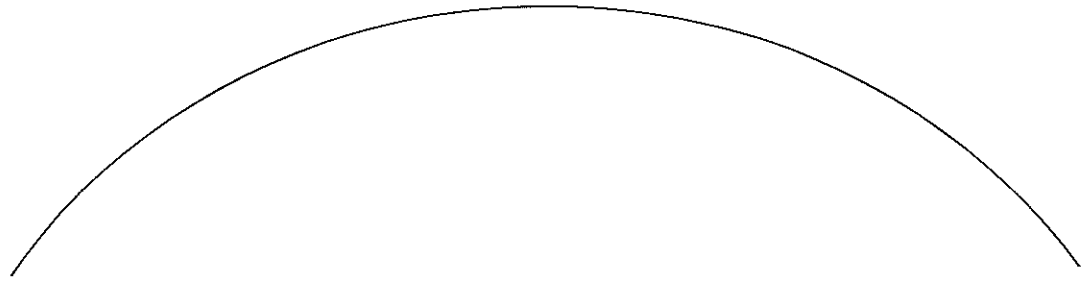
Duygusal zeka için geliştirilen en geniş iki model çeşidi “yetenek modeli” ve “karma model” olarak tanımlanır. Mayer ve Salovey tarafından savunulan yetenek modeli, duygusal zekayı zihinsel yeteneğin soyut formu olarak görür (Goleman, 2011). Diğer bir deyişle, duygusal bilgilerin bilişsel süreçlerindeki bireysel farklılıkları empoze eder ve duygusal zekayı şu şekilde tanımlar; “duyguları algılama, kullanma, anlama ve yönetme kabiliyeti”. Buna karşılık karma modeller, zihinsel yeteneği iyimserlik ve iyi oluş gibi kişilik özellikleriyle birleştirir (Mayer, 1999). Diğer bir deyişle, duygusal kabiliyetleri, kişisel özellikler, motivasyon ve duygusal mizaçla birlikte değerlendirir (Bastian et al, 2005). Karma model savunucularından olan Reuven Bar-On, kişilik özellikler ile duygusal zekanın yetenek yönlerinin bağlılığını gösteren ve bireyin kişisel yaşamına uygulanmasını vurgulayan, kişilik teorisi bağlamına dayanan bir model ortaya koymuştur. Buna karşılık Daniel Goleman, performans açısından karmaşık bir model önermiş ve bir kişinin yeteneklerini ve kişiliklerini birleştirmiş ve ilgili etkilerini işyeri performansına uygulayarak çözmüştür (Goleman, 2001).

Duygusal zeka modelleri, aralarındaki farklılıklara rağmen, dört temel ortak alanı paylaşırlar. Bunlar, öz-farkındalık, öz-denetim, sosyal farkındalık ve sosyal ilişkiler yönetimidir (Kooker et al, 2007).

2.1.4.1 John D. Mayer ve Peter Salovey Modeli

Salovey ve Mayer ,”duygusal zeka” terimini ilk olarak 1990 yılında tanımlamış ve o zamandan günümüze önemini inşa etmek üzerine çalışmalar yapmışlardır. Onların duygusal zeka teorisi, zeka ve duygu konularının temel fikirlerini birleştirici niteliktedir. Zeka dedikleri, soyut akıl yürütebilme kapasitesidir. Duygular ise, ilişkiler hakkında sürekli ve ayırt edilebilir anlamlar taşıyan sinyallerdir ve temel duyguların sayısı evrenseldir (Mayer et al, 2000). Mayer ve Salovey’in öne sürdükleri birleştirici nitelik, kişilerin duygusal bilgi işlem süreçleri ve bu süreçleri daha geniş bir bilişle ilişkilendirmede çeşitlilik gösterdikleridir.

Mayer ve Salovey’in geliştirdikleri duygusal zeka modeli, yeni bir zeka için var olan standart zeka kriterleri sınırları içinde duygusal zekayı tanımlamaya çalışır (Mayer et al, 2003). Onlar için duygusal zeka iki alandan oluşmaktadır; deneyimsel ve stratejik. Her iki alan da kendi içinde basit psikolojik süreçlerden daha karmaşık bilişsel ve duygusal süreçlere doğru giden iki alt dala ayrılmaktadır. Bunlardan ilki, “duygusal algılama”, duyguların farkında olabilme, duyguları ve duygusal ihtiyaçları doğru bir şekilde başkalarına ifade edebilme, dürüst ve dürüst olmayan duygu ifadelerini ayırt edebilme kabiliyetidir. İkincisi, “duygusal özümseme”, hissedilen farklı duyguları ayırt edebilme ve düşünce süreçlerini etkileyen duyguları tanımlayabilme kabiliyetidir. Üçüncüsü, “duygusal anlayış”, karmaşık duyguları anlayabilme ve duygulardaki geçişleri fark edebilme kabiliyetidir. Dördüncüsü ise, “duygu yönetimi”, bir duyguyu, o andaki kullanışlılığına bağlı olarak bağlama veya bağlantısını kesebilme kabiliyetidir (Mayer & Salovey, 1997).

Tablo 2: Mayer Ve Salovey'in Dört Dallı Duygusal Zeka Modeli (Stys&Brown,2004)

2.1.4.2 Reuven Bar-On Duygusal Zekâ Modeli

Bar-On'un duygusal zeka modeli, sadece başarı ve performans ile değil, başarı ve performans *potansiyeli* ile ilgilidir, ve sonuç odaklı değil süreç odaklı bir yaklaşımdır (Bar-On, 2002). Duygusal ve sosyal kabiliyetlere odaklanan düzen, farkında olma, anlama, kendini ifade etme, diğerleriyle ilişki kurma, güçlü duygularla baş etme, bireysel veya sosyal alandaki problemleri şekillendirme ve çözme kabiliyetlerini de

içine alır (Bar-On, 1997). Bar-On modelinde, duygusal zekanın ana hatlarını 5 bileşen şeklinde belirlemiştir; içedönük, kişilerarası, uyabilme, stres yönetimi ve genel mod. Bu 5 bileşen, kendi içlerinde de ayrı bileşenlerden oluşmaktadır (Stys & Brown, 2004).

Bunlar:

1) İçedönük:

- Öz-saygı
- Duygusal Öz-farkındalık
- Kararlılık
- Bağımsızlık
- Kendini Gerçekleştirme

2)Kişilerarası (Dışadönük):

- Empati
- Sosyal Sorumluluk
- Kişilerarası İlişkiler

3)Uyumluluk (Uyabilme):

- Gerçeklik Testi\Sınaması
- Esneklik
- Problem Çözme

4)Stres Yönetimi:

- Stres Toleransı
- Dürtü Kontrolü

5)Genel Mod Bileşenleri:

- Optimizm
- Mutluluk

Bar-On'un tezine göre, ortalamadan yüksek duygusal zekaya sahip kişiler, çevresel talep ve baskıları genelde daha başarılı bir şekilde karşılarlar. Diğer yandan, O'na göre duygusal zekadaki eksiklik, başarıdaki eksiklik ve duygusal problemlerin varlığı anlamına gelir. Genel olarak baktığımızda Bar-On'un kanaati, duygusal zeka ve bilişsel zeka kişinin genel zekasına eşit katkıda bulunur, ve bu şekilde hayatta başarılı olma potansiyelinin bir göstergesini sunar. Tüm bunlarla birlikte, duygusal zekanın zaman geçtikçe eğitim, alıştırma, programlama ve terapi ile gelişebileceğini ön görür (Bar-On, 2002).

2.1.4.2 Daniel Goleman Duygusal Zekâ Modeli

Mayer ve Salovey'in yetenek modelinden ilham alan Goleman, onlardan farklı olarak zihinsel yetenekleri, bireyin kendi duygularının farkında olması ve kendini motive edebilmesi gibi özellikleri de içeren bir karma model çeşididir (Ak Sütü, 2013).

Goleman(2003) için duygusal zeka; kendini harekete geçirebilme, aksiliklere rağmen yoluna devam edebilme, dürtüleri kontrol ederek tatmini erteleyebilme, ruh halini düzenleyebilme, sıkıntıların düşünmeyi engellemesine izin vermeme, empati ve umut besleme yetenekleridir. Yetenek ve yeterlilik temelleriyle birlikte performans odaklı duygusal zekâ modeli geliştiren Goleman (2000), duygusal yeterlilik kavramını "temelinde öğrenilen ve göze çarpan bir iş performansı ile sonuçlanan kapasite" şeklinde tanımlamıştır (Akkaya, 2015).

Tablo 3: Goleman'ın Duygusal Zekâ Boyutları Ve Bunların Yapıtaşları

BOYUTLAR	BOYUTUN TANIMI	YAPITAŞLARI
1. Kişinin kendi duygularının farkında olması	*Kişinin herhangi bir duyguyu hissettiğinde onu tanıyabilme, izleyebilme ve bu bilgiyi kararlarını verirken kullanabilme yeteneği.	*Kişinin özgüven duyabilmesi. *Kişinin gerçekçi bir şekilde kendini değerlendirebilmesi. *Kişinin kendiyi alay edebilmesi.

<p>2. Kişinin kendi duygularını yönetmesi</p>	<p>*Kişinin duygularını ve tepkilerini uygun bir şekilde yönetebilme, kendini sakinleştirebilme ve olumsuz duygular kontrolden çıkmadan önce onlarla başa çıkabilme yeteneği. *Kişinin olumlu sonuçlar elde edebilmek için kısa vadede zevklerinin tatminini erteleyebilme yeteneği.</p>	<p>*Kişinin güvenilir ve dürüst olabilmesi. *Kişinin belirsizliğe karşı rahat olabilmesi. *Kişinin değişikliğe açık olabilmesi.</p>
<p>3. Kişinin kendini motive etmesi</p>	<p>*Kişinin bir amaç doğrultusunda duygularını yönlendirebilme, karşılaştığı engeller ve sorunlar karşısında yılmama yeteneği. *Kişinin “akış durumuna” geçebilme yeteneği.</p>	<p>*Kişinin başarıya yönelik güçlü bir istek duyabilmesi. *Kişinin başarısızlığın karşısında bile iyimser olabilmesi. *Kişinin kendini örgüte adayabilmesi.</p>
<p>4. Empati</p>	<p>*Kişinin diğer kişilerin duygu ve düşüncelerinin tarafsız bir şekilde farkında olabilme yeteneği. *Kişinin kendisini başkasının yerine koyabilme yeteneği.</p>	<p>*Kişinin yetenek geliştirme ve korumaya yönelik uzmanlık geliştirebilmesi. *Kişinin kültürlerarası hassaslık duyabilmesi. *Kişinin müşterilere hizmet edebilmesi.</p>

<p>5. Sosyal beceriler</p>	<p>*Kişinin sosyal durum ve ilişki ağlarını iyi kavrayabilme, diğer kişilerin duygularını yönetebilme ve diğer kişilerle sorunsuz geçinebilme yeteneği.</p>	<p>*Kişinin liderliği yönetmekte etkinlik gösterebilmesi. *Kişinin ikna edici olabilmesi. *Kişinin takımları oluşturabilmesi ve onlara liderlik edebilmesi.</p>
-----------------------------------	---	---

Kaynak: Daniel Goleman'ın duygusal zeka boyutları ve bunların yapıtaşları (Çakar & Arbak, 2004).

2.1.4.2 Robert K. Cooper ve Ayman Sawaf Modeli

Cooper ve Sawaf (2010), duygusal zeka modelleri kapsamında duygusal zeka kavramını şu şekilde açıklamaktadırlar; bir kişinin duygularının gücünün farkındalığına sahip olabilmesi, duygularını çabuk algılayabilmesi, duygularının etkilerini doğru kullanabilmesi ve duygularını doğru ve etkili bir şekilde kullanabilme yeteneğine sahip olmasıdır.

Duygusal zekanın örgütsel boyutunu araştıran ikili, özellikle duygusal zekanın liderlikle ilişkisini kanıtlamayı hedefleyen bir model geliştirmişlerdir (Cooper & Sawaf, 2010). Bu bağlamda onlar için başarılı bir liderin; kararlı, sebat eden, kendini işine adanmışlık, terimsel düşünebilmek, duygularını etkili bir şekilde kullanabilmek ve yönetebilmek gibi kabiliyetleri olması gerektiğini öne sürmektedirler.

Cooper & Sawaf'ın, "Dört Köşe Taşı" şeklinde tanımladıkları duygusal zeka modellerindeki dört temel sırasıyla; duygusal öğrenme, duygusal zindelik, duygusal derinlik ve duygusal simya'dır. Duygusal simya köşe taşı kişinin empati ve sosyal becerilerindeki yeterliliğini oluştururken; diğer üç köşe taşı kişinin yeterliliğini oluşturmaktadır, ve bu dört boyut toplamda 16 alt boyutu içermektedir. Duygusal öğrenme adlı ilk köşe taşı; duygusal dürtüsellik, duygusal enerji, duygusal geri bildirim ve pratik sezgi alt boyutlarını içermektedir. Duygusal zindelik adlı ikinci köşe taşı; öz

varlığı güven çemberi, yapıcı hoşnutsuzluk ve esneklik ve yenilenme alt boyutlarını içermektedir. Duygusal derinlik adlı üçüncü köşe taşı; özgün potansiyel ve amaç, adanmışlık, dürüstlüğü yaşamak ve yetki olmadan etki alt boyutlarını içermektedir. Duygusal simya adlı dördüncü ve son köşe taşı; sezgisel akış, düşünsel zaman değişimi, fırsat sezinlemek ve geleceği yaratmak alt boyutlarını içermektedir (Cooper & Sawaf, 2010).

Tablo 4: Cooper ve Sawaf'ın Dört Köşe Taşı Modeli

1. Köşe Taşı: Duyguları Öğrenmek	2. Köşe Taşı: Duygusal Zindelik
Duygusal Dürüstlük	Öz varlık
Duygusal Enerji	Güven Çemberi
Duygusal Geribildirim	Yapıcı Hoşnutsuzluk
Pratik Sezgi	Esneklik ve Yenilenme
3. Köşe Taşı: Duygusal Derinlik	4. Köşe Taşı: Duygusal Simya
Özgün Potansiyel ve Amaç	Sezgisel Akış
Adanmışlık	Düşünsel Zaman
Dürüstlüğü Yaşamak	Fırsatı Sezinlemek
Yetki olmadan Etki	Geleceği Yaratmak

Kaynak: Cooper ve Sawaf (1997), *Liderlikte Duygusal Zeka*

2.1.5 Duygusal Zekâ ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Karabulut, Yılmaz ve Yurttaş (2011)'ın, Erzurum Atatürk Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü öğrencilerinden 174 katılımcı ile yaptıkları çalışmada, öğrencilerin duygusal zeka düzeyleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemişler, ve duygusal zeka toplam ve alt boyut puanları ile problem çözme puan ortalaması arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulmuşlardır.

Köksal ve Gazioglu (2007)'nin, ergenlerde duygusal zeka ile karar verme stratejileri arasındaki ilişki konulu çalışmalarını toplamda 384 ergen üzerinde

gerçekleştirmişler, ve duygusal zekanın erkek öğrencilere nazaran kız öğrencilerde daha yüksek olduğu, duygusal zeka ile mantıklı karar verme arasında anlamlı bir ilişki olduğu, fakat bağımlı karar verme ile anlamlı bir ilişki bulunmadığını tespit etmişlerdir.

Rahgozar, Pegah, Afshangian ve Soghra (2010)'nın Şiraz'daki yükseköğretim müdürleri ve öğretmenleri olmak üzere toplamda 860 katılımcı üzerinde karar verme ve duygusal zeka arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla yaptıkları çalışma sonucunda, duygusal zekanın karar verme stilleri üzerinde %95 oranında etkili olduğunu bulmuşlardır.

Khan, Riaz N., Batool ve Riaz A. (2016)'nın 300 üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı duygusal zekanın karar verme üzerindeki belirleyiciliği konulu çalışmalarında, duygusal zekanın rasyonel ve sezgisel karar verme stilleri üzerinde pozitif yönde bir etki bulurken, kaçınan karar verme stili üzerinde negatif yönde, bağımlı ve rastgele karar verme stilleri üzerinde ise anlamlı bir etki olmadığı sonucuna varmışlardır.

2.2 KARAR VERME

2.2.1 Karar Verme Tanımı

Dilimizde karar kavramı, düşünme ve muhakeme etme sonucunda hüküm, süreklilik, düzen, uygun tahmin ve benzeri anlamlara denk gelir. Karar vermek ise, belli bir hedef yolunda var olan seçeneklerden kişiye en uygun olanı seçmektir. Kişiler, hayatları boyunca sürekli olarak karar vermesi gereken durumlarla karşılaşır. Bunlar en basitinden şimdi ne giyeceğimden hangi işte çalışmalıya kadar uzanan nice çeşitli durumlardır. Kişinin içinde bulunduğu gelişimsel etkenler, çevresel koşullar ve karar verilmesi gereken durumların özelliklerine göre verilen kararın boyutu ve etkisi değişmektedir. Karar verme, çeşitli seçeneklerden birini tercih etmekle ilgili bilişsel ve davranışsal çalışmaların tamamıdır. Kişiler günlük hayatlarında çok kere karar verme durumuyla karşılaşmakta, ancak bu durumların içeriği çok karmaşık olabilmektedir (Norfolk, 1989). Karar verme durumu önemli konularda olduğu zaman, sonuçları

önceden oluşturma ve hedefe ulaştırmada en etkili olana yönelme daha önemli hale gelmektedir (Kuzgun, 1992). Bağırkan'a (1983) göre karar verme, sonuca götürecekt en uyumlu seçeneğin belirlenebilmesi için, neticelendirilmesi mecbur olan bir veya daha fazla durumun tüm boyutlarıyla değerlendirilmesidir. Charlis ve Morris (2000) ise karar vermeyi, olası sonuçlardan oluşan bir nevi problem çözme çeşidi olarak tanımlamaktadır. Literatürde karar verme, genel olarak problem çözme içinde araştırılmıştır. Tüm bu yönleriyle karar vermenin kişinin hem bireysel hem de sosyal hayatlarında yeterince önemli bir yeri olduğu görülmektedir.

2.2.2 Karar Verme Süreci

Karar verme, filozoflar, ekonomistler, psikologlar ve nöro-bilimciler arasında ilgi çekici bir alan olmuştur. Bu alandaki araştırmalara öncülük eden temel soru, insanlar aynı opsiyonlardaki durumlarda nasıl farklı kararlar alıyorlar? Farklı kararlar almanın altında yatan bilişsel ve nörolojik süreçler nelerdir? Bu ve bunun gibi diğer sorular, karar vermenin belirsizliklerle dolu bir alan olduğunu göstermektedir. Karar verme sürecindeki bireysel değişikliklerin nedenlerinden biri de karar verme stilleridir. Bundan sebeptir ki karar verme ile alakalı araştırmaların öncelikli ilgisini,porter kişilerin bu süreçte neyi temel alarak nasıl karar verdikleri oluşturmuştur (Clemen & Reilly, 2001; Haris, 1989). Bir kişi karar verme ihtiyacı duyduğunda karar verme süreci başlamıştır. Sürecin devamında kişi varmak istediği sonuca yönelik seçeneklerle ilgili bilgiler toplar. Gelatt (1989), karar verme sürecinde "olumlu belirsizlik" tanımından yola çıkarak, kişinin bu süreçte var olan belirsizlikleri olumsuz bir durum olarak görmeyip, olası bir gerçek ve süreç olarak inanması gerektiğini savunur. Bergland (1974) karar verme sürecinde; problemin hissedilmesi, problemin tanımı, seçeneklerin oluşturulması ve haklarında bilgi toplanılması, olumlu ve olumsuz yönlerinin ortaya konması ve gerçekleşme olasılığı en yüksek olana yönelme, istekleri karşılama açısından en uygun seçeneği belirleme, plan ve uygulamaya geçme ve sonucun değerlendirilmesi olarak bir dizi aşamaların olduğunu belirtmektedir. Zeleny (1982) karar verme sürecini; karar öncesi dönem, karar dönemi ve karar sonrası dönem olmak üzere toplamda üç aşamada değerlendirmektedir. Bu evrelerinde, birbirinden bağımsız ve her birinin kendi içinde

bir dizi ön ve son karar evresinde verilen alt kararlardan meydana geldiğini belirtmektedir (Akt: Ersever, 1996). Steer ve Porter (1975), karar verme sürecinde, sonucu belirleyen en önemli faktörlerden birisinin de seçeneklerin kişi tarafından istenebilirlik derecesi olduğu görüşündedirler. Vrom (1969) ise karar verme sürecini, seçenekler arasında istenmeyen yönleri en az ve istenilir yönleri en fazla ve erişimi en kolay olana yönelme olarak açıklamaktadır (Akt: Kuzgun, 2000).

Bir kişinin karar süreci, olasılıkları objektif olarak değerlendirmekle birlikte subjektif duygular ve davranışsal tarafılıkları da içerir. Kişinin beyni, yardımcı etmenleri değerlendirerek, olası etmenin objektif bilgisini ve duygularda gizlenmiş olasılıkların etkisiyle harmanlayarak kararlar alır. Kısaca, karar verme zarfında, bilinçli ve mantıksal süreçlere ek olarak, duyguların meydana getirdiği etki faktörlerinin de olduğunu bildirir (Yukalov & Sornette, 2014). Bilinç dışımızdaki bu etkileyici faktör olan duyguları farkındalık düzeyine taşıyan duygusal zekamızdır. Goleman'ın savunması, “en zekimizin bile güçlü duygularına yenilebileceği, dolayısıyla yüksek IQ'ya sahip olmanın pratikte başarılı olunacağı anlamına gelmeyeceği” fikrini temel almaktadır (Akgündüz,1998).

Karar verme sistemini araştıran nörobiyolojik çalışmalardan bazıları, **karar vermenin altında yatan süreçleri** irdelemişlerdir. Yapılan araştırmalara göre, bir kişi karar verme esnasında; hedeflerin belirlenmesi, opsiyon oluşturulması, opsiyon değerlendirilmesi ve opsiyon seçimi şeklinde birbiri ardına gerçekleşen dört bilişsel süreçten geçer (Volz et al,2006; Akt:Ertaş,2013).

Adair (2000), karar verme sürecinde ilk adım olarak problemin ortaya konması gerektiğini savunur. Takip eden diğer adımda gerekli bilgilerin toplanılmasıdır. Sonrasında da etkin bir karara ulaşabilmek için ortalama üç seçenek oluşturulmalı ve bu seçeneklerle birlikte seçim ölçütlerinin de belirlenmesi gerekir. Bu sürecin son adımında ise, alınan kararın uygulanır ve başka benzer bir karar durumu için tecrübe edinilmiş olunur.

Byrnes (2002), karar verme sürecinin 4 aşamadan oluştuğunu öne sürer. Bunlar sırasıyla; amacın belirlenmesi, seçenekleri toparlamak, onları önceliklerine göre sıralamak ve en öncelikli olan seçeneği seçmek. Gelatt (1989) ise karar verme sürecinin iki temel özelliğini ele alır; karar verecek olan kişi ve o kişinin geçmiş tecrübe ve bilgilerine dayanarak seçmesi gereken birden fazla davranış biçimi. Heppner (1978), karar verme sürecinin doğru olan yaklaşıma götürmesi için, karar verilmesi gereken durumun doğru bir şekilde tanımlanması gerektiğini savunur. Presvelou (1972) ise, karar verme sürecini, bir konuda veya problem çözme de var olan seçeneklerden uygun olanın seçilmesi ve uygulanması olarak tanımlar (Akt: Öztürk,1996). Carney ve Wells (1995), karar verme sürecinin birbirini tamamlayan yedi aşamadan meydana geldiğini savunurlar. Bunlar sırasıyla; farkında olma, kendini değerlendirme, araştırma, bütünleştirme, sorumluluk, uygulama ve yeniden değerlendirme. Phillips (1997), karar verme sürecinin beş aşamadan oluştuğunu savunur. Bunlar sırasıyla; tüm olasılıkları tanımlamak, potansiyel sonuçlarına ve üstünlüklerine göre alternatifleri değerlendirmek, bilgileri bir araya getirme, sonuç ve üstünlüklerini değerlendirmek ve en uygun kararı seçmek (Al-Omari, 2013).

2.2.3 Karar Verme Stilleri

Rowe ve arkadaşları (1984) için karar verme stili, kişinin karara ulaşmak için kullandığı bilgi yolunu yansıtır. Karar verme stili, kişinin bilgileri kullanma ve onlardan anlamlar edinme yoluna odaklanır. Rowe ve Boulgarides (1992) için kişinin karar verme stilini tanımlamak, stres karşısındaki tepkisinin, motivasyonunun, problem çözme kabiliyetinin, genel düşünce tarzı ve benzeri tutumlarının tahmin edilebilirliğini sağlar. Her bireyin karar verme stili, kendi bilişsel ve kişisel gelişim ve birikimine göre farklılık gösterir.

Kuzgun (2000)'a göre kişilerin kullandığı karar verme stilleri yaş ve cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Yaş ilerledikçe kişilerin artmakta olan deneyimleri, onları daha mantıklı, planlı ve sorumlulukların farkında olarak karar almaya götürmektedir. Diğer yandan cinsiyet bakımından da farklılıklar görüldüğü savunulmaktadır.

Scott ve Bruce (1995), karar verme stillerini öğrenilmiş alışkanlıklar diye tanımladıkları, karar verme sürecinde edinilen bilgiler ve çeşitli olasılıklar bütünü olduğunu söylemişlerdir. Onlara göre, kişiler karar verme sürecindeki topladıkları bilgileri hem benimsemek hem de ayrıştırabilmek için önceden temellenmiş olan bilişsel stillerini referans alırlar. Karar verme stilleri arasındaki farklılıkların, karar verme sürecindeki olasılıkların belirlenmesi ve bilginin düşünülme miktarından kaynaklandığını savunmuşlardır. Bu ikili, beş çeşit karar vere stilinden bahsederler; akılcı karar verme, sezgisel karar verme, bağımlı karar verme, kaçınan karar verme ve spontan karar verme.

Mann ve arkadaşları (1989, ve Tiryaki (1979) gibi karar verme stillerini bilişsel açıdan ele alan araştırmacılar, dokuz tane aşamadan söz etmişlerdir. Bunlar; seçim, anlama, yaratıcı problem çözme, uzlaşma, sonucu değerlendirme, doğru seçim, güvenilirlik, kararlılık ve bağlanmadır (Kural, 2013). Payne ve arkadaşları (1993), kişinin karar verme stilini belirlemede sosyal faktörlerin etkinliğini; kişilerin aile fertlerine, arkadaşlarına ve çevrelerine karşı hissettikleri sorumluluk duygusunun nasıl karar vereceklerini etkilediğini savunmuşlardır (Avşaroğlu, 2007).

Harren ve arkadaşları (1978), üç çeşit karar verme stilinden bahsederler; mantıklı, sezgisel ve bağımlı. Jepsen (1974) karar verme stillerini on iki tane faktör dahilinde incelerken, Arroba (1974) altı tane karar verme stili tanırlar ve der ki karar verme stillerinin hangilerinin kullanılacağı karar verilecek durumun önemine göre değişir. Janis ve Mann (1979) ise, dört çeşit karar verme stili olduğunu öne sürerler; tedbirli, panik, mesuliyetten kaçma ve rahat. Aslında, tüm bu karar verme stillerinin ortak noktaları vardır. Bunlardan ilki, insanlar karşılaştıkları durumlara göre farklı karar verme stilleri kullanırlar ve kullandıkları stilde tutarlı değildirler. İkincisi de bilgi edinme ve değerlendirme, karar vermenin önemli bir diğer kısmıdır (Johnson, 1994).

Dinklage (1967), karar verme sürecindeki kişileri “kendine güvenen” karar vericiler ve “başkalarına güvenen” karar vericiler olarak iki gruba ayırır. Kendine güvenen karar vericiler, aldıkları kararların sorumluluklarını taşıırken, başkalarına güvenen karar vericiler sorumluluğu diğerlerine yüklemeyi tercih ederler. Bu süreçteki

yapmış olduğu çalışmalar sonucunda sekiz farklı karar verme stili olduğunu öne sürmüştür. Bunlardan, itaatkâr karar veren, kadercî karar veren, erteleyerek karar veren ve paralitik karar veren stiller “karar verilemeyen stiller”; düşüncesizce karar veren, planlı karar veren, sezgisel karar veren ve mücadele ederek karar verenler “karar verilen stiller” olarak tanımlanmıştır (Köksal, 2003). Nalson (1989), yedi çeşit karar verme stili olduğunu söylemiştir. Bunlar; mantıklı, duygulara dayalı, aşırı tedbirli, çekingen, dürtüsel, itaatkâr ve töredir (Köksal, 2003; Akt: Öztürk, 1996).

Kuzgun (1992), geliştirdiği Karar Stratejileri Ölçeğinin alt boyutlarına göre oluşturduğu karar verme stillerini şu şekilde tanımlamıştır:

- 1)Sezgisel Karar: Karar verirken, duyguların doğru olana ulaştıracağına inanma ve hoşâ giden seçeneğe yönelme.
- 2)Bağımlı Karar: Karar verirken, diğer insanların önerilerini önemseme ve onların doğru bildiklerine inanma.
- 3)Mantıklı Karar: Karar verirken, seçeneklerin olumlu ve olumsuz yönlerini değerlendirerek dikkatle inceleme.
- 4)Aceleci Karar: Karar verirken, kararsızlığın sebep olduğu belirsizlikten rahatsız olma ve kararı kesinleştirmek için acele etme.
- 5)Kararsızlık: Aldığı kararı hemen değiştirmek isteme ve hiçbir karardan memnun olmama.

2.2.4 Karar Verme ile İlgili Yapılan Araştırmalar

O’Hare ve Beutel (1987), 247 üniversite öğrencisi üzerinde, “mesleki kararlarla başâ çıkmada kullanılan karar verme stratejilerini cinsiyet farklılıkları” isimli çalışmadan elde edilen sonuçlara göre; kızlara nazaran erkeklerin karar alırken kendilerine daha çok güvendiklerini, karar vermeyi bir meydan okuma olarak gördüklerini ve aldıkları kararlar üzerinde kontrol gücüne sahip olduğu düşüncesiyle hareket ettiklerini; kızların ise karar alma sürecinde çevrelerinden yardım aldıklarını ve aldıkları kararlar ilgili onay görmek isteği içinde olduklarını ve erkeklere kıyasla karar sürecine daha düşük beklentilerle yaklaştıkları görülmüştür (Akt: Köse, 2002).

Radford, Mann, Ohta & Nakane (1993), Japon ve Avusturya üniversite öğrencilerinin kültürel farklılıkları ile karar verme stilleri arasındaki ilişki isimli araştırmalarında, Nagasaki Üniversitesi'nden 16-24 yaş aralığında 505 erkek, 237'si kız toplam 743 Japon öğrencisi, Flinders üniversitesinden 116 erkek ve 193 kız olmak üzere toplam 309 Avustralyalı öğrenci üzerinde çalışmışlardır. Elde edilen bulgulardan; karar vermede öz-saygı düzeyi yüksek olan üniversite öğrencileri daha az karar stresi yaşamakta olduğu, seçim ve sorumluluk stillerini kullanmaya daha yatkın davranışlar gösterdikleri kanısına varmışlardır (Akt: Çolakkadıoğlu,2003).

Mann, Radford, Burnett, Ford, Bond, Leung, Nakamura, Vaughan ve Yang (1989) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları, kültürlerarası farklılıklar ve karar verme stilleri arasındaki ilişkiye baktıkları araştırmaya, ABD'den 475, Avustralya'dan 262, Yeni Zelanda'dan 260, Japonya'dan 358, Çin'den 281 ve Tayvan'dan 414 öğrenci katılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara bakıldığında; Doğu Asya kültüründeki öğrencilere nazaran batı kültüründeki öğrencilerin karar vermede öz-saygı düzeylerinin daha yüksek olduğu, kızlara nazaran erkeklerin öz-saygı ve karar verme durumlarında daha fazla güvendikleri görülmüştür (Akt: Akpınar & Akpınar, 2017).

Moghadam, Tehrani ve Amin (2013), duygusal zeka ve yönetim karar verme stilleri arasındaki ilişkiye baktıkları çalışmalarında, yöneticilerin duygusal zeka ile mantıklı ve kaçınan karar verme arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuşken, sezgisel karar verme ile arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuş, bağımlı ve spontan karar verme arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Barzegar, Afzal, Mohammadreza, ve Soheila (2013)'nın hastane yöneticilerinin karar verme kalitesi ile duygusal zeka arasındaki ilişkiye baktıkları çalışmada, yüksek duygusal zekaya sahip olmanın kaliteli karar vermede etkili olduğu sonucuna varmışlardır. Yine hastane yöneticileriyle yapılan başka bir çalışmada ise, yüksek duygusal zekanın kendine güvenme, zorluklarla baş edebilme ve kritik durumları kontrol altına tutabilmede olumlu yönde etkisi olduğu sonucuna varmışlardır (Langhorn, 2004).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:

YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu çalışma, çoğunluğu İstanbul'da yaşayan ve Türkiye'nin diğer illerinde yaşayan insanlardan rastgele seçilen ve toplamda 240 katılımcıdan oluşan örneklem grubuna Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği ve alt boyutları ile Karar Stratejileri Ölçeği ve alt boyutları ve Temel Empati Ölçeği'nden aldıkları puanlar arasındaki ilişkiyi saptamak ve bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın modelini oluşturan betimsel yöntem ilgilenilen ve araştırılmak istenen problemin mevcut var olan durumunu ortaya koymaya yöneliktir. Betimsel araştırmaların en temel özelliği mevcut hali hazır durumu kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi çalışmaktır. Betimsel araştırma çalışılan konunun mevcut durumuna ilişkin hipotezler test etmek için veya sorulara cevap bulmak için veriler toplamayı gerektirir. Betimleyici veriler genellikle gözlem, anket, görüşme veya test gibi bilgi toplama yolları ile elde edilir.

3.2. EVREN ve ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini Türkiye genelinde yaşayan 25-35 yaş arası genç yetişkinler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, çoğunluğu İstanbul'da yaşayan ve Türkiye'nin diğer illerinde yaşayan insanlardan rastgele yöntemi ile seçilen ve anketi geçerli toplamda 240 katılımcıdan oluşmaktadır. Veri toplama araçları eleman örnekleme yöntemi ile uygulanmıştır. Tavşancıl (2002)'a göre örneklem büyüklüğü değişken sayısının en az beş katı olmalıdır. Buna göre uygulanan ölçekler sayısal kriter olarak Tavşancıl'ın savını karşılamaktadır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada “Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği”, “Karar Stratejileri Ölçeği”, “Temel Empati Ölçeği” ile “Sosyodemografik Bilgi Formu” kullanılmıştır.

3.3.1. Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği

Reuven Bar-On (1997) tarafından geliştirilen ve Aslan ve Mumcuoğlu (2003) tarafından Türkçe’ye uyarlanarak güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları yapılan Duygusal Zeka Ölçeği (Bar-On EQ) yer almaktadır. Ölçek beşli likert tipinde (1: kesinlikle katılmıyorum, 5: tamamen katılıyorum) tipinde 87 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin boyutları “iyimserlik, mutluluk, dürtü kontrolü, strese dayanıklılık, esneklik, gerçekçilik, problem çözme, sosyal sorumluluk, kişilerarası ilişkiler, empati, bağımsızlık, kendini gerçekleştirme, kendine saygı, kararlılık, duygusal benlik bilinci” olarak tanımlanmıştır. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0,79; alt boyutların Cronbach Alpha katsayıları sırasıyla 0,68 – 0,80 – 0,73 – 0,73 – 0,54 – 0,40 – 0,51 – 0,63 – 0,69 – 0,63 – 0,77 – 0,71 – 0,66 – 0,72 ve 0,56 olarak hesaplanmıştır.

3.3.2. Karar Stratejileri Ölçeği

Kuzgun (1992) tarafından geliştirilen ve güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları yapılan Karar Verme Stratejileri Ölçeği yer almaktadır. Ölçek beşli likert tipinde (1: hiçbir zaman, 5: her zaman) tipinde 40 madde ve her biri 10 maddeden oluşan “iç tepkisel karar verme”, “mantıklı karar verme”, “bağımlı karar verme” ve “kararsız” olmak üzere 4 alt ölçekten oluşmaktadır. Her ölçeğin puanı alt ölçekteki toplam puanın madde sayısına bölünmesi ile hesaplanmaktadır. Ölçek birbirinden farklı karar verme stratejilerini ölçtüğünden toplam puan alınmamaktadır. Alt ölçeklerde yüksek puan ilgili

karar verme stratejisinin baskın olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada alt ölçeklerin Cronbach Alpha katsayıları sırasıyla 0,74 – 0,79 – 0,73 ve 0,81 olarak hesaplanmıştır.

3.3.3. Temel Empati Ölçeği

Yetişkin bağlanma stillerini ölçülmesi amacıyla Jolliffe ve Farrington (2006) tarafından geliştirilen ve Topçu, Baker ve Aydın (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanıp güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları yapılan Temel Empati Ölçeği yer almaktadır. Ölçekte beşli likert tipinde (1: kesinlikle katılmıyorum, 5: kesinlikle katılıyorum) 20 madde 2 boyutta yer almaktadır. Ölçekte 8 madde (m1, 6, 7, 8, 13, 18, 19, 20) ters kodlanmaktadır. Ölçekte 9 madde bilişsel empati, 11 madde duygusal empatiyi ölçmektedir. Bu çalışmada ölçeğin geneline ait Cronbach Alpha katsayısı 0,82; alt boyutların Cronbach Alpha katsayıları sırasıyla 0,73 ve 0,80 olarak hesaplanmıştır.

3.3.4. Sosyodemografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan form (Ek 4), katılımcıların kişisel bilgilerini öğrenmek amacıyla oluşturulmuş 9 soruyu içermektedir. Sosyodemografik Bilgi Formunda katılımcıların yaşı, cinsiyeti, eğitim düzeyi ve medeni durumu ile ilgili verileri elde etmek amaçlanmıştır.

3.4. VERİ ANALİZ YÖNTEMİ

Katılımcılardan elde edilen veriler araştırmacı tarafından kodlanmış ve SPSS 21.0 programına aktarılarak analiz edilmiştir. Katılımcıların demografik bilgileri frekans ve yüzde analizi olarak sunulmuştur. Ölçek puanlarının normallik sınavında Çarpıklık (Skewness) katsayısı kullanılmıştır. Sürekli bir değişkenden elde edilen puanların normal dağılım özelliğinde kullanılan çarpıklık katsayısının (Skewness) ± 1 sınırları içinde kalması puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği şeklinde

yorumlanabilir (Büyüköztürk, 2011:40). Normallik sınavında ölçek ve alt ölçek puanları normal dağılım gösterdiğinden puanların cinsiyet, medeni durum, yaş ve öğrenim düzeyi değişkenlerine göre karşılaştırılmasında bağımsız iki örneklem t testinden yararlanılmıştır. Ölçekler arası ilişki analizi için Pearson korelasyon tekniği; nedensellik ilişkisi için çoklu regresyon analizinden yararlanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 ($p < 0,05$) olarak belirlenmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	131	54,6
	Erkek	109	45,4
Yaş	25-30 yaş	120	50,0
	30-35 yaş	120	50,0
Medeni durum	Evli	131	54,6
	Bekar	109	45,4
Öğrenim düzeyi	Lise	49	20,4
	Üniversite	191	79,6

Çalışmaya katılan 240 genç yetişkinin %54,6'sı kadın %45,4'ü erkektir. Katılımcıların %50'si 25-30 yaş, %50'si 30-35 yaş aralığındadır. Katılımcıların %54,6'sı evli, %45,4'ü bekindir. Katılımcıların %20,4'ü lise, %79,6'sı üniversite düzeyinde öğrenim görmüştür.

Tablo 2. Ölçeklere Ait Betimsel İstatistikler

Ölçek	Alt Boyutlar	N	\bar{X}	SS	Skewness
TEMEL EMPATİ	Bilişsel Empati	240	3,54	0,52	-0,31
	Duygusal Empatiyi	240	3,92	0,50	-0,41
	TEMEL EMPATİ TOPLAM	240	3,71	0,43	-0,46
KARAR VERME STRATEJİLERİ	İç Tepkisel Karar Verme	240	2,85	0,61	0,16
	Mantıklı Karar Verme	240	3,36	0,65	-0,19
	Bağımlı Karar Verme	240	3,44	0,55	-0,01
	Kararsız	240	2,30	0,62	0,42
DUYGUSAL ZEKA ÖLÇEĞİ (BAR-ON EQ)	İyimserlik	240	3,85	0,59	-0,35
	Mutluluk	240	3,87	0,66	-0,59
	Dürtü Kontrolü	240	2,97	0,77	0,17
	Strese Dayanıklılık	240	3,12	0,65	0,06
	Esneklik	240	2,96	0,60	0,02
	Gerçekçilik	240	3,52	0,60	-0,31
	Problem Çözme	240	3,89	0,48	-0,17
	Sosyal Sorumluluk	240	4,17	0,49	-0,30
	Kişilerarası İlişkiler	240	3,95	0,55	-0,32
	Empati	240	4,05	0,50	-0,62
	Bağımsızlık	240	2,49	0,77	0,52
	Kendini Gerçekleme	240	2,18	0,62	0,17
	Kendine Saygı	240	3,86	0,55	-0,46
	Kararlılık	240	3,55	0,66	-0,19
	Duygusal Benlik Bilinci	240	3,57	0,55	-0,31
	DUYGUSAL ZEKA TOPLAM	240	3,47	0,22	-0,01

Katılımcıların bilişsel empati alt boyut puanı $3,54\pm 0,52$; duygusal empati alt boyut puanı $3,92\pm 0,50$ ve temel empati ölçeği puanı $3,71\pm 0,43$ olarak tespit edilmiş olup alınabilecek en düşük (1) ve en yüksek (5) puanlar dikkate alındığında katılımcıların empati düzeyinin “yüksek” düzeyde olduğu söylenebilir ($5-1=4/5=0,80$; 1-1,80:çok düşük, 1,81-2,60: düşük; 2,61-3,40: orta; 3,41-4,20: yüksek; 4,21-5,00: çok yüksek).

Katılımcıların iç tepkisel karar verme strateji puanı $2,85\pm 0,61$; mantıklı karar verme strateji puanı $3,36\pm 0,65$; bağımlı karar verme strateji puanı $3,44\pm 0,55$; kararsız karar verme strateji puanı $2,30\pm 0,62$ olarak tespit edilmiş olup alınabilecek en düşük (1) ve en yüksek (5) puanlar dikkate alındığında katılımcıların kararsız karar verme stratejisinin “düşük”; iç tepkisel ve mantıklı karar verme stratejilerinin “orta”; bağımlı karar verme stratejisinin “yüksek” düzeyde olduğu söylenebilir.

Duygusal Zeka (Bar-On EQ) ölçeğinde alınabilecek en düşük (1) ve en yüksek (5) puanlar dikkate alındığında katılımcıların genel olarak duygusal zeka ($3,47\pm 0,22$) düzeyinin “yüksek” düzeyde;

- Kendini gerçekleştirme ($2,18\pm 0,62$) ve bağımsızlık ($2,49\pm 0,77$) duygusal zeka puanlarının “düşük” düzeyde;

- Esneklik ($2,96\pm 0,60$), dürtü kontrolü ($2,97\pm 0,77$), strese dayanıklılık ($3,12\pm 0,65$) duygusal zeka puanlarının “orta” düzeyde;

- Gerçekçilik ($3,52\pm 0,60$), kararlılık ($3,55\pm 0,66$), duygusal benlik bilinci ($3,57\pm 0,55$), iyimserlik ($3,85\pm 0,59$), kendine saygı ($3,86\pm 0,55$), mutluluk ($3,87\pm 0,66$), problem çözme ($3,89\pm 0,48$), kişilerarası ilişkiler ($3,95\pm 0,55$), empati ($4,05\pm 0,50$) ve sosyal sorumluluk ($4,17\pm 0,49$) duygusal zeka puanlarının “yüksek” düzeyde olduğu söylenebilir.

Tablo 3. Temel Empati Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	p
Bilişsel Empati	Kadın	131	3,68	0,45	4,84	0,000
	Erkek	109	3,37	0,54		
Duygusal Empatiyi	Kadın	131	4,03	0,45	3,94	0,000
	Erkek	109	3,79	0,52		
TEMEL EMPATİ	Kadın	131	3,84	0,37	5,25	0,000
TOPLAM	Erkek	109	3,56	0,46		

Bilişsel empati alt boyut puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=4,84$; $p<0,05$). Kadın katılımcıların bilişsel empati puanı ($3,68\pm0,45$), erkek katılımcıların puanından ($3,37\pm0,54$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Duygusal empati alt boyut puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=3,94$; $p<0,05$). Kadın katılımcıların duygusal empati puanı ($4,03\pm0,45$), erkek katılımcıların puanından ($3,79\pm0,52$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Temel empati ölçek puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=5,25$; $p<0,05$). Kadın katılımcıların temel empati ölçek puanı ($3,84\pm0,37$), erkek katılımcıların puanından ($3,56\pm0,46$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 4. Temel Empati Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş Grupları	N	\bar{X}	SS	t	p
Bilişsel Empati	25-30 yaş	120	3,51	0,53	-0,83	0,408
	30-35 yaş	120	3,56	0,50		
Duygusal Empatiyi	25-30 yaş	120	3,88	0,53	-1,30	0,193
	30-35 yaş	120	3,96	0,46		
TEMEL EMPATİ	25-30 yaş	120	3,68	0,45	-1,21	0,228
TOPLAM	30-35 yaş	120	3,74	0,42		

Temel empati ölçeği ve alt boyut puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$).

Tablo 5. Temel Empati Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Medeni Durum	N	\bar{X}	SS	t	p
Bilişsel Empati	Evli	131	3,58	0,51	1,62	0,107
	Bekar	109	3,48	0,53		
Duygusal Empatiyi	Evli	131	3,93	0,46	0,43	0,670
	Bekar	109	3,91	0,54		
TEMEL EMPATİ	Evli	131	3,74	0,40	1,27	0,204
TOPLAM	Bekar	109	3,67	0,47		

Temel empati ölçeği ve alt boyut puanlarının medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$).

Tablo 6. Temel Empati Puanlarının Öğrenim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Öğrenim Düzeyi	N	\bar{X}	SS	t	p
Bilişsel Empati	Lise	49	3,42	0,53	-1,71	0,088
	Üniversite	191	3,56	0,51		
Duygusal Empatiyi	Lise	49	3,78	0,49	-2,23	0,026
	Üniversite	191	3,96	0,49		
TEMEL EMPATİ	Lise	49	3,58	0,43	-2,27	0,024
TOPLAM	Üniversite	191	3,74	0,43		

Bilişsel empati alt boyut puanlarının öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$).

Duygusal empati alt boyut puanlarının öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=-2,23$; $p<0,05$). Üniversite düzeyinde öğrenim gören katılımcıların duygusal empati puanı ($3,96\pm0,49$), lise düzeyinde öğrenim gören katılımcıların puanından ($3,78\pm0,49$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Temel empati ölçek puanlarının öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=-2,27$; $p<0,05$). Üniversite düzeyinde öğrenim gören katılımcıların temel empati ölçek puanı ($3,74\pm0,43$), lise düzeyinde öğrenim gören katılımcıların puanından ($3,58\pm0,43$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 7. Karar Verme Stratejilerine Ait Puanların Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Karar Verme Stratejileri	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	p
İç Tepkisel Karar Verme	Kadın	131	2,93	0,53	2,32	0,021
	Erkek	109	2,75	0,68		
Mantıklı Karar Verme	Kadın	131	3,27	0,59	-2,41	0,017
	Erkek	109	3,47	0,70		
Bağımlı Karar Verme	Kadın	131	3,49	0,58	1,59	0,114
	Erkek	109	3,38	0,51		
Kararsız	Kadın	131	2,31	0,62	0,29	0,774
	Erkek	109	2,29	0,62		

İç tepkisel karar verme alt boyut puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=2,32$; $p<0,05$). Kadın katılımcıların iç tepkisel karar

verme strateji puanı ($2,93 \pm 0,53$), erkek katılımcıların puanından ($2,75 \pm 0,68$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Mantıklı karar verme alt boyut puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t = -2,41$; $p < 0,05$). Erkek katılımcıların mantıklı karar verme strateji puanı ($3,47 \pm 0,70$), kadın katılımcıların puanından ($3,27 \pm 0,59$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Bağımlı karar verme ve kararsız alt boyut puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p > 0,05$).

Tablo 8. Karar Verme Stratejilerine Ait Puanların Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Karar Verme Stratejileri	Yaş Grupları	N	\bar{X}	SS	t	p
İç Tepkisel Karar Verme	25-30 yaş	120	2,85	0,55	-0,14	0,891
	30-35 yaş	120	2,86	0,67		
Mantıklı Karar Verme	25-30 yaş	120	3,33	0,65	-0,75	0,452
	30-35 yaş	120	3,39	0,65		
Bağımlı Karar Verme	25-30 yaş	120	3,45	0,55	0,20	0,842
	30-35 yaş	120	3,43	0,55		
Kararsız	25-30 yaş	120	2,38	0,60	1,83	0,069
	30-35 yaş	120	2,23	0,63		

Karar verme stratejilerine ait puanların yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p > 0,05$).

Tablo 9. Karar Verme Stratejilerine Ait Puanların Medeni Duruma Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Karar Verme Stratejileri	Medeni Durum	N	\bar{X}	SS	t	p
İç Tepkisel Karar Verme	Evli	131	2,86	0,66	0,34	0,735
	Bekar	109	2,84	0,54		
Mantıklı Karar Verme	Evli	131	3,36	0,64	-0,02	0,988
	Bekar	109	3,36	0,66		
Bağımlı Karar Verme	Evli	131	3,41	0,55	-0,90	0,370
	Bekar	109	3,48	0,55		
Kararsız	Evli	131	2,26	0,60	-1,23	0,222
	Bekar	109	2,36	0,64		

Karar verme stratejilerine ait puanların medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p > 0,05$).

Tablo 10. Karar Verme Stratejilerine Ait Puanların Öğrenim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Karar Verme Stratejileri	Öğrenim Düzeyi	N	\bar{X}	SS	t	p
İç Tepkisel Karar Verme	Lise	49	2,88	0,70	0,43	0,669
	Üniversite	191	2,84	0,58		
Mantıklı Karar Verme	Lise	49	3,20	0,75	-1,91	0,057
	Üniversite	191	3,40	0,62		
Bağımlı Karar Verme	Lise	49	3,43	0,61	-0,18	0,857
	Üniversite	191	3,44	0,53		
Kararsız	Lise	49	2,36	0,64	0,75	0,456
	Üniversite	191	2,29	0,61		

Karar verme stratejilerine ait puanların öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$).

Tablo 11. Duyusal Zeka Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	p
İyimserlik	Kadın	131	3,84	0,64	-0,18	0,857
	Erkek	109	3,86	0,53		
Mutluluk	Kadın	131	3,90	0,69	0,96	0,338
	Erkek	109	3,82	0,62		
Dürtü Kontrolü	Kadın	131	2,92	0,81	-1,13	0,258
	Erkek	109	3,03	0,72		
Strese Dayanıklılık	Kadın	131	3,03	0,67	-2,41	0,017
	Erkek	109	3,23	0,60		
Esneklik	Kadın	131	2,99	0,62	0,85	0,394
	Erkek	109	2,92	0,57		
Gerçekçilik	Kadın	131	3,51	0,61	-0,20	0,839
	Erkek	109	3,53	0,59		
Problem Çözme	Kadın	131	3,87	0,46	-0,96	0,340
	Erkek	109	3,93	0,50		
Sosyal Sorumluluk	Kadın	131	4,24	0,46	2,42	0,016
	Erkek	109	4,09	0,51		
Kişilerarası İlişkiler	Kadın	131	3,99	0,55	1,44	0,152
	Erkek	109	3,89	0,55		
Empati	Kadın	131	4,11	0,45	2,35	0,019
	Erkek	109	3,96	0,55		
Bağımsızlık	Kadın	131	2,40	0,71	-2,02	0,044
	Erkek	109	2,60	0,82		
Kendini Gerçekleme	Kadın	131	2,11	0,63	-1,87	0,062
	Erkek	109	2,26	0,60		
Kendine Saygı	Kadın	131	3,86	0,59	0,03	0,972
	Erkek	109	3,86	0,50		
Kararlılık	Kadın	131	3,59	0,65	0,87	0,387
	Erkek	109	3,51	0,68		
Duyusal Benlik	Kadın	131	3,63	0,58	1,86	0,064

Bilinci	Erkek	109	3,50	0,51		
DUYGUSAL ZEKA	Kadın	131	3,47	0,22	0,04	0,966
TOPLAM	Erkek	109	3,47	0,22		

Duygusal zeka ölçeği toplam ve iyimserlik, mutluluk, dürtü kontrolü, esneklik, gerçekçilik, problem çözme, kişilerarası ilişkiler, kendini gerçekleştirme, kendine saygı, kararlılık, duygusal benlik bilinci alt boyut puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$).

Strese dayanıklılık puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=-2,41$; $p<0,05$). Erkek katılımcıların strese dayanıklılık puanı ($3,23\pm0,60$), kadın katılımcıların puanından ($3,03\pm0,67$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Sosyal sorumluluk puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=2,42$; $p<0,05$). Kadın katılımcıların sosyal sorumluluk puanı ($4,24\pm0,46$), erkek katılımcıların puanından ($4,09\pm0,51$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Empati puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=2,35$; $p<0,05$). Kadın katılımcıların empati puanı ($4,11\pm0,45$), erkek katılımcıların puanından ($3,96\pm0,55$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Bağımsızlık puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=-2,02$; $p<0,05$). Erkek katılımcıların bağımsızlık puanı ($2,60\pm0,82$), kadın katılımcıların puanından ($2,40\pm0,71$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 12. Duygusal Zeka Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Boyutlar	Yaş Grupları	N	\bar{X}	SS	t	p
İyimserlik	25-30 yaş	120	3,76	0,57	-2,33	0,021
	30-35 yaş	120	3,94	0,60		
Mutluluk	25-30 yaş	120	3,78	0,65	-1,94	0,054
	30-35 yaş	120	3,95	0,67		
Dürtü Kontrolü	25-30 yaş	120	3,06	0,78	1,72	0,088
	30-35 yaş	120	2,89	0,76		
Strese Dayanıklılık	25-30 yaş	120	3,02	0,61	-2,40	0,017
	30-35 yaş	120	3,22	0,67		
Esneklik	25-30 yaş	120	2,99	0,51	0,67	0,505
	30-35 yaş	120	2,93	0,68		
Gerçekçilik	25-30 yaş	120	3,42	0,57	-2,76	0,006
	30-35 yaş	120	3,63	0,60		
Problem Çözme	25-30 yaş	120	3,84	0,50	-1,65	0,101
	30-35 yaş	120	3,95	0,46		
Sosyal Sorumluluk	25-30 yaş	120	4,01	0,48	-5,55	0,000

	30-35 yaş	120	4,34	0,44		
Kişilerarası İlişkiler	25-30 yaş	120	3,83	0,54	-3,37	0,001
	30-35 yaş	120	4,06	0,53		
Empati	25-30 yaş	120	3,95	0,52	-3,02	0,003
	30-35 yaş	120	4,14	0,47		
Bağımsızlık	25-30 yaş	120	2,61	0,82	2,35	0,019
	30-35 yaş	120	2,38	0,70		
Kendini Gerçekleme	25-30 yaş	120	2,28	0,63	2,44	0,015
	30-35 yaş	120	2,08	0,61		
Kendine Saygı	25-30 yaş	120	3,83	0,56	-0,76	0,449
	30-35 yaş	120	3,88	0,55		
Kararlılık	25-30 yaş	120	3,45	0,66	-2,42	0,016
	30-35 yaş	120	3,65	0,65		
Duygusal Benlik Bilinci	25-30 yaş	120	3,43	0,57	-4,03	0,000
	30-35 yaş	120	3,71	0,50		
DUYGUSAL ZEKA TOPLAM	25-30 yaş	120	3,42	0,22	-3,72	0,000
	30-35 yaş	120	3,52	0,21		

İyimserlik puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=-2,33$; $p<0,05$). 30-35 yaş grubu katılımcıların iyimserlik puanı ($3,94\pm 0,60$), 25-30 yaş grubu katılımcıların puanından ($3,76\pm 0,57$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Strese dayanıklılık puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=-2,40$; $p<0,05$). 30-35 yaş grubu katılımcıların strese dayanıklılık puanı ($3,22\pm 0,67$), 25-30 yaş grubu katılımcıların puanından ($3,02\pm 0,61$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Gerçekçilik puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=-2,76$; $p<0,05$). 30-35 yaş grubu katılımcıların gerçekçilik puanı ($3,63\pm 0,60$), 25-30 yaş grubu katılımcıların puanından ($3,42\pm 0,57$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Sosyal sorumluluk puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=-5,55$; $p<0,05$). 30-35 yaş grubu katılımcıların sosyal sorumluluk puanı ($4,34\pm 0,44$), 25-30 yaş grubu katılımcıların puanından ($4,01\pm 0,48$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Kişilerarası ilişkiler puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=-3,37$; $p<0,05$). 30-35 yaş grubu katılımcıların kişilerarası ilişkiler puanı ($4,06\pm 0,53$), 25-30 yaş grubu katılımcıların puanından ($3,83\pm 0,54$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Empati puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=-3,02$; $p<0,05$). 30-35 yaş grubu katılımcıların empati puanı ($4,14\pm0,47$), 25-30 yaş grubu katılımcıların puanından ($3,95\pm0,52$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Bağımsızlık puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=2,35$; $p<0,05$). 25-30 yaş grubu katılımcıların bağımsızlık puanı ($2,61\pm0,82$), 30-35 yaş grubu katılımcıların puanından ($2,38\pm0,70$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Kendini gerçekleştirme puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=2,44$; $p<0,05$). 25-30 yaş grubu katılımcıların kendini gerçekleştirme puanı ($2,28\pm0,63$), 30-35 yaş grubu katılımcıların puanından ($2,08\pm0,61$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Kararlılık puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=-2,42$; $p<0,05$). 30-35 yaş grubu katılımcıların kararlılık puanı ($3,65\pm0,65$), 25-30 yaş grubu katılımcıların puanından ($3,45\pm0,66$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Duygusal benlik bilinci puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=-4,03$; $p<0,05$). 30-35 yaş grubu katılımcıların duygusal benlik bilinci puanı ($3,71\pm0,50$), 25-30 yaş grubu katılımcıların puanından ($3,43\pm0,57$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Duygusal zeka toplam puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=-3,72$; $p<0,05$). 30-35 yaş grubu katılımcıların duygusal zeka toplam puanı ($3,52\pm0,21$), 25-30 yaş grubu katılımcıların puanından ($3,42\pm0,22$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Mutluluk, dürtü kontrolü, esneklik, problem çözme ve kendine saygı puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$).

Tablo 13. Duygusal Zeka Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Boyutlar	Medeni Durum	N	\bar{X}	SS	t	p
İyimserlik	Evli	131	3,91	0,53	1,86	0,065
	Bekar	109	3,77	0,64		
Mutluluk	Evli	131	3,98	0,56	2,85	0,005

	Bekar	109	3,74	0,74		
Dürtü Kontrolü	Evli	131	2,91	0,76	-1,27	0,204
	Bekar	109	3,04	0,79		
Strese Dayanıklılık	Evli	131	3,15	0,61	0,76	0,449
	Bekar	109	3,08	0,69		
Esneklik	Evli	131	2,92	0,62	-1,01	0,315
	Bekar	109	3,00	0,57		
Gerçekçilik	Evli	131	3,57	0,58	1,41	0,161
	Bekar	109	3,46	0,61		
Problem Çözme	Evli	131	3,87	0,46	-0,68	0,494
	Bekar	109	3,92	0,50		
Sosyal Sorumluluk	Evli	131	4,24	0,47	2,42	0,016
	Bekar	109	4,09	0,50		
Kişilerarası İlişkiler	Evli	131	4,05	0,49	3,14	0,002
	Bekar	109	3,83	0,60		
Empati	Evli	131	4,08	0,49	1,14	0,256
	Bekar	109	4,01	0,52		
Bağımsızlık	Evli	131	2,48	0,74	-0,26	0,799
	Bekar	109	2,51	0,81		
Kendini Gerçekleme	Evli	131	2,11	0,55	-1,87	0,062
	Bekar	109	2,26	0,70		
Kendine Saygı	Evli	131	3,93	0,48	2,24	0,026
	Bekar	109	3,77	0,62		
Kararlılık	Evli	131	3,56	0,67	0,34	0,730
	Bekar	109	3,54	0,66		
Duygusal Benlik Bilinci	Evli	131	3,65	0,52	2,39	0,018
	Bekar	109	3,48	0,58		
DUYGUSAL ZEKA	Evli	131	3,50	0,21	2,36	0,019
TOPLAM	Bekar	109	3,43	0,23		

İyimserlik, dürtü kontrolü, strese dayanıklılık, esneklik, gerçekçilik, problem çözme, empati, bağımsızlık, kendini gerçekleştirme ve kararlılık puanlarının medeni duruma göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$).

Mutluluk puanlarının medeni duruma göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=2,85$; $p<0,05$). Evli katılımcıların mutluluk puanı ($3,98\pm0,56$), bekar katılımcıların puanından ($3,74\pm0,79$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Sosyal sorumluluk puanlarının medeni duruma göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=2,42$; $p<0,05$). Evli katılımcıların sosyal sorumluluk puanı ($4,24\pm0,47$), bekar katılımcıların puanından ($4,09\pm0,50$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Kişilerarası ilişkiler puanlarının medeni duruma göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=3,14$; $p<0,05$). Evli katılımcıların kişilerarası ilişkiler puanı ($4,05\pm0,49$), bekar katılımcıların puanından ($3,83\pm0,60$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Duygusal benlik bilinci puanlarının medeni duruma göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=2,39$; $p<0,05$). Evli katılımcıların duygusal benlik bilinci puanı ($3,65\pm0,52$), bekar katılımcıların puanından ($3,48\pm0,58$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Duygusal zeka toplam puanlarının medeni duruma göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=2,36$; $p<0,05$). Evli katılımcıların duygusal benlik bilinci puanı ($3,50\pm0,21$), bekar katılımcıların puanından ($3,43\pm0,23$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 14. Duygusal Zeka Puanlarının Öğrenim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına Ait t Testi Sonuçları

Boyutlar	Öğrenim Düzeyi	N	\bar{X}	SS	t	p
İyimserlik	Lise	49	3,81	0,62	-0,47	0,639
	Üniversite	191	3,86	0,58		
Mutluluk	Lise	49	3,75	0,64	-1,36	0,175
	Üniversite	191	3,90	0,66		
Dürtü Kontrolü	Lise	49	3,24	0,84	2,77	0,006
	Üniversite	191	2,90	0,74		
Strese Dayanıklılık	Lise	49	2,95	0,57	-2,02	0,045
	Üniversite	191	3,16	0,66		
Esneklik	Lise	49	3,03	0,57	0,91	0,364
	Üniversite	191	2,94	0,61		
Gerçekçilik	Lise	49	3,64	0,55	1,52	0,131
	Üniversite	191	3,49	0,60		
Problem Çözme	Lise	49	3,81	0,49	-1,41	0,160
	Üniversite	191	3,92	0,48		
Sosyal Sorumluluk	Lise	49	4,16	0,53	-0,21	0,834
	Üniversite	191	4,18	0,48		
Kişilerarası İlişkiler	Lise	49	3,90	0,56	-0,66	0,512
	Üniversite	191	3,96	0,55		
Empati	Lise	49	3,93	0,51	-1,75	0,081
	Üniversite	191	4,07	0,50		
Bağımsızlık	Lise	49	2,69	0,88	1,98	0,049
	Üniversite	191	2,44	0,73		
Kendini Gerçekleme	Lise	49	2,34	0,68	2,10	0,036
	Üniversite	191	2,14	0,60		
Kendine Saygı	Lise	49	3,75	0,58	-1,51	0,133
	Üniversite	191	3,88	0,54		
Kararlılık	Lise	49	3,50	0,73	-0,65	0,518
	Üniversite	191	3,57	0,65		
Duygusal Benlik Bilinci	Lise	49	3,54	0,50	-0,52	0,607
	Üniversite	191	3,58	0,56		
DUYGUSAL ZEKA TOPLAM	Lise	49	3,47	0,21	-0,08	0,935
	Üniversite	191	3,47	0,22		

Duygusal zeka toplam ve iyimserlik, mutluluk, esneklik, gerçekçilik, problem çözme, sosyal sorumluluk, kişilerarası ilişkiler, empati, kendine saygı, kararlılık, duygusal benlik bilinci alt boyut puanlarının öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,05$).

Dürtü kontrolü puanlarının öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=2,77$; $p<0,05$). Lise düzeyinde öğrenim gören katılımcıların dürtü kontrolü puanı ($3,24\pm0,84$), üniversite düzeyinde öğrenim gören katılımcıların puanından ($2,90\pm0,74$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Strese dayanıklılık puanlarının öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=-2,02$; $p<0,05$). Üniversite düzeyinde öğrenim gören katılımcıların strese dayanıklılık puanı ($3,16\pm0,66$), lise düzeyinde öğrenim gören katılımcıların puanından ($2,95\pm0,57$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Bağımsızlık puanlarının öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=1,98$; $p<0,05$). Lise düzeyinde öğrenim gören katılımcıların bağımsızlık puanı ($2,69\pm0,88$), üniversite düzeyinde öğrenim gören katılımcıların puanından ($2,44\pm0,73$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Kendini gerçekleştirme puanlarının öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulgusu elde edildi ($t=2,10$; $p<0,05$). Lise düzeyinde öğrenim gören katılımcıların kendini gerçekleştirme puanı ($2,34\pm0,68$), üniversite düzeyinde öğrenim gören katılımcıların puanından ($2,14\pm0,60$) anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Tablo 1. Değişkenler Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1-İyimserlik	0,68**	-0,29**	0,56**	-0,25**	0,22**	0,52**	0,39**	0,50**	0,41**	-0,42**	-0,65**	0,65**	0,50**	0,52**	0,73**	-0,02	0,24**	0,42**	-0,46**
2-Mutluluk	1	-0,35**	0,43**	-0,30**	0,20**	0,37**	0,46**	0,65**	0,39**	-0,50**	-0,66**	0,67**	0,51**	0,52**	0,71**	0,01	0,19**	0,42**	-0,39**
3-Dürtü Kontrolü	1	1	-0,49**	0,31**	-0,38**	-0,29**	-0,31**	-0,24**	-0,24**	0,35**	0,38**	-0,20**	-0,19**	-0,14*	-0,13	0,10	-0,31**	-0,12	0,21**
4-Strese Dayanıklılık	1	1	1	-0,33**	0,28**	0,46**	0,21**	0,22**	0,24**	-0,30**	-0,39**	0,44**	0,45**	0,28**	0,56**	-0,16*	0,25**	0,29**	-0,41**
5-Esneklik	1	1	1	1	-0,27**	-0,28**	-0,09	-0,24**	-0,05	0,31**	0,32**	-0,31**	-0,32**	-0,23**	-0,14*	0,20**	-0,18**	-0,22**	0,29**
6-Gerçekçilik	1	1	1	1	1	0,34**	0,37**	0,24**	0,28**	-0,32**	-0,26**	0,17**	0,28**	0,19**	0,35**	-0,13*	0,38**	0,17**	-0,19**
7-Problem Çözme	1	1	1	1	1	1	0,33**	0,42**	0,40**	-0,36**	-0,53**	0,55**	0,50**	0,40**	0,61**	-0,24**	0,48**	0,23**	-0,34**
8-Sosyal Sorumluluk	1	1	1	1	1	1	1	0,52**	0,56**	-0,47**	-0,54**	0,30**	0,30**	0,36**	0,52**	0,04	0,33**	0,18**	-0,11
9-Kişilerarası İlişkiler	1	1	1	1	1	1	1	1	0,57**	-0,50**	-0,59**	0,56**	0,56**	0,59**	0,74**	0,01	0,16*	0,29**	-0,34**
10-Empati	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-0,40**	-0,50**	0,37**	0,37**	0,50**	0,61**	-0,01	0,35**	0,13*	-0,16*
11-Bağımsızlık	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0,65**	-0,40**	-0,54**	-0,38**	-0,35**	-0,06	-0,26**	-0,46**	0,40**
12-Kendini Gerçekleme	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-0,59**	-0,50**	-0,54**	-0,01	-0,35**	-0,42**	-0,45**	0,45**
13-Kendine Saygı	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0,59**	0,47**	-0,08	0,23**	0,36**	-0,42**	0,42**
14-Kararlılık	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0,56**	0,71**	0,01	0,26**	0,48**	-0,49**
15-Duygusal Benlik	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0,70**	0,04	0,15*	0,31**	-0,38**
Bilinci	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0,05	0,28**	0,36**	-0,41**
16-DUYGUSAL ZEKA TOPLAM	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
17-İç Tepkisel Karar Verme	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
18-Mantıklı Karar Verme	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
19-Bağımlı Karar Verme	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
20-Kararsız	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

* p<0,05

**p<0,01

İyimserlik duygusal zeka puanı ile iç tepkisel karar verme puanı arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). İyimserlik duygusal zeka puanı ile mantıklı karar verme ($r=0,24$; $p<0,01$), bağımlı karar verme ($r=0,42$; $p<0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. İyimserlik duygusal zeka puanı ile kararsız puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=-0,46$; $p<0,01$).

Mutluluk duygusal zeka puanı ile iç tepkisel karar verme puanı arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Mutluluk duygusal zeka puanı ile mantıklı karar verme ($r=0,19$; $p<0,01$), bağımlı karar verme ($r=0,42$; $p<0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. Mutluluk duygusal zeka puanı ile kararsız puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=-0,39$; $p<0,01$).

Dürtü kontrolü duygusal zeka puanı ile iç tepkisel ve bağımlı karar verme puanları arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Dürtü kontrolü duygusal zeka puanı ile mantıklı karar verme puanları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=-0,31$; $p<0,01$) Dürtü kontrolü duygusal zeka puanı ile kararsız puanı arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=0,21$; $p<0,01$).

Strese dayanıklılık duygusal zeka puanı ile iç tepkisel karar verme ($r=-0,16$; $p<0,05$) ve kararsız ($r=-0,41$; $p<0,01$) puanları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. Strese dayanıklılık duygusal zeka puanı ile mantıklı karar verme ($r=0,25$; $p<0,01$), bağımlı karar verme ($r=0,29$; $p<0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi.

Esneklik duygusal zeka puanı ile iç tepkisel karar verme ($r=0,20$; $p<0,01$) ve kararsız ($r=0,29$; $p<0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. Esneklik duygusal zeka puanı ile mantıklı karar verme ($r=-0,18$; $p<0,01$) ve bağımlı karar verme ($r=-0,22$; $p<0,01$) puanları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi.

Gerçekçilik duygusal zeka puanı ile iç tepkisel karar verme ($r=-0,13$; $p<0,05$) ve kararsız ($r=-0,19$; $p<0,01$) puanları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. Gerçekçilik duygusal zeka puanı ile mantıklı karar verme ($r=0,38$; $p<0,01$), bağımlı karar verme ($r=0,17$; $p<0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi.

Problem çözme duygusal zeka puanı ile iç tepkisel karar verme ($r=-0,24$; $p<0,01$) ve kararsız ($r=-0,34$; $p<0,01$) puanları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. Problem çözme duygusal zeka puanı ile mantıklı karar verme ($r=0,48$; $p<0,01$), bağımlı karar verme ($r=0,23$; $p<0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi.

Sosyal sorumluluk duygusal zeka puanı ile iç tepkisel karar verme ve kararsız puanları arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Sosyal sorumluluk duygusal zeka puanı ile mantıklı karar verme ($r=0,33$; $p<0,01$) ve bağımlı karar verme ($r=0,18$; $p<0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi.

Kişilerarası ilişkiler duygusal zeka puanı ile iç tepkisel karar verme puanı arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Kişilerarası ilişkiler duygusal zeka puanı ile mantıklı karar verme ($r=0,16$; $p<0,05$), bağımlı karar verme ($r=0,29$; $p<0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. Kişilerarası ilişkiler duygusal zeka puanı ile kararsız puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=-0,34$; $p<0,01$).

Empati duygusal zeka puanı ile iç tepkisel karar verme puanı arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Empati duygusal zeka puanı ile mantıklı karar verme ($r=0,35$; $p<0,05$), bağımlı karar verme ($r=0,13$; $p<0,05$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. Empati duygusal zeka puanı ile kararsız puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=-0,16$; $p<0,05$).

Bağımsızlık duygusal zeka puanı ile iç tepkisel karar verme puanı arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Bağımsızlık duygusal zeka puanı ile mantıklı karar verme ($r=-0,26$; $p<0,01$), bağımlı karar verme ($r=-0,46$; $p<0,01$) puanları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. Bağımsızlık duygusal zeka puanı ile kararsız puanı arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=0,40$; $p<0,01$).

Kendini gerçekleştirme duygusal zeka puanı ile iç tepkisel karar verme puanı arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Kendini gerçekleştirme duygusal zeka puanı ile mantıklı karar verme ($r=-0,35$; $p<0,01$), bağımlı karar verme ($r=-0,42$; $p<0,01$) puanları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. Kendini gerçekleştirme duygusal zeka puanı ile kararsız puanı arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=0,45$; $p<0,01$).

Kendine saygı duygusal zeka puanı ile iç tepkisel karar verme puanı arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Kendine saygı duygusal zeka puanı ile mantıklı karar verme ($r=0,23$; $p<0,01$), bağımlı karar verme ($r=0,36$; $p<0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. Kendine saygı duygusal zeka puanı ile kararsız puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=-0,42$; $p<0,01$).

Kararlılık duygusal zeka puanı ile iç tepkisel karar verme puanı arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Kararlılık duygusal zeka puanı ile mantıklı karar verme ($r=0,26$;

$p < 0,01$), bağımlı karar verme ($r = 0,48$; $p < 0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. Kararlılık duygusal zeka puanı ile kararsız puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r = -0,49$; $p < 0,01$).

Duygusal benlik bilinci duygusal zeka puanı ile iç tepkisel karar verme puanı arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p > 0,05$). Duygusal benlik bilinci duygusal zeka puanı ile mantıklı karar verme ($r = 0,15$; $p < 0,05$), bağımlı karar verme ($r = 0,31$; $p < 0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. Duygusal benlik bilinci duygusal zeka puanı ile kararsız puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r = -0,38$; $p < 0,01$).

Duygusal zeka toplam puanı ile iç tepkisel karar verme puanı arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p > 0,05$). Duygusal zeka toplam puanı ile mantıklı karar verme ($r = 0,28$; $p < 0,05$), bağımlı karar verme ($r = 0,36$; $p < 0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi. Duygusal zeka toplam puanı ile kararsız puanı arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r = -0,41$; $p < 0,01$).

Regresyon analizi ön koşullarından olan değişkenler arasındaki ilişkinin (Büyüköztürk, 2011: 93) bağımlı değişken iç tepkisel karar verme ile bağımsız değişkenler strese dayanıklılık, esneklik, gerçekçilik ve problem çözme puanları arasında olduğundan regresyon analizinde yalnızca strese dayanıklılık, esneklik, gerçekçilik ve problem çözme değişkenleri dahil edilmiştir.

Tablo 1. Duygusal Zekanın İç Tepkisel Karar Verme Üzerindeki Etkisine Ait Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	B	SH _B	β	t	p
Sabit	3,543	0,471		7,522	0,000
Strese Dayanıklılık	-0,022	0,069	-0,024	-0,325	0,746
Esneklik	0,133	0,069	0,131	1,924	0,056
Gerçekçilik	-0,022	0,070	-0,022	-0,317	0,752
Problem Çözme	-0,241	0,093	-0,190	-2,593	0,010
R=0,281	R ² =0,079	$\Delta R^2=0,063$			
F _(4;235) =5,041	p=0,001				

Duygusal zeka ile iç tepkisel karar verme arasındaki ilişkiyi gösteren modelin uygun olduğu görülmektedir ($F_{(4;235)} = 5,04$; $p < 0,05$). Duygusal zeka, iç tepkisel karar verme değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %6'sını açıklamaktadır ($\Delta R^2 = 0,063$).

Regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t testi sonucu incelendiğinde problem çözmenin iç tepkisel karar verme üzerinde negatif yönlü ve anlamlı etkiye sahip olduğu görülmektedir ($\beta = -0,19$; $t = -2,59$; $p < 0,01$). Strese dayanıklılık, esneklik ve gerçekçiliğin iç tepkisel karar verme üzerinde anlamlı etkisi bulunmamaktadır ($p > 0,05$).

Regresyon analizi sonuçlarına göre iç tepkisel karar verme değişkeninin yordanmasına ilişkin matematiksel model aşağıdaki gibidir:

$$\text{İç tepkisel karar verme} = 3,54 - 0,19*\text{problem çözme} + 0,13*\text{esneklik} - 0,02*\text{strese dayanıklılık} - 0,02*\text{gerçekçilik}$$

Regresyon analizi ön koşullarından olan değişkenler arasındaki ilişkinin (Büyüköztürk, 2011: 93) bağımlı değişken mantıklı karar verme ile bağımsız değişkenler tüm duygusal zeka alt boyutları arasında olduğundan regresyon analizinde tüm duygusal zeka alt boyutları dahil edilmiştir.

Tablo 2. Duygusal Zekanın Mantıklı Karar Verme Üzerindeki Etkisine Ait Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	B	SH _B	β	t	p
Sabit	1,371	0,782		1,752	0,081
İyimserlik	-0,103	0,100	-0,093	-1,029	0,305
Mutluluk	0,031	0,093	0,032	0,337	0,737
Dürtü Kontrolü	-0,088	0,058	-0,105	-1,521	0,130
Strese Dayanıklılık	-0,025	0,076	-0,025	-0,332	0,740
Esneklik	-0,035	0,067	-0,032	-0,522	0,602
Gerçekçilik	0,180	0,069	0,165	2,605	0,010
Problem Çözme	0,497	0,101	0,366	4,925	0,000
Sosyal Sorumluluk	0,135	0,100	0,101	1,347	0,179
Kişilerarası İlişkiler	-0,289	0,101	-0,245	-2,858	0,005
Empati	0,292	0,098	0,224	2,980	0,003
Bağımsızlık	0,043	0,066	0,050	0,648	0,517
Kendini Gerçekleme	-0,149	0,098	-0,142	-1,516	0,131
Kendine Saygı	-0,025	0,103	-0,022	-0,248	0,805
Kararlılık	0,092	0,080	0,094	1,146	0,253
Duygusal Benlik Bilinci	-0,131	0,089	-0,111	-1,463	0,145
R=0,606 R ² =0,368 ΔR ² =0,325					
F _(15;224) =8,685 p=0,000					

Duygusal zeka ile mantıklı karar verme arasındaki ilişkiyi gösteren modelin uygun olduğu görülmektedir (F_(15;224)=8,685; p<0,05). Duygusal zeka, mantıklı karar verme değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %33'ünü açıklamaktadır (ΔR²=0,325).

Regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t testi sonucu incelendiğinde gerçekçilik (t=2,61; p<0,05), problem çözme (t=4,93; p<0,01) ve empati (t=2,98; p<0,01) zeka düzeylerinin mantıklı karar verme üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı etkiye sahip olduğu; kişilerarası ilişkiler zeka düzeyinin mantıklı karar verme üzerinde negatif yönlü ve anlamlı etkiye sahip olduğu (t=-2,86; p<0,01) görülmektedir. Diğer zeka düzeylerinin mantıklı karar verme üzerinde anlamlı etkisi bulunmamaktadır (p>0,05).

Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (β) göre duygusal zekanın mantıklı karar verme üzerindeki etkisinin önem sırası problem çözme ($\beta=0,37$), kişilerarası ilişkiler ($\beta=-0,25$), empati ($\beta=0,22$) ve gerçekçilik ($\beta=0,17$) şeklindedir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre mantıklı karar verme değişkeninin yordanmasına ilişkin matematiksel model aşağıdaki gibidir:

$$\text{Mantıklı karar verme} = 1,37 + 0,37*\text{problem çözme} - 0,25*\text{kişilerarası ilişkiler} + 0,22*\text{empati} + 0,17*\text{gerçekçilik}$$

Regresyon analizi ön koşullarından olan değişkenler arasındaki ilişkinin (Büyüköztürk, 2011: 93) bağımlı değişken mantıklı karar verme ile bağımsız değişkenler dürtü kontrolü haricindeki duygusal zeka alt boyutları arasında olduğundan regresyon analizinde dürtü kontrolü haricindeki duygusal zeka alt boyutları dahil edilmiştir.

Tablo 3. Duygusal Zekanın Bağımlı Karar Verme Üzerindeki Etkisine Ait Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	B	SH _B	β	t	p
Sabit	3,810	0,642		5,933	0,000
İyimserlik	0,157	0,084	0,169	1,863	0,064
Mutluluk	0,092	0,078	0,111	1,183	0,238
Strese Dayanıklılık	0,011	0,060	0,013	0,183	0,855
Esneklik	0,018	0,057	0,020	0,320	0,749
Gerçekçilik	0,035	0,057	0,038	0,607	0,545
Problem Çözme	-0,128	0,085	-0,111	-1,493	0,137
Sosyal Sorumluluk	-0,079	0,085	-0,070	-0,928	0,355
Kişilerarası İlişkiler	-0,088	0,086	-0,089	-1,031	0,304
Empati	-0,162	0,083	-0,148	-1,957	0,052
Bağımsızlık	-0,179	0,055	-0,251	-3,241	0,001
Kendini Gerçekleme	-0,111	0,083	-0,126	-1,343	0,181
Kendine Saygı	0,001	0,086	0,001	0,006	0,995
Kararlılık	0,241	0,067	0,291	3,595	0,000
Duygusal Benlik Bilinci	0,033	0,076	0,033	0,436	0,663
R=0,599 R ² =0,359 Δ R ² =0,319					
F _(14,225) =9,000 p=0,000					

Duygusal zeka ile bağımlı karar verme arasındaki ilişkiyi gösteren modelin uygun olduğu görülmektedir ($F_{(14,225)}=9,000$; $p<0,05$). Duygusal zeka, bağımlı karar verme değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %32'sini açıklamaktadır ($\Delta R^2=0,319$).

Regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t testi sonucu incelendiğinde bağımsızlık ($t=-3,24$; $p<0,05$) zeka düzeyinin bağımlı karar verme üzerinde negatif yönlü ve anlamlı etkiye sahip olduğu; kararlılık zeka düzeyinin bağımlı karar verme üzerinde pozitif yönlü ve

anlamli etkiye sahip olduğu (t=3,60; p<0,01) görülmektedir. Diğer zeka düzeylerinin bağımlı karar verme üzerinde anlamli etkisi bulunmamaktadır (p>0,05).

Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (β) göre duygusal zekanın bağımlı karar verme üzerindeki etkisinin önem sırası kararlılık ($\beta=0,29$) ve bağımsızlık ($\beta=-0,25$) şeklindedir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre bağımlı karar verme değişkeninin yordanmasına ilişkin matematiksel model aşağıdaki gibidir:

$$\text{Bağımlı karar verme} = 3,81 + 0,29 * \text{kararlılık} - 0,25 * \text{bağımsızlık}$$

Regresyon analizi ön koşullarından olan değişkenler arasındaki ilişkinin (Büyüköztürk, 2011: 93) bağımlı değişken mantıklı karar verme ile bağımsız değişken sosyal sorumluluk haricindeki duygusal zeka alt boyutları arasında olduğundan regresyon analizinde sosyal sorumluluk haricindeki duygusal zeka alt boyutları dahil edilmiştir.

Tablo 4. Duygusal Zekanın Kararsızlık Üzerindeki Etkisine Ait Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	B	SH _B	β	t	p
Sabit	2,798	0,704		3,976	0,000
İyimserlik	-0,154	0,095	-0,146	-1,614	0,108
Mutluluk	0,080	0,088	0,086	0,913	0,362
Dürtü Kontrolü	-0,012	0,055	-0,015	-0,211	0,833
Strese Dayanıklılık	-0,152	0,072	-0,160	-2,109	0,036
Esneklik	0,049	0,064	0,047	0,765	0,445
Gerçekçilik	-0,013	0,064	-0,013	-0,207	0,836
Problem Çözme	0,050	0,096	0,039	0,525	0,600
Kişilerarası İlişkiler	-0,010	0,095	-0,009	-0,102	0,919
Empati	0,222	0,089	0,180	2,495	0,013
Bağımsızlık	0,086	0,062	0,107	1,392	0,165
Kendini Gerçekleme	0,166	0,092	0,167	1,803	0,073
Kendine Saygı	-0,070	0,097	-0,062	-0,718	0,474
Kararlılık	-0,193	0,076	-0,207	-2,543	0,012
Duygusal Benlik Bilinci	-0,135	0,085	-0,121	-1,595	0,112
R=0,603		R ² =0,363	ΔR ² =0,324		
F _(14;225) =9,168		p=0,000			

Duygusal zeka ile kararsızlık arasındaki ilişkiyi gösteren modelin uygun olduğu görülmektedir (F_(14;225)=9,168; p<0,05). Duygusal zeka, kararsızlık değişkenindeki toplam varyansın yaklaşık %32'sini açıklamaktadır (ΔR²=0,324).

Regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t testi sonucu incelendiğinde strese dayanıklılık (t=-2,11; p<0,05) ve kararlılık (t=-2,54; p<0,01) zeka düzeylerinin kararsızlık üzerinde negatif yönlü ve anlamli etkiye sahip olduğu; empati zeka düzeyinin kararsızlık

üzerinde pozitif yönlü ve anlamlı etkiye sahip olduğu ($t=2,50$; $p<0,01$) görülmektedir. Diğer zeka düzeylerinin kararsızlık üzerinde anlamlı etkisi bulunmamaktadır ($p>0,05$).

Standardize edilmiş regresyon katsayılarına (β) göre duygusal zekanın kararsızlık üzerindeki etkisinin önem sırası kararlılık ($\beta=-0,21$), empati ($\beta=0,18$) ve strese dayanıklılık ($\beta=-0,16$) şeklindedir.

Regresyon analizi sonuçlarına göre kararsızlık değişkeninin yordanmasına ilişkin matematiksel model aşağıdaki gibidir:

$$\text{Kararsızlık} = 2,80 - 0,21 * \text{kararlılık} + 0,18 * \text{empati} - 0,16 * \text{strese dayanıklılık}$$

Tablo 1. Temel Empati ile Duygusal Zeka Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1-İyimsenlik	0,68**	-0,29**	0,56**	-0,25**	0,22**	0,52**	0,39**	0,50**	0,41**	-0,42**	-0,65**	0,65**	0,50**	0,52**	0,73**	-0,06	0,26**	0,10
2-Mutluluk	1	-0,35**	0,43**	-0,30**	0,20**	0,37**	0,46**	0,65**	0,39**	-0,50**	-0,66**	0,67**	0,51**	0,52**	0,71**	0,04	0,30**	0,18**
3-Dürtü Kontrolü	1	-0,49**	0,31**	-0,38**	-0,29**	-0,31**	-0,31**	-0,24**	-0,24**	0,35**	0,38**	-0,20**	-0,19**	-0,14*	-0,13	-0,04	-0,17**	-0,11
4-Strese Dayanıklılık	1	-0,33**	0,28**	0,28**	0,46**	0,46**	0,21**	0,32**	0,24**	-0,30**	-0,39**	0,44**	0,45**	0,28**	0,56**	-0,14	0,18**	0
5-Esneklik	1	-0,27**	0,34**	0,37**	0,24**	0,24**	0,37**	0,24**	-0,05	0,31**	0,32**	-0,31**	-0,32**	-0,23**	-0,14*	0,17**	-0,08	0,07
6-Geçerçilik	1	0,33**	0,33**	0,42**	0,37**	0,34**	0,33**	0,24**	0,28**	-0,32**	-0,26**	0,17**	0,28**	0,19**	0,35**	-0,06	0,22**	0,08
7-Problem Çözme	1	0,52**	0,42**	0,52**	0,42**	0,42**	0,42**	0,42**	0,40**	-0,36**	-0,53**	0,55**	0,50**	0,40**	0,61**	-0,05	0,25*	0,10
8-Sosyal Sorumluluk	1	0,56**	0,56**	0,56**	0,56**	0,56**	0,56**	0,56**	0,56**	-0,47**	-0,54**	0,30**	0,30**	0,36**	0,52**	0,27**	0,36**	0,36**
9-Kişilerarası İlişkiler	1	0,57**	0,57**	0,57**	0,57**	0,57**	0,57**	0,57**	0,57**	-0,50**	-0,50**	0,56**	0,56**	0,59**	0,74**	0,17**	0,41**	0,32**
10-Empati	1	-0,40**	-0,40**	-0,40**	-0,40**	-0,40**	-0,40**	-0,40**	1	0,65**	0,65**	-0,40**	-0,40**	-0,38**	-0,35**	-0,09	-0,38**	-0,25**
11-Bağımsızlık	1	-0,59**	-0,59**	-0,59**	-0,59**	-0,59**	-0,59**	-0,59**	1	1	1	-0,59**	-0,50**	-0,50**	-0,54**	-0,14	-0,39**	-0,29**
12-Kendini Gerçekleme	1	0,47**	0,47**	0,47**	0,47**	0,47**	0,47**	0,47**	1	1	1	1	0,59**	0,47**	0,74**	-0,05	0,23**	0,08
13-Kendine Saygı	1	0,56**	0,56**	0,56**	0,56**	0,56**	0,56**	0,56**	1	1	1	1	1	0,56**	0,71**	-0,10	0,29**	0,08
14-Kararlılık	1	0,70**	0,70**	0,70**	0,70**	0,70**	0,70**	0,70**	1	1	1	1	1	1	0,70**	0,09	0,44**	0,29**
15-Duygusal Benlik Bilinci	1	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	1	1	1	1	1	1	1	0,03	0,40**	0,22**
16-DUYGUSAL ZEKA TOPLAM	1	0,47**	0,47**	0,47**	0,47**	0,47**	0,47**	0,47**	1	1	1	1	1	1	1	1	0,47**	0,89**
17-Bilişsel Empati	1	0,82**	0,82**	0,82**	0,82**	0,82**	0,82**	0,82**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0,82**
18-Duygusal Empati	1	0,82**	0,82**	0,82**	0,82**	0,82**	0,82**	0,82**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0,82**
19-TEMEL EMPATİ TOPLAM	1	0,82**	0,82**	0,82**	0,82**	0,82**	0,82**	0,82**	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0,82**

* p<0,05

**p<0,01

İyimserlik duygusal zeka puanı ile bilişsel empati ve temel empati toplam puanları arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). İyimserlik duygusal zeka puanı ile duygusal empati puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=0,26$; $p<0,01$).

Mutluluk duygusal zeka puanı ile bilişsel empati puanı arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Mutluluk duygusal zeka puanı ile duygusal empati ($r=0,30$; $p<0,01$) temel empati toplam ($r=0,18$; $p<0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi.

Dürtü kontrolü duygusal zeka puanı ile bilişsel empati ve temel empati toplam puanları arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Dürtü kontrolü duygusal zeka puanı ile duygusal empati puanları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=-0,17$; $p<0,01$).

Strese dayanıklılık duygusal zeka puanı bilişsel empati ve temel empati toplam puanları arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Strese dayanıklılık duygusal duygusal empati puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=0,18$; $p<0,01$).

Esneklik duygusal zeka puanı ile bilişsel empati puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=0,17$; $p<0,01$). Esneklik duygusal zeka puanı ile duygusal empati ve temel empati toplam puanları arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$).

Gerçekçilik duygusal zeka puanı ile bilişsel empati ve temel empati toplam puanları arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Gerçekçilik duygusal zeka puanı ile duygusal empati puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=0,22$; $p<0,01$).

Problem çözme duygusal zeka puanı ile bilişsel empati ve temel empati toplam puanları arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Problem çözme duygusal zeka puanı ile duygusal empati puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=0,25$; $p<0,05$).

Sosyal sorumluluk duygusal zeka puanı ile bilişsel empati ($r=0,27$; $p<0,01$), duygusal empati ($r=0,36$; $p<0,01$) ve temel empati toplam ($r=0,36$; $p<0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi.

Kişilerarası ilişkiler duygusal zeka puanı ile bilişsel empati ($r=0,17$; $p<0,01$), duygusal empati ($r=0,41$; $p<0,01$) ve temel empati toplam ($r=0,32$; $p<0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi.

Empati duygusal zeka puanı ile bilişsel empati ($r=0,37$; $p<0,01$), duygusal empati ($r=0,57$; $p<0,01$) ve temel empati toplam ($r=0,53$; $p<0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi.

Bağımsızlık duygusal zeka puanı ile bilişsel empati puanı arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Bağımsızlık duygusal zeka puanı ile duygusal empati ($r=-0,38$; $p<0,01$) temel empati toplam ($r=-0,25$; $p<0,01$) puanları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi.

Kendini gerçekleştirme duygusal zeka puanı ile bilişsel empati puanı arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Kendini gerçekleştirme duygusal zeka puanı ile duygusal empati ($r=-0,39$; $p<0,01$) temel empati toplam ($r=-0,29$; $p<0,01$) puanları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi.

Kendine saygı duygusal zeka puanı ile bilişsel empati ve temel empati toplam puanları arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Kendine saygı duygusal zeka puanı ile duygusal empati puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=0,23$; $p<0,05$).

Kararlılık duygusal zeka puanı ile bilişsel empati ve temel empati toplam puanları arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Kararlılık duygusal zeka puanı ile duygusal empati puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=0,29$; $p<0,05$).

Duygusal benlik bilinci duygusal zeka puanı ile bilişsel empati puanı arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Mutluluk duygusal zeka puanı ile duygusal empati ($r=0,44$; $p<0,01$) temel empati toplam ($r=0,29$; $p<0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi.

Duygusal zeka toplam puanı ile bilişsel empati puanı arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Duygusal zeka toplam puanı ile duygusal empati ($r=0,40$; $p<0,01$) temel empati toplam ($r=0,22$; $p<0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi.

Tablo 1. Temel Empati ile Karar Verme Stratejileri Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

	2	3	4	5	6	7
1-İç Tepkisel Karar Verme	-0,21**	0,33**	0,19**	0,07	0,03	0,06
2-Mantıklı Karar Verme	1	-0,01	0,06	0,06	0,24**	0,16*
3-Bağımlı Karar Verme		1	-0,43**	-0,21**	0,16*	-0,05
4-Kararsız			1	0,14*	-0,15*	0,02
5-Bilişsel Empati				1	0,47**	0,89**
6-Duygusal Empati					1	0,82**
7-TEMEL EMPATİ TOPLAM						1

* p<0,05 **p<0,01

İç tepkisel karar verme puanı ile temel empati toplam ve alt boyut puanları arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$).

Mantıklı karar verme puanı ile bilişsel empati puanları arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Mantıklı karar verme puanı ile duygusal empati ($r=0,24$; $p<0,01$) ve temel empati toplam ($r=0,16$; $p<0,05$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi.

Bağımlı karar verme puanı ile temel empati toplam puanları arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Bağımlı karar verme puanı ile bilişsel empati puanları arasında negatif yönlü ve anlamlı ($r=-0,21$; $p<0,01$); bağımlı karar verme puanı ile duygusal empati puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=0,16$; $p<0,05$).

Kararsızlık puanı ile temel empati toplam puanları arasında anlamlı ilişki tespit edilmedi ($p>0,05$). Kararsızlık puanı ile bilişsel empati puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ($r=0,14$; $p<0,05$); kararsızlık puanı ile duygusal empati puanları arasında negatif yönlü ve anlamlı ilişki tespit edildi ($r=-0,15$; $p<0,05$).

BEŞİNCİ BÖLÜM:

TARTIŞMA ve SONUÇ

Duygusal zekaya kabiliyet açısından baktığımızda genel zeka ile ilişkilidir, fakat mekanizma ve dışavurum şekilleri açısından kendine has farklılıkları vardır. Duygusal zekanın altında yatan mekanizmanın içerdiği yapıtlar duygusallık, duygu yönetimi ve nörolojik bağlantılardır. Dışavurumları ise duygusal alanlarda daha fazla sözel akıcılıkla birlikte, duygusal tehdit altında daha kapsamlı bilgi aktarımlarına olanak sağlamasıdır. Çeşitli karakterde insanlar az veya çok duygusal zekaya sahiptirler. Duygusal zekası yüksek olan kişiler; kendilerinin ve başkalarının duygularıyla ilgili farkındalıkları daha çok olmakla birlikte, içsel tecrübelerine karşı daha olumlu olup, olanları daha kolay adlandırıp ve kabullenip iletişimde kalabilirler. Bu tarz farkındalıklar kişilere, hem kendi içlerindeki hem de başkalarıyla ilgili duygusal düzenlemeleri etkili kılar ve dolayısıyla iyi oluşa katkıda bulunur. Bununla birlikte, duygusal tehdit altında sözlü akıcılığın yansıra duygusal alanlarda daha kapsamlı bilgi aktarımını da içerebilir (Mayer & Salovey, 1993).

Karar verme stillerinin belirlenmesinde “zekâ” kavramı ile birlikte “duygu” kavramının da önemli olduğunun düşünölmeye başlanması, duygusal zekânın karar verme sürecini etkilemesine yönelik çalışmaların çoğalmasına olanak sağlamıştır. Konu ile ilgili literatür incelendiğinde; temelde içgüdülerden kaynaklandığı kabul edilen duyguların, bireyler için önemli enerji ve bilgi kaynakları olma açısından karar verme sürecini etkilediği düşünölmektedir. (Sternberg, 1997: 1031; Mayer et al, 1999: 269; Brackett et al, 2004: 1389; Petrides et al, 2004: 279).

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan 240 kişi üzerinde yürütölen bu çalışmanın temel amacı genç yetişkinlik evresindeki kişilerin var olan duygusal zeka seviyelerinin karar verme stratejileri üzerindeki etkisi, ve bilişsel ve duygusal süreçleri destekleyici empati ile ilişkisini belirlemektir. Yürütölen çalışmada aynı zamanda bu kavramların birbirleri olan korelasyonuna bakılmış aynı zamanda söz konusu

kavramların yaş, cinsiyet, medeni durum ve eğitim durumu şeklinde belli sosyo-demografik özellikleri arasında anlamlı bir farklılaşma olup olmadığına bakılmıştır.

Araştırmanın örneklemini oluşturan 25-35 yaş aralığındaki kişiler çalışmaya gönüllü olarak katılmış ve Sosyodemografik Bilgi Formunu, Bar-On Duygusal Zeka Ölçeğini, Karar Stratejileri Ölçeğini ve Temel Empati Ölçeği'ni dürüst ve samimi olarak doldurmuşlardır. Sosyodemografik Bilgi Formu araştırmacı tarafından hazırlanmış olup, değerlendirmeler esnasında katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni ve eğitim durumları dikkate alınmıştır.

Bar-On Duygusal Zeka Ölçeği, Reuven Bar-On (1997) tarafından geliştirilmiş ve Aslan ve Mumcuoğlu (2003) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları yapılmış olan bu ölçeğin şimdiye kadar bir çok akademik çalışmada kullanılmıştır ve halen de bu konuda çalışan kişiler bu anketin duygusal zekayı en iyi ölçen araç olduğunu ifade etmektedirler. Ölçek beşli likert tipinde (1: kesinlikle katılmıyorum, 5: tamamen katılıyorum) toplamda 87 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin boyutları "iyimserlik, mutluluk, dürtü kontrolü, strese dayanıklılık, esneklik, gerçekçilik, problem çözme, sosyal sorumluluk, kişilerarası ilişkiler, empati, bağımsızlık, kendini gerçekleştirme, kendine saygı, kararlılık, duygusal benlik bilinci" olarak tanımlanmıştır. Ölçekten alınan yüksek puan kişideki duygusal zeka seviyesinin yüksek olduğunu göstermekle birlikte, kişinin kendi duyguları ve başkalarının duygularının ifade ettiklerinin farkındalığı, onları doğru kullanım ve ilişkilerde kolaylaştırıcı etken haline getirebilmenin o kişideki kolaylığını ifade etmektedir.

Karar Stratejileri Ölçeği Kuzgun (1992) tarafından geliştirilmiş, güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçek beşli likert tipinde (1: hiçbir zaman, 5: her zaman) tipinde 40 madde ve her biri 10 maddeden oluşan "iç tepkisel karar verme", "mantıklı karar verme", "bağımlı karar verme" ve "kararsız" olmak üzere 4 alt ölçekten oluşmaktadır. Her ölçeğin puanı alt ölçekteki toplam puanın madde sayısına bölünmesi ile hesaplanmaktadır. Ölçek birbirinden farklı karar verme stratejilerini ölçtüğünden toplam puan alınmamaktadır. Alt ölçeklerde yüksek puan ilgili karar verme stratejisinin baskın olduğunu göstermektedir. "Karar Stratejileri Ölçeği ile ölçülmesi hedeflenen

karar verme davranışları şunlardır; seçenekleri incelerken sistematik ve ayrıntılı inceleme yapma ya da inceleme yapmadan ani karar verme, karar verirken isteklere öncelik verme ya da başkalarının önerilerine öncelik verme, karar verdikten sonra kararı değiştirme ya da kararı sık sık değiştirmedir”(Akt: Köksal A, 2003). Kuzgun (1992)’a göre karar verme, kişiyi ulaşılmaya çalıştığı hedefe giderken önüne çıkan çeşitli yollardan en etkili olanı seçme işlemidir. Ergenlikten yetişkinliğe geçiş dönemi olarak bilinen genç yetişkinlik dönemindeki kişilerin, gelecekle ilgili düşünceleri ve olası sorumlulukları hakkında etkili karar verebilmeleri oldukça önemlidir.

Temel Empati Ölçeği Jolliffe ve Farrington (2006) tarafından geliştirilmiş ve Topçu, Baker ve Aydın (2010) tarafından Türkçe’ye uyarlanıp güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçekte beşli likert tipinde (1: kesinlikle katılmıyorum, 5: kesinlikle katılıyorum) 20 madde 2 boyutta yer almaktadır. Ölçekte 9 madde bilişsel empati, 11 madde duygusal empatiyi ölçmektedir. Genel literatür incelendiğinde, empatinin sadece bilişsel (Hogan, 1969) yahut sadece duygusal (Mehrabian & Epstein, 1972) boyutu ilgilendiren bir kavram olduğunun savunulduğu görülmektedir. Ancak Hoffman (1987)’ın da savunduğu hem bilişsel hem de duygusal boyuttan oluşan empati kavramı, günümüzde en fazla kabul gören ve kullanılan bir yaklaşım olduğu çeşitli çalışmalarla desteklenmiştir (Einsberg & Strayer,1987; Staub,1987; Jolliffe & Farrington, 2006). Staub (1987) empati kavramının bilişsel boyutunu, bireyin karşısındaki kişinin bir olaydan veya durumdan nasıl etkilenebileceğini hissetmek ve bu hislerin farkında olmak şeklinde tanımlamış; duygusal boyutunu ise, bireyin bir olayla ilgili karşısındaki kişi ile aynı hissetmek ve bunu ifade edebilmek şeklinde tanımlamıştır (Topçu vd, 2010).

Ölçeklerden alınan genel sonuçlara bakıldığında, genç yetişkinlerin **duygusal zeka genel puanlarının yüksek olup alt boyutlarda farklılık gösterdiği belirlenmiştir.:**

- Kendini gerçekleştirme ve bağımsızlık alt boyutlarının puanlarının düşük düzeyde olması; kendini gerçekleştirme olarak bakıldığında kendi potansiyelinin farkında olma ve kendini sürekli geliştirmek için çaba ve sebat gösterme becerisinde yetersiz olduklarını; bağımsızlık olarak bakıldığında ise kendi duygu ve düşüncelerinde özerk

olma, başkalarının tavsiyelerine saygı duyup onlara bağlı kalmama becerilerinde gerekli performansı gösteremediklerini düşündürmektedir.

- Esneklik, dürtü kontrolü ve strese dayanıklılık alt boyutlarının puanlarının orta düzeyde olması; esneklik olarak bakıldığında kişinin duygu-düşünce-davranışlarını değişen durumlara uyumlu kılabilme, fikirlere açık ve yanlışlarını kabul edebilme becerilerinde ortalama bir performansa sahip olduklarını düşündürmektedir.
- Gerçekçilik, kararlılık, duygusal benlik bilinci, iyimserlik, kendine saygı, mutluluk, problem çözme, kişilerarası ilişkiler, empati ve sosyal sorumluluk alt boyutlarının puanlarının ise yüksek düzeyde olması; katılımcıların yaşanan ile gerçeği ayırt edebilme ve gerekliliklere uyum sağlayabilme, tarafsızlık, duygularını doğru şekilde tanımlayabilme, sıkıntılara rağmen umutlu olabilme, sahip olduğu yeteneklerin farkında olma ve memnun olabilme, yaşamdan zevk alma ve farklı açılardan bakabilme, problemlerden kaçmak yerine yüzleşme ve çözüm getirebilme, diğerlerine karşı duyarlı olma ve ilişki kurmada ve yürütmede etkili ve doyumlu olabilme, karşısındakinin duygularını anlayabilme ve ona değer verebilme, menfaati önemsememe, yetenek ve olanaklarını başkalarına katkıda kullanabilme becerilerinde yüksek potansiyele sahip olduklarını düşündürmektedir.

Genç yetişkinlerin **karar verme stratejileri genel puanı** sonuçlarına bakıldığında:

- Kararsız karar verme stratejisi alt boyutu puanının düşük düzeyde olması katılımcıların aldıkları karardan memnun olmama ve hemen değiştirmek isteme eğiliminde olduklarını düşündürmektedir.
- İç tepisel ve mantıklı karar verme stratejisi alt boyutları puanlarının orta düzeyde olması duyguların doğruya götüreceğine inanma ve hoş giden seçeneğe yönelme, seçenekleri olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendirebilme yetisine genel anlamda sahip olduklarını düşündürmektedir.
- Bağımlı karar verme stratejisi alt boyutu puanının yüksek düzeyde olması karar verirken diğerlerinin fikirlerini ve doğrularını kabullenme şeklinde bir tutum sergilediklerini düşündürmektedir.

Genç yetişkinlerin genel empati düzeyinin yüksek olması, kendisi ile karşısındaki ayrımını bilişsel olarak yapabilen ve her iki tarafta hissedilen duyguların farkında olabilen bireyler olduklarını düşündürmektedir.

Elde edilen bulgularda, **duygusal zeka ile karar verme arasındaki korelasyona** bakıldığında:

- Genç yetişkinlerin duygusal zeka ve içtepisel karar verme puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, kararsız karar verme puanı arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da duygusal zekası yüksek bireyde kararsızlığında da o oranla az olduğu anlamına gelmektedir.
- Duygusal zeka ile bağımlı karar verme ve mantıklı karar verme arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da duygusal zekası yüksek olan bireyin mantıklı kararlar verebilme olasılığı da yüksektir anlamına gelmektedir. Ciarrochi ve arkadaşlarının (2000) yaptıkları araştırma sonucunda entellektüel zeka ve duygusal zekanın birbirinden farklı ama birbiriyle bağlantılı olduklarını savunmuşlardır. Bu çalışma da entellektüel zekanın süreçlerinden olan mantıklı karar verme ile duygusal zekanın pozitif yönde anlamlı ilişkisi çıkması Ciarrochi ve arkadaşlarının çalışmaları tarafından da desteklenmiş olarak değerlendirilebilir. Köksal A. (2003) ergenlerde duygusal zeka ve karar verme ilişkisini araştırdığı çalışmasında da benzer sonuçlara varmıştır.

Elde edilen bulgularda, genç yetişkinlerde **duygusal zeka alt boyutları puanları ile karar verme stratejileri alt boyutlarındaki puanların korelasyonları** farklılıklar göstermektedir:

- İyimserlik alt boyutu ile içtepisel karar verme arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, kararsız karar verme ile arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişinin umutlu ve olumlu düşünebilme yetisinin verdiği kararı hemen değiştirmek isteme ve hoşnut olmama halini azalttığını düşündürmektedir. İyimserlik alt boyutu ile mantıklı ve bağımlı karar verme arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi vardır, bu da kişinin umutlu ve olumlu düşünebilme yetisinin karar verirken başkalarının düşüncelerini önemseme ve seçenekleri her yönüyle inceleyebilmesini desteklediğini düşündürmektedir.

- Mutluluk alt boyutu ile içtepisel karar verme arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, kararsız karar verme ile arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişideki yaşama sevinci ve isteklilik halinin kararsızlığını da azalttığını düşündürmektedir. Mutluluk alt boyutu ile mantıklı ve bağımlı karar verme arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi vardır, bu da kişideki yaşama sevinci ve isteklilik halinin karar verirken başkalarının düşüncelerini önemseme ve seçenekleri her yönüyle inceleyebilmesini desteklediğini düşündürmektedir.
- Dürtü kontrolü alt boyutu ile içtepisel ve bağımlı karar verme arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, mantıklı karar verme ile arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişideki ihtiyaçlarını erteleyebilme ve sabır halinin karar verirken seçenekleri dikkatle inceleme ve her yönüyle değerlendirmesinde zorlaştırıcı etkisi olduğunu düşündürmektedir. Dürtü kontrolü alt boyutu ile kararsız karar verme arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişideki ihtiyaçlarını erteleyebilme ve sabır halinin verdiği kararı hemen değiştirmek isteme ve hoşnut olmama halini arttırdığını düşündürmektedir.
- Strese dayanıklılık alt boyutu ile içtepisel ve kararsız karar verme arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişinin stresse karşı toleransının yüksek olması ve kolayca baş edebilme yetisinin karar verirken duygularını dikkate alma, verdiği kararı hemen değiştirmek isteme ve hoşnut olmama halini azalttığını düşündürmektedir. Strese dayanıklılık alt boyutu ile mantıklı ve bağımlı karar verme arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi vardır, bu da kişinin stresse karşı toleransının yüksek olması ve kolayca baş edebilme yetisinin karar verirken başkalarının düşüncelerini önemseme ve seçenekleri her yönüyle inceleyebilmesini desteklediğini düşündürmektedir.
- Esneklik alt boyutu ile içtepisel ve kararsız karar verme arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişinin her duruma uyum sağlayabilme ve başka fikirlere açık olma halinin karar verirken duygularını dikkate alma, verdiği kararı hemen değiştirmek isteme ve hoşnut olmama halini desteklediğini düşündürmektedir. Esneklik alt boyutu ile mantıklı ve bağımlı karar verme arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkisi vardır, bu kişinin her duruma uyum sağlayabilme ve başka fikirlere açık olma halinin karar verirken başkalarının düşüncelerini önemseme ve seçenekleri her yönüyle inceleyebilmesini azalttığını düşündürmektedir.

- Gerçekçilik alt boyutu ile içtepisel ve kararsız karar verme arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişideki hayatta aktif olma ve tarafsızlık yetisinin karar verirken duygularını dikkate alma, verdiği kararı hemen değiştirmek isteme ve hoşnut olmama halini azalttığını düşündürmektedir. Gerçekçilik alt boyutu ile mantıklı ve bağımlı karar verme arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi bulunmuştur, bu da kişideki hayatta aktif olma ve tarafsızlık yetisinin karar verirken başkalarının düşüncelerini önemseme ve seçenekleri her yönüyle inceleyebilmesini desteklediğini düşündürmektedir.
- Problem çözme alt boyutu ile içtepisel ve kararsız karar verme arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişinin sıkıntılı durumlardan kaçmak yerine çözüm için çaba gösterme davranışının karar verirken duygularını dikkate alma, verdiği kararı hemen değiştirmek isteme ve hoşnut olmama halini azalttığını düşündürmektedir. Problem çözme alt boyutu ile mantıklı ve bağımlı karar verme arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi bulunmuştur, bu da kişinin sıkıntılı durumlardan kaçmak yerine çözüm için çaba gösterme davranışının karar verirken başkalarının düşüncelerini önemseme ve seçenekleri her yönüyle inceleyebilmesini desteklediğini düşündürmektedir.
- Sosyal sorumluluk alt boyutu ile içtepisel ve kararsız karar verme arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, mantıklı ve bağımlı karar verme arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi bulunmuştur, bu da kişinin işbirlikçi, destekleyici ve menfaat gözetmeme davranışlarının karar verirken başkalarının düşüncelerini önemseme ve seçenekleri her yönüyle inceleyebilmesini desteklediğini düşündürmektedir.
- Kişilerarası ilişkiler alt boyutu ile içtepisel karar verme arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, kararsız karar verme arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişideki başkalarıyla ilişki kurma ve sürdürmede kolaylık yetisinin verdiği kararı hemen değiştirmek isteme ve hoşnut olmama halini azalttığını düşündürmektedir. Kişilerarası ilişkiler alt boyutu ile mantıklı ve bağımlı karar verme arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi bulunmuştur, bu da kişideki başkalarıyla ilişki kurma ve sürdürmede kolaylık yetisinin karar verirken başkalarının düşüncelerini önemseme ve seçenekleri her yönüyle inceleyebilmesini desteklediğini düşündürmektedir.

- Empati alt boyutu ile içtepisel karar verme arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, kararsız karar verme arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişinin karşısındakini önemsemesinin verdiği kararı hemen değiştirmek isteme ve hoşnut olmama halini azalttığını düşündürmektedir. Empati alt boyutu ile mantıklı ve bağımlı karar verme arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi bulunmuştur, bu da kişinin karşısındakini önemsemesinin karar verirken başkalarının düşüncelerini önemseme ve seçenekleri her yönüyle inceleyebilmesini desteklediğini düşündürmektedir.
- Bağımsızlık alt boyutu ile içtepisel karar verme arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, kararsız karar verme arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da düşünce ve davranışlarında özerk olan ve beklentilere esir olamayan kişilerin verdiği kararı hemen değiştirmek isteme ve hoşnut olmama halini desteklediğini düşündürmektedir. Bağımsızlık alt boyutu ile mantıklı ve bağımlı karar verme arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkisi vardır, bu da düşünce ve davranışlarında özerk olan ve beklentilere esir olamayan kişilerin karar verirken başkalarının düşüncelerini önemseme ve seçenekleri her yönüyle inceleyebilmesini azalttığını düşündürmektedir.
- Kendini gerçekleştirme alt boyutu ile içtepisel karar verme arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, kararsız karar verme arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişinin potansiyelinin farkında olma ve geliştirme çabasının verdiği kararı hemen değiştirmek isteme ve hoşnut olmama halini desteklediğini düşündürmektedir. Kendini gerçekleştirme alt boyutu ile mantıklı ve bağımlı karar verme arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkisi vardır, bu da kişinin potansiyelinin farkında olma ve geliştirme çabasının karar verirken başkalarının düşüncelerini önemseme ve seçenekleri her yönüyle inceleyebilmesini azalttığını düşündürmektedir.
- Kendine saygı alt boyutunun içtepisel karar verme arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, kararsız karar verme arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişinin kendini artısıyla eksisiyle kabul edebilmesi, kendini güvenli ve güçlü hissetmesinin ve kendinden emin olma halinin verdiği kararı hemen değiştirmek isteme ve hoşnut olmama halini azalttığını düşündürmektedir. Kendine saygı alt boyutu ile mantıklı ve bağımlı karar verme arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi bulunmuştur, bu da kişinin kendini artısıyla eksisiyle kabul edebilmesi, kendini güvenli ve güçlü hissetmesinin ve kendinden emin olma halinin karar verirken

başkalarının düşüncelerini önemseme ve seçenekleri her yönüyle inceleyebilmesini desteklediğini düşündürmektedir.

- Kararlılık alt boyutu ile içtepisel karar verme arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, kararsız karar verme arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişinin kararlılığının verdiği kararı hemen değiştirmek isteme ve hoşnut olmama halini azalttığını düşündürmektedir. Kararlılık alt boyutu ile mantıklı ve bağımlı karar verme arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi bulunmuştur, bu da kişinin kararlılığının karar verirken başkalarının düşüncelerini önemseme ve seçenekleri her yönüyle inceleyebilmesini desteklediğini düşündürmektedir.
- Duygusal benlik bilinci alt boyutu ile içtepisel karar verme arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, kararsız karar verme arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişinin kendi duygularının bilincinde ve nedenlerinin farkında olmasının verdiği kararı hemen değiştirmek isteme ve hoşnut olmama halini azalttığını düşündürmektedir. Duygusal benlik bilinci alt puanı ile mantıklı ve bağımlı karar verme arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi bulunmuştur, bu da kişinin kendi duygularının bilincinde ve nedenlerinin farkında olmasının karar verirken başkalarının düşüncelerini önemseme ve seçenekleri her yönüyle inceleyebilmesini desteklediğini düşündürmektedir.

Elde edilen bulgularda, **karar verme ve temel empati arasındaki korelasyona** bakıldığında:

- Genç yetişkinlerin içtepisel karar verme ile empati alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki görülmemişken, diğer alt boyutlar arasında çeşitli ilişkiler ortaya çıkmıştır.
- Mantıklı karar verme ile bilişsel empati arasında bir ilişki bulunmamışken, duygusal empati ile arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişinin duygusal farkındalığının ve karşıdakinin duygularına olumlu yönde etki edebilme yetisinin yüksek olması mantıklı kararlar vermesini de kolaylaştırdığı anlamına gelmektedir.
- Bağımlı karar verme ile bilişsel empati ile arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuşken, duygusal empati ile arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da bireyin başkalarının fikirlerinden etkilenmede duyguların ne denli etkili olduğunu düşündürmektedir.

- Kararsız karar verme ile bilişsel empati ile arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuşken, duygusal empati ile arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da bireyin kararsız kalmasında hem kendi hem diğerlerinin düşünce ve duygularını değerlendirmenin ne denli etkili olduğunu düşündürmektedir.

Elde edilen bulgularda, **duygusal zeka ile temel empati arasındaki korelasyona** bakıldığında:

- Genç yetişkinlerin duygusal zeka genel puanının bilişsel empati ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamışken, duygusal empati ile arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da genç yetişkinlik dönemindeki kişilerin bir olayla ilgili karşısındaki kişi ile aynı hissetme ve bunu ifade edebilme yetisinin duygusal zeka seviyesinin yüksek olmasıyla ilişkili olduğunu göstermektedir.

Duygusal zeka alt boyutları ile bilişsel ve duygusal empati arasındaki ilişkiler ise farklılıklar göstermektedir:

- İyimserlik alt boyutu ile bilişsel empati arasında ilişki bulunamazken, duygusal empati ile arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da bireydeki iyimserlik arttıkça bir olayla ilgili karşısındaki kişi ile aynı hissetme ve bunu ifade edebilme yetisinin de arttığını düşündürmektedir.
- Mutluluk alt boyutu ile bilişsel empati arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, duygusal empati ile arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişideki neşeli ve zevkli olma halinin yüksek olmasının bir olayla ilgili karşısındaki kişi ile aynı hissetme ve bunu ifade edebilme yetisiyle desteklendiğini düşündürmektedir.
- Dürtü kontrolü alt boyutu ile bilişsel empati arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, duygusal empati ile arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişideki ihtiyaçlarını erteleyebilme ve sabır halinin bir olayla ilgili karşısındaki kişi ile aynı hissetme ve bunu ifade edebilme yetisiyle ters etkili bir ilişkisi olduğunu düşündürmektedir.
- Strese dayanıklılık alt boyutu ile bilişsel empati arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, duygusal empati ile arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişinin stresse karşı toleransının yüksek olması ve kolayca baş

edebilme yetisinin hem kendi hem karşıdakinin duygularını anlayabilme yetisiyle desteklendiğini düşündürmektedir.

- Esneklik alt boyutu ile duygusal empati arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, bilişsel empati ile arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişinin her duruma uyum sağlayabilme ve başka fikirlere açık olma halinin karşısındaki bir olaydan nasıl etkileneceğini hissedebilme ve bu hislerin farkında olabilme yetisiyle desteklendiğini düşündürmektedir.
- Gerçeklik alt boyutu ile bilişsel empati arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, duygusal empati ile arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişideki hayatta aktif olma ve tarafsızlık halinin bir olayla ilgili karşısındaki kişi ile aynı hissetme ve bunu ifade edebilme yetisiyle desteklendiğini düşündürmektedir.
- Problem çözme alt boyutu ile bilişsel empati arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, duygusal empati ile arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişinin sıkıntılı durumlardan kaçmak yerine çözüm için çaba gösterme davranışının bir olayla ilgili karşısındaki kişi ile aynı hissetme ve bunu ifade edebilme yetisiyle desteklendiğini düşündürmektedir.
- Sosyal sorumluluk alt boyutu ile hem bilişsel hem de duygusal empati ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişinin işbirlikçi, destekleyici ve menfaat gözetmeme davranışlarının karşısındaki kişinin bir olaydan veya durumdan nasıl etkilenebileceğini hissetme ve bu hislerin farkında olma ve bunu ifade edebilme yetisiyle desteklendiğini düşündürmektedir.
- Kişilerarası ilişkiler alt boyutu ile hem bilişsel hem de duygusal empati arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişideki başkalarıyla ilişki kurma ve sürdürmede kolaylık yetisinin karşısındaki kişinin bir olaydan veya durumdan nasıl etkilenebileceğini hissetme ve bu hislerin farkında olma ve bunu ifade edebilme yetisiyle desteklendiğini düşündürmektedir.
- Empati alt boyutu ile hem bilişsel hem de duygusal empati arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişinin karşısındaki önemsemesinin karşısındaki kişinin bir olaydan veya durumdan nasıl etkilenebileceğini hissetme ve bu hislerin farkında olma ve bunu ifade edebilme yetisiyle desteklendiğini düşündürmektedir.

- Bağımsızlık alt boyutu ile bilişsel empati arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, duygusal empati ile arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da düşünce ve davranışlarında özerk olan ve beklentilere esir olamayan kişilerin bir olayla ilgili karşısındaki kişi ile aynı hissetme ve bunu ifade edebilme yetisiyle ters etkili bir ilişkisi olduğunu düşündürmektedir.
- Kendini gerçekleştirme alt boyutu ile bilişsel empati arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, duygusal empati ile arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişinin potansiyelinin farkında olma ve geliştirme çabasının bir olayla ilgili karşısındaki kişi ile aynı hissetme ve bunu ifade edebilme yetisiyle ters etkili bir ilişkisi olduğunu düşündürmektedir.
- Kendine saygı alt boyutu ile bilişsel empati arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, duygusal empati ile arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişinin kendini artısıyla eksisiyle kabul edebilmesi, kendini güvenli ve güçlü hissetmesinin ve kendinden emin olma halinin bir olayla ilgili karşısındaki kişi ile aynı hissetme ve bunu ifade edebilme yetisiyle desteklendiğini düşündürmektedir.
- Kararlılık alt boyutu ile bilişsel empati arasında anlamlı bir ilişki bulunamazken, duygusal empati ile arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişinin kararlılığının bir olayla ilgili karşısındaki kişi ile aynı hissetme ve bunu ifade edebilme yetisiyle desteklendiğini düşündürmektedir.
- Duygusal benlik bilinci alt boyutu ile hem bilişsel hem de duygusal empati arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişinin kendi duygularının bilincinde ve nedenlerinin farkında olmasının kişinin karşısındaki kişinin bir olaydan veya durumdan nasıl etkilenebileceğini hissetme ve bu hislerin farkında olma ve bunu ifade edebilme yetisiyle desteklendiğini düşündürmektedir.
- Mutluluk alt boyutunun hem bilişsel hem de duygusal empati arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur, bu da kişideki yaşama sevinci ve isteklilik halinin kişinin karşısındaki kişinin bir olaydan veya durumdan nasıl etkilenebileceğini hissetme ve bu hislerin farkında olma ve bunu ifade edebilme yetisiyle desteklendiğini düşündürmektedir.

Çalışmaya katılan 240 genç yetişkinin %54,6'sı kadın %45,4'ü erkektir. Katılımcıların %50'si 25-30 yaş, %50'si 30-35 yaş aralığındadır.

Katılımcıların %54,6'sı evli, %45,4'ü bekdir. Katılımcıların %20,4'ü lise, %79,6'sı üniversite düzeyinde öğrenim görmüştür.

Genç yetişkinlerin **duygusal zeka genel puanlarına bakıldığında cinsiyet** açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucuna varılmıştır. Ancak, duygusal zekanın bazı alt boyutlarında kadın ve erkekler arasında farklılıklar bulunmuştur. Bağımsızlık ve strese dayanıklılıkta kadınlara nazaran erkeklerin daha etkin oldukları, empati ve sosyal sorumluluğun ise erkeklere nazaran kadınlarda daha yüksek olduğu görülmüştür.

Erarslan M. (2015), 189 ortaokul öğrencisi üzerinde yapmış olduğu çalışmada duygusal zeka ve empatik eğilim düzeylerini yaş, cinsiyet ve spor yapma durumuna göre incelemiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara bakıldığında, duyguların farkında olma alt boyutunda erkek öğrencilerin kız öğrencilere nazaran daha yüksek puan aldığı; duyguları yönetme ve kendini motive etme alt boyutlarında ise kız öğrencilerin erkeklere nazaran daha yüksek puan aldığı görülmüştür. Sosyokültürel koşulların sonuçlarda etkili olduğunu savunan Erarslan, farklı ülkelerde yapılan bazı çalışmalarda duygusal zeka alt boyutlarının kadınlarda daha yüksek bulunduğu (Petrides & Furnhan, 2000; Harrod & Scheer, 2005), bazı araştırmalarda ise belirli bir fark olmadığı görülmüştür (Dawda & Hart, 2000).

Genç yetişkinlerin **duygusal zeka genel puanlarına yaş grupları** açısından bakıldığında; 25-30 yaş aralığındaki kişilere nazaran 30-35 yaş aralığındaki kişilerin daha yüksek duygusal zekaya sahip oldukları görülmektedir. Duygusal zeka alt boyutlarına baktığımızda ise sadece bağımsızlık ve kendini gerçekleştirme 30-35 yaş aralığındaki kişilere nazaran 25-30 yaş aralığındaki kişilerin daha etkin olduklarını görürüz.

Şenocak M. (2015), duygusal zeka ve liderlik tarzlarının çalışan verimliliği üzerine etkileri üzerine yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında, çalışmaya katılan 180 çalışandan elde ettiği bulgulara göre; kendini yönetme alt boyutundan elde edilen puanların, 25-29 yaşlarında olan çalışanlara nazaran 40yaş ve üstü çalışanlarda daha yüksek olduğu görülmüştür; sosyal beceriler alt boyutundan elde edilen puanların 25-29 yaş grubundaki çalışanlara nazaran 30-34 yaş grubundaki çalışanlarda daha yüksek

olduğu görülmüştür; genel duygusal zeka puanlarının 25-29 yaş grubundaki çalışanlara nazaran 40 yaş ve üstü çalışanlarda daha yüksek olduğu görülmüştür.

İlgili literatür incelendiğinde, yaş ilerledikçe kişinin kendi ortamlarını yeniden düzenleyerek veya duygularını yönetmek için stratejiler ve kapasiteler kazanarak kendi duygularını kontrol altına almada daha becerikli olduklarına dair bulgular bulunmaktadır (Staudinger et al., 1995; Carstensen et al, 2000; Labouvie-Vief & Medler, 2002).

Genç yetişkinlerin **duygusal zeka genel puanlarına medeni durum** açısından bakıldığında; bekar olanlara nazaran evli olan kişilerin daha yüksek duygusal zekaya sahip oldukları görülmektedir. Duygusal zeka alt boyutlarına baktığımızda ise iyimserlik, dürtü kontrolü, strese dayanıklılık, esneklik, gerçekçilik, problem çözme, empati, bağımsızlık, kendini gerçekleştirme ve kararlılık puanlarının bekar ve evli kişiler arasında anlamlı bir farklılığı olmadığını, ancak mutluluk, sosyal sorumluluk, kişilerarası ilişkiler ve duygusal benlik bilincinin bekar olanlara nazaran evli olan kişilerde daha yüksek olduğu görürüz.

Şenocak M. (2015), duygusal zeka ve liderlik tarzlarının çalışan verimliliği üzerine etkileri üzerine yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında, çalışmaya katılan 180 çalışandan elde ettiği bulgulara göre; sosyal beceriler ve sosyal farkındalık alt boyutundan elde edilen puanların bekar olan çalışanlara nazaran evli olan çalışanlarda daha yüksek olduğu görülmüştür; genel duygusal zeka puanlarının bekar olan çalışanlara nazaran evli olan çalışanlarda daha yüksek olduğu görülmüştür.

Genç yetişkinlerin **duygusal zeka genel puanlarına bakıldığında öğrenim düzeyleri** açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucuna varılmıştır. Ancak duygusal zekanın bazı alt boyutlarında lise ve üniversite mezunu kişiler arasında farklılıklar bulunmuştur. Strese dayanıklılıkta lise mezunlarına nazaran üniversite mezunu kişilerin daha etkin oldukları, öte yandan dürtü kontrolü, bağımsızlık ve kendini gerçekleştirmede üniversite mezunlarına nazaran lise mezunlarının daha etkin oldukları görülmüştür.

İşmen E.'nin, 274 anne-baba üzerinde yaptığı duygusal zeka ve aile işlevleri arasındaki ilişki konulu çalışmasında, alınan duygusal zeka puanları eğitim düzeyi açısından incelendiğinde, karşısındakinin duygularını anlama ve duyguların

manipülasyonu alt boyutlarında ilkökul mezunu ebeveynlerin en düşük puanı aldıklarını belirlemiştir.

Akkaya C. (2015)'nin,149 üniversite öğrencisinin üzerinde yaptığı, üniversite öğrencilerinde duygusal zeka düzeyleri ile sürekli öfke-öfke ifade tarzları ve depresyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi isimli çalışmasında, öğrenim durumu değişkenine bakıldığında elde edilen bulgular; lisans mezunu olanlara nazaran yüksek lisans mezunu olanların duygusal zeka ölçeğinden daha yüksek puan aldıkları şeklindedir. Duygusal zekanın alt boyutlarında ise esneklik ve problem çözme dışındaki diğer tüm alt boyutlarda anlamlı farklılık bulunmuştur.

Genç yetişkinlerin **karar verme stratejilerine cinsiyet farklılığı** açısından bakıldığında; bağımlı ve kararsız karar vermede kadın ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı, ancak erkeklere nazaran kadınların daha çok içtepsel karar verme stratejisini kullandıkları, öte yandan kadınlara nazaran erkeklerin daha çok mantıklı karar verme stratejisini kullandıkları sonuçlarına varılmıştır.

Bostancı Ö. ve arkadaşlarının (2016) 185 katılımcı ile yaptığı üniversite öğrencilerinin kullandıkları karar verme stratejilerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi isimli çalışmalarında, cinsiyet faktörü ele alındığında edinilen bulgular; erkeklere nazaran kızların içtepsel karar verme stili alt boyutunda daha yüksek puan aldıkları, karar verme diğer alt boyutlarında ise anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Yapılan başka bir araştırmada ise, Tiryaki (1997), Hacettepe Üniversitesi'nin çeşitli fakültelerinde okuyan 604 öğrenci üzerinde yaptığı 'üniversite öğrencilerinin karar verme davranışları ile bazı değişkenler arasındaki ilişki' isimli çalışmasından elde edilen bulgulara göre; kararsız karar verme alt boyutundan alınan puanların 4.sınıf öğrencilerine nazaran 1.sınıf öğrencilerinde daha yüksek olduğu, öte yandan içtepsel ve mantıklı karar verme alt boyutları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Cinsiyete göre bakıldığında; erkeklere nazaran kızların içtepsel karar

verme alt boyutundan daha yüksek, ama kararsızlık ve mantıklı karar verme alt boyutlarında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Benzer yaş grubu ile yapılan bir diğer araştırmada, Akpınar S., ve Akpınar Ö. (2017), yüksekokullarda öğrenim gören öğrencilerin bazı değişkenler açısından problem çözme becerileri ve karar verme stillerinin incelenmesi isimli çalışmalarında, toplamda 470 öğrencinin verdiği cevaplardan oluşan bulgulara bakıldığında; karar vermede öz saygı puanlarının erkek öğrencilere nazaran kız öğrencilerde daha yüksek olduğu görülmüştür; karar verme stilleri alt boyutlarında kaçınan, erteleyici ve panik karar verme puanlarının kız öğrencilere nazaran erkek öğrencilerde daha yüksek olduğu görülmüştür.

Mann, Radford, Burnett, Ford, Bond, Leung, Nakamura, Vaughan ve Yang (1989) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları, kültürlerarası farklılıklar ve karar verme stilleri arasındaki ilişkiye baktıkları araştırmaya, ABD'den 475, Avustralya'dan 262, Yeni Zelanda'dan 260, Japonya'dan 358, Çin'den 281 ve Tayvan'dan 414 öğrenci katılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara bakıldığında; Doğu Asya kültüründeki öğrencilere nazaran batı kültüründeki öğrencilerin karar vermede öz-saygı düzeylerinin daha yüksek olduğu, kızlara nazaran erkeklerin öz-saygı ve karar verme durumlarında daha fazla güvendikleri görülmüştür (Akt: Akpınar & Akpınar, 2017).

İlgili literatür incelendiğinde, cinsiyete göre karar verme stratejilerinin farklılaşması ile ilgili birbirinden farklı araştırma bulgularına rastlanmaktadır. Güçray (2003), cinsiyetin karar verme sürecinde önemli bir faktör olduğu; Sinangil (1993) ve Alver (2003) önemli bir etken olmadığı sonucuna varmışlardır. Kuzgun (1993), bağımsız karar verme stratejisi alt boyutu puanının kızlarda daha yüksek; Kesici (2002) ise, erkelerde daha yüksek olduğunu sonucuna varmışlardır. Kuzgun (1993) ve Kesici (2002), mantıklı karar verme stratejisi alt boyutu puanının kızlarda daha yüksek olduğu sonucuna varmışlardır (Alver vd, 2006). Köse (2002) ve Taşdelen (2002) üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmalarında cinsiyete göre karar verme stratejileri açısından anlamlı bir fark tespit etmemişlerdir. Osipow ve Reed (1985) yaptıkları çalışmada, karar verme durumunda erkeklerin, kadınlara göre daha fazla

kararsız olduğunu belirtmektedirler. Levis (1981) ise çalışmasında erkeklerin, kızlardan daha içtepisel karar verdiklerini belirtmiştir (Akt: Bostancı vd, 2016).

Genç yetişkinlerin medeni durum, öğrenim düzeyi ve yaş grupları açısından karar verme stratejilerinde anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

Alver B. Ve arkadaşlarının (2006), 110 okul yöneticisi üzerinde, okul yöneticilerinin karar verme stratejilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi isimli çalışmalarından elde edilen bulgulara göre; medeni durumları incelendiğinde, içtepisel karar verme stratejisi alt boyutunda evli olanlara nazaran bekarların daha yüksek puan aldığı, fakat bağımsız, mantıklı ve kararsız karar verme stratejileri alt boyutlarında ise anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Ergenlik dönemindeki duygu ve karar verme ilişkisini inceleyen bir araştırma ise, Çimen S. (2017) tarafından 16-24 yaş aralığında toplamda 366 lise ve üniversite öğrencisi ile yapılmıştır. Duygusal özerklik kazanımında benlik saygısı ve karar verme stillerinin etkilerinin belirlenmesi isimli çalışmasından elde edilen bulgular, karar verme stillerinin duygusal özerkliğin alt boyutları üzerindeki etkisinin ergenliğin orta ve geç dönemlerinde değişim gösterdiğini kanıtlar niteliktedir.

Yetişkinlik dönemindeki duygusal zeka ve karar verme arasındaki ilişkiye bakan bir araştırma ise, Adsız E. (2016)'ın 20 yaş ve üzeri toplamda 302 yöneticiden oluşan, yöneticilerin duygusal zeka düzeylerinin karar verme stillerine etkisi isimli çalışmasıdır. Yaş faktörü ele alındığında edinilen bulgular; 40 yaş altı katılımcılara nazaran 41 yaş ve üstü katılımcıların rasyonel karar verme stili alt boyutunda daha yüksek puan aldıkları, diğer yaş gruplarına nazaran 20-30 yaş grubu katılımcıların ani karar verme stili alt boyutunda daha yüksek puan aldıkları görülmüştür. Öğrenim durumu açısından ele alındığında edinilen bulgular; diğer gruplara nazaran lisans ve lisansüstü eğitim almış katılımcıların rasyonel karar verme stili alt boyutunda daha yüksek puan aldıkları, diğer gruplara nazaran lise mezunu kişilerin ani karar verme stili alt boyutunda daha yüksek puan aldıkları görülmüştür.

Bostancı Ö. ve arkadaşlarının (2016) 185 katılımcı ile yaptığı üniversite öğrencilerinin kullandıkları karar verme stratejilerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi isimli çalışmalarında, yaş faktörü ele alındığında edinilen bulgular; 18-22 yaş grubuna nazaran 23 ve üstü yaş grubundaki kişilerin kararsız karar verme stili alt boyutunda daha yüksek puan aldıkları, diğer karar verme alt boyutlarında ise anlamlı bir farklılık bulunmadığı şeklindedir.

Genç yetişkinlerin **temel empati düzeylerine cinsiyet farklılığı** açısından bakıldığında; hem bilişsel hem duygusal empatide erkeklere nazaran kadınların daha yetkin oldukları görülmüştür.

Genç yetişkinlerin **temel empati düzeylerine yaş grupları ve medeni durum** açısından bakıldığında anlamlı farklılıklar bulunmamıştır, ancak öğrenim düzeyleri dikkate alındığında duygusal empatinin lise mezunlarına nazaran üniversite mezunlarında daha yüksek olduğu, bilişsel empatinin ise anlamlı bir farklılık göstermediği sonuçlarına varılmıştır.

Kısıtlılıklar ve Öneriler

Bu çalışma sonucunda elde edilen önemli bilgilerle beraber, bazı sınırlılıkları da olduğu hatırlanmalıdır. Bu çalışmanın en önemli sınırlılığı geneli İstanbul içinde olan katılımcılardan oluşmasıdır. Türkiye genelinde çeşitli şehirlerden aynı oranlarda kişilere ulaşılması, gelişimsel yaş dönemleri arasındaki farklılıklarla birlikte, kültürel ve yaşam koşullarının duygusal zeka seviyeleri ve karar verme üzerinde etkileri bakılarak çok daha kaliteli ve kapsamlı sonuçlar elde edilebilir.

Bir diğer kısıtlılık ise yaş gruplarının çeşitliliğinin azlığıdır denilebilir. Bu çalışmada yer alan 25-30 ve 30-35 yaş aralığı birbirinin ardı olması, yaş bakımından olağan gelişimsel farklılıkların ortaya çıkmasına engel olmuştur. Ki söz konusu duygusal ve düşünsel gelişim olduğunu göz önünde tuttuğumuzda, erken yaş grupları ile ileri yaş grupları arasında kıyaslamalar yapılması gelişimsel farklılıkların görülmesini daha net ve kesin sonuçlara olanak sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Aamodt S. & Wang S., 2008, Beynimize Hoş Geldiniz (Çev., Erkan B.), ntv yayımları, 7. baskı, ss. 154-155

Adsız E., 2016, “Yöneticilerin Duygusal Zeka Düzeylerinin Karar Verme Stilllerine Etkisi”. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Çorum.

Akgündüz A., 1998, Dahinin el kitabı; zekayı maksimum geliştirme ve kullanma sanatı, genç beyin yayımları, İstanbul.

Akkaya C., 2015, “Üniversite Öğrencilerinde Duygusal Zeka Düzeyleri ile Sürekli Öfke-Öfke İfade Tarzları ve Depresyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı. İstanbul

Akpınar S. Ve Akpınar Ö., 2017, “Yüksekokullarda Öğrenim Gören Öğrencilerin Bazı Değişkenler Açısından Problem Çözme Becerileri Ve Karar Verme Stilllerinin İncelenmesi”, Uluslararası Anadolu Spor Bilimleri Dergisi, Sayı:3, Ağustos

Ak Sütü S., 2013, “Sağlık Çalışanlarında Duygusal Zeka ve Tükenmişlik İlişkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Hastane ve Sağlık Kurumları Yönetimi Bilim Dalı. İstanbul

Alver B., Ada Ş., Çakıcı D., 2006, “Okul Yöneticilerinin Karar Verme Stratejilerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi”, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı:13

Ashkan K., "Gender Differences in Emotional Intelligence Among Employees of Small And Medium Enterprise; An Empirical Study", Multimedia University, Malaysia

Atkins P.W.B. & Stough C., 2005, "Does Emotional Intelligence Change With Age?", The Society For Research In Adult Development Annual Conference, Atlanta, US April 6-7 2005.

Ayverdi İ., 2016, Kubbealtı Lügatı Misalli Büyük Türkçe Sözlük, 3.baskı, kubbealtı iktisadi işletmesi, İstanbul.

Bar-On, R., 1997, "Bar-On Emotional Quotient Inventory (EQ-I): Technical Manual", Toronto, Canada: Multi-Health Systems.

Bar-On, R., 2002, "Bar-On Emotional Quotient Inventory (EQ-I): Technical Manual", Toronto, Canada: Multi-Health Systems.

Bastian, V. A., Burns, N R., Nettelbeck, T., 2005, "Emotional Intelligence Predicts Life Skills, But Not As Well As Personality And Cognitive Abilities, Personality and Individual Differences", 39, ss. 1135-1145.

Bergland, B.W., 1974, "Career planning the use of sequential evaluated experience", In E:L:L: Herr (Ed.) Vocational Guidance and Development, (ss:350) Boston: Houghton Mifflin CO.

Brackett M., Mayer J. & Warner, R., 2004, "*Emotional Intelligence and its Relation to Everyday Behaviour*", Personality and Individual Differences, V.36, ss. 1387 – 1402.

Brody L.R. & Hall J.A., 1993, "Gender and Emotion. In M. Lewis & J. Haviland(Eds.)", *Handbook of Emotions* (ss. 447-461). New York, NY: Guilford.

Carstensen, L. L., Pasupathi, M., Mayr, U., & Nesselroade, J. R., 2000, "Emotional

experience in everyday life across the adult life span”, *Journal of Personality and Social Psychology*, 79(4), ss. 644-655.

Clemen, R.T., Reilly, T., 2001, “Making Hard Decisions with Decision Tools”, New York: Duxbury Thomson Learning.

Colman A. M., 2009, *Oxford Dictionary of Psychology*. 3th edition, Oxford Univesity Press.

Cooper R. K. & Sawaf A., 1997, *Liderlikte Duygusal Zeka*. (Çev: Ayman Z.B. ve Sancar B.), sistem yayıncılık, İstanbul

Cooper R. K. & Sawaf, A., 2010, *Liderlikte Duygusal Zekâ*, sistem yayıncılık, İstanbul

Çetinkaya Ö. & Alparslan A.M., 2011, “Duygusal Zekanın İletişim Becerileri Üzerine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(1), ss. 363-377.

Çimen S., 2017, “Duygusal Özerklik Kazanımında Benlik Saygısı Ve Karar Verme Stilllerinin Etkilerinin Belirlenmesi”, *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Programı. İstanbul

Damasio, A.R., 1994, *Descartes' Error*, New York: G.P. Putnam's Sons

Dawda D. & Hart S.D., 2000, “Assessing emotional intelligence: reliability and validity of the Bar-On Emotional Quotient Inventory (EQ-i) in University Students”, *Personality and Individual Differences*, 28, ss. 797-812.

Doğan D.M., 1994, *Büyük Türkçe Sözlük*. iz yayıncılık, 10.baskı

Dr. Rahgozar H., Pegah P., Afshangian F. ve Soghra Y., 2010, "A study of relation between emotional intelligence and desicion making style", ISSN 2090-4304 Journal of Basic and Applied Scientific Research, 2012

Eraslan M., 2015, "Gençlerde Duygusal Zeka ve Empatik Eğilim Düzeylerinin Yaş, Cinsiyet ve Spor Yapma Değişkenlerine Göre İncelenmesi", Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Burdur. Cilt:24 No:4 Kastamonu Eğitim Dergisi 1839-1852, 2016

Ersever, H.Ö., 1996, "*Karar Verme Becerileri Kazandırma Programının ve Etkileşim Grubu Deneyiminin Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stilleri Üzerindeki Etkileri*", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Feldman, R.S., 2003, Development Across the Lifespan, Prentice Hall, Nev Jersey.

Freeland, E.M., Terry, R. A., & Rodgers, J. L., 2008, "Emotional Intelligence. In J. C. Cassady (Ed.), Emotional Intelligence: Perspectives on Educational & Positive Psychology" (ss. 93-117). New York: Peter Lang Publishing.

Gardner, H., Kornhaber, M., y Wake, W., 1996, "Intelligence: Multiple perspectives", Fort Worth: Harcourt Brace.

Goleman D., 1998, İş Başında Duygusal Zeka, (Çev., H. Balkaya), varlık yayınları, İstanbul, 2000.

Goleman, D., 2003, Duygusal Zeka neden IQ'dan Daha Önemlidir?, (Çev., B. Seçkin Yüksel). varlık yayınları. İstanbul, 2003.

Goleman D., 2016, Duygusal Zeka neden IQ'dan Daha Önemlidir?, (Çev., B. Seçkin Yüksel), 43. baskı, varlık yayınevi. İstanbul, 2016.

Güllüce, A. Ç., 2006, “Mesleki tükenmişlik ve duygusal zeka arasındaki ilişki”, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi.

Güney S., 2000, Davranış Bilimleri, nobel yayınevi, Ankara.

Gürçay, S. S., 2003, “The Analysis of Decision Making Behaviors and Perceived Problem Solving Skills in Adolescents”. Available on site [www.tojet.sakarya.edu.tr/arehive/volume2 issue2](http://www.tojet.sakarya.edu.tr/arehive/volume2%20issue2)

Hamackek, D., 1990, “Evaluating Self-Concept And Ego Status In Ericson’s Last Three Psychological Stages”, Journal of counselling and development, 68, ss. 677-683.

Harris, R., 1998, “Introduction to Decision Making”, Vanguard University of Southern, Colifornia

Harrod N.R. & Scheer S.D., 2004, “An exploration of Adolescent Emotional Intelligence in Relation to Demographic Characteristics. Adolescence”, 40(159), ss. 503-512.

Heck G.L. van & Oudsten, B.L., den, 2008, Emotional Intelligence: relationship to stress, health, and well-being, In A. Vingerhoets, I. Nyklicek, & J. Denollet (Eds.), “Emotion regulation. Conceptual and clinical issues” (ss. 97-121). New York, NY: Springer.

İşmen A.E., “Duygusal Zeka Ve Aile İşlevleri Arasındaki İlişki”, İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi

Karabulut E.Y., Yılmaz S. ve Yurttaş A., 2011, “Öğrencilerin Duygusal Zeka Düzeyi İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki”, Psikiyatri Hemşireliği Dergisi - *Journal of Psychiatric Nursing* 2011;2(2): ss. 75-79

Kesici, Ş., 2002, “Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Stratejilerinin Psikolojik

İhtiyaç Örüntüleri ve Özlük Niteliklerine Göre Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi”,
(Yayınlanmamış Doktora Tezi) Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya

Khan E.A., Riaz M.N., Batool N. ve Riaz M.A., 2016, “Emotional intelligence as a predictor of desicion making styles among university students”, ISSN: 2090-4274 Journal of Applied Environmental and Biological Sciences

Kızıl, Z., 2012, “Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Duygusal Zekâlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kooker, B. M., Shoultz, J. & Codier, E. E., 2007, “Identifying Emotional Intelligence in Proffesional Nursing Practice”, Journal of Proffesional Nursing, 23, ss. 30-36.

Köksal A. Ve Gazioğlu E.İ., 2007, “Ergenlerde Duygusal Zeka İle Karar Verme Stratejileri Arasındaki İlişki”, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı 7(2007-1), ss. 133-146

Köse, A., 2002, “Psikolojik danışma ve rehberlik birinci sınıf öğrencilerinin cinsiyet ve algılanan sosyo-ekonomik düzey açısından psikolojik ihtiyaçları ve karar verme stratejilerinin incelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kuzgun, Y., 1993, “Karar Stratejileri Ölçeği: Geliştirilmesi ve Standardizasyonu”, VII. Ulusal Psikoloji Bilimsel Çalışmaları.: Türk Psikologlar Derneği, Ankara

Kuzgun, Y., 2000, Meslek Danışmanlığı. nobel yayın dağıtım, Ankara.

Labouvie-Vief, G., & Medler, M., 2002, “Affect optimization and affect complexity: Modes and styles of regulation in adulthood”, Psychology and Aging, 17(4), ss. 571-588.

Lewis C., 1981, "How adolescents approaches decisions: changes over grades seven to twelve and policy implications", *Child Development*. Stanford University, 52, ss. 538-544.

Marcia, J.E., 2002, "Identity And Psychosocial Development in Adult", *Identity*, ss. 2, 7-28.

Mayer J.D. & Salovey P., 1993, "The Intelligence of Emotional Intelligence", *Intelligence* 17, ss. 443-442.

Mayer, J.D. & Salovey, P., 1997, What is emotional intelligence? In P. Salovey & D.J. Sluyter (Eds.), "Emotional Development and Emotional Intelligence: Educational Implications": ss. 3-31. New York: Basic Books.

Mayer J.D., Caruso, R. D., & Salovey P., 1999, "Emotional Intelligence Meets Traditional Standarts for an Intelligence", *Intelligence*, V. 27, ss. 267 – 298.

Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. R., 2000, "Models of Emotional Intelligence. In R. J. Sternberg (Ed.)", *Handbook of intelligence*. Cambridge, England: Cambridge University Press.

Mayer, J.D., Salovey, P., & Caruso, D., & Sitarenios, G., 2003, "Measuring emotional intelligence with the MSCEIT" V2.0. *Emotion*, 3, ss. 97-105.

Osipow S.H., Reed R., 1985, "Decisison making style and career in decision in college students", *Journal of Vocational Behavior*, 27, ss. 368-373.

Petrides K.V. & Furnham A., 2000, "On the Dimensional Structure of Emotional Intelligence. *Personality and Individual Differences* ", 29, ss. 313-320.

Petrides K.V., Frederickson N. & Furnham A., 2004, "The Role of Trait Emotional Intelligence in Academic Performance and Deviant Behaviour at Scholl. Personality and Individual Differences", V. 36, N. 2, ss. 277 – 293.

Plotnik R., 2009, Psikoloji'ye Giriş. 1.baskı, kaknüs yayınları, s.369

Sartorius, M., 1999, "*Kadınlarda Duygusal Zeka* (Türkçesi: S. C. Erendor) Varlık Yayinlari, Istanbul, Available on site file:///C:/Users/User/Downloads/532-1020-1-SM.pdf

Sinangil H.K., 1993, "Yönetici Adaylarında Karar Verme ile Kaygı İlişkileri", VII. Ulusal Psikoloji Bilimsel Çalışmaları, Ankara: Türk Psikologlar Derneği, ss. 171-177, 1993

Staudinger, U. M., Marsiske, M., & Baltes, P. B., 1995, "Resilience and reserve capacity in later adulthood: Potentials and limits of development. In D. Chicchetti & D. J. Cohen (Eds.), *Developmental Psychopathology: Risk, disorder and adaptation*" Vol. 23, ss. 801-847. New York: Wiley.

Stein S.J. & Howard E., 2006, "The EQ Edge: Emotional Intelligence and Your Success", John Wiley & Sons Canada Ltd.

Sternberg R.J., 1997, "The Concept of Intelligence and its Role in Lifelong Learning and Success", *American Psychologist*, V. 52, N. 10, ss. 1030 – 1037.

Stys Y. & Brown S.L, 2004, "A Review of the Emotional Intelligence Literature and Implications for Corrections", Research Branch, Correctional Service of Canada, 340 Laurier Ave., West, Ottawa, Ontario, K1A 0P9.

Şenocak M., 2015, "Duygusal Zeka ve Liderlik Tarzlarının Çalışan Verimliliği Üzerine Etkileri ve Bir Uygulama", Yayınlanmış yüksek lisans tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. İstanbul

Tarhan N., Gümüsel O., Sayım A., 2013, Pozitif Psikoloji Çoklu Zeka Uygulamaları, 2.baskı, timaş yayınları, ss. 112

Taşdelen A., 2002, “Öğretmen adaylarının farklı psiko-sosyal değişkenlere göre karar verme stilleri”, Doktora tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Team FME, 2014, “*Understanding Emotional Intelligence: People Skills*”, Available on site www.free-management-ebooks.com

Thurstone L.L., 1921, ” Intelligence and Its Measurement”, J. Educ. Psychol., 12: ss. 201-207

Tiryaki, M.G., 1997, “Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Vander Zanden, J.W., 1997, Human Development, 6.baskı, ss. 397, The McGrawHill Companies, North America

Wake W.K., Gardner H., & Kornhaber M.L., 1996, “*Intelligence: Multiple Perspectives*”, Harcourt Brace College, Fort Worth.

Wolfe C.J. & Caruso D.R., 2004, “Emotional Intelligence”, Shelton, CT: New Haven Consulting Group

Yukalov, V. I. & Sornette, D., 2011, “Decision theory with prospect interference and entanglement. *Theory and Decision*”, 70 (3): ss. 283-328.

Yukalov V.I. & Sornette D., 2014, “How Brain Make Desicions”, Springer Proc. Phys. 150, ss. 37-53. Available on site <https://arxiv.org/abs/1407.5822v1>

EKLER

BAR-ON DUYGUSAL ZEKA ÖLÇEĞİ

Sayın katılımcı, aşağıdaki ifadelere vereceğiniz cevapları 1'den 5'e kadar sıralanan

- 1- Tamamen katılıyorum, 2- Katılıyorum, 3- Kararsızım, 4- Katılmıyorum, 5- Kesinlikle katılmıyorum**

açıklamalarından birini seçerek (X) işareti ile belirtmeniz gerekiyor. İfadelerin doğru veya yanlışı yoktur. Bu nedenle ifadeyi okuduğunuzda aklınıza gelen ilk cevap sizin tutumunuzu en iyi yansıtan olacaktır.

	1	2	3	4	5
1. Zorluklarla baş edebilme yaklaşımım adım adım ilerlemektir.					
2. Duygularımı göstermek benim için oldukça kolaydır.					
3. Çok fazla strese dayanamam.					
4. Hayallerimden çok çabuk sıyrılabilir ve o anki durumun gerçekliğine kolayca dönebilirim.					
5. Zaman zaman ortaya çıkan tersliklere rağmen, genellikle işlerin düzeleceğine inanırım.					
6. Üzücü olaylarla yüz yüze gelmek benim için zordur.					
7. Biriyle aynı fikirde olmadığımda bunu ona söyleyebilirim.					
8. Kendimi kötü hissettiğimde beni neyin üzdüğünü bilirim.					
9. Başkaları benim iddiasız biri olduğumu düşünürler.					
10. Çoğu durumda kendimden eminimdir.					

11. Huysuz bir insanımdır.					
12. Çevremde olup bitenlerin farkında değilimdir.					
13. Derin duygularımı başkaları ile kolayca paylaşamam.					
14. İyi ve kötü yanlarıma baktığım zaman kendimi iyi hissederim.					
15. Yaşamımı elimden geldiğince anlamlı hale getirmeye çalışırım.					
16. Sevgimi belli edemem.					
17. Tam olarak hangi konularda iyi olduğumu bilmiyorum.					
18. Eski alışkanlıklarımı değiştirebilirim.					
19. Hoşuma giden şeyleri elimden geldiğince sonuna kadar öğrenmeye çalışırım.					
20. Başkalarına kızdığımda bunu onlara söyleyebilirim.					
21. Hayatta neler yapmak istediğime dair kesin bir fikrim yok.					
22. Yapacaklarımın bana sık sık söylendiği bir işte çalışmayı tercih ederim.					
23. Bir problemi çözerken her bir olasılığı inceler, daha sonra en iyisine karar veririm.					
24. Bir liderden çok, takipçiyimdir.					
25. Doğrudan ifade etmeseler de, başkalarının duygularını çok iyi anlarım.					
26. Fiziksel görüntümden memnunum.					
27. İnsanlara ne düşündüğümü kolayca söyleyebilirim.					
28. İlgimi çeken şeyleri yapmaktan hoşlanırım.					
29. Sabırsız bir insanım.					
30. Diğer insanların duygularını incitmemeye özen gösteririm.					
31. İşler gittikçe zorlaşsa da genellikle devam etmek için motivasyonum vardır					
32. Başkalarıyla iyi ilişkiler kurarım.					
33. Güç bir durumla karşılaştığımda konuyla ilgili olabildiğince çok bilgi toplamayı isterim.					

34. İnsanlara yardım etmekten hoşlanırım.					
35. Son birkaç yılda çok az başarı elde ettim.					
36. Öfkemi kontrol etmem zordur.					
37. Hayattan zevk almıyorum.					
Duygularımı tanımlamak benim için zordur.					
Haklarımı savunamam.					
Oldukça neşeli bir insanımdır.					
41. Düşünmeden hareket edişim problemler yaratır.					
42. İnsanlar benim sosyal olduğumu düşünürler.					
43. Kurallara uyan bir vatandaş olmak çok önemlidir.					
44. Kendimi olduğum gibi kabul etmek bana zor geliyor.					
45. Aynı anda başka bir yerde bulunmak zorunda olsam da, ağlayan bir çocuğun anne ve babasını bulmasına yardım ederim.					
46. Arkadaşlarım bana özel şeylerini anlatabilirler.					
47. Kendi başıma karar veremem.					
48. Başka insanlara saygı duyarım.					
49. Başkalarına neler olduğunu önemserim.					
50. Bazı şeyler hakkında fikrimi değiştirmem zordur.					
51. Problemlerin çözümüne ilişkin farklı çözüm yolları düşünmeye çalışınca genellikle tıkanır kalırım.					
52. Fanteziler ya da hayaller kurmadan her şeyi gerçekte olduğu gibi görmeye çalışırım.					
53. Neler hissettiğimi bilirim.					
54. Benimle birlikte olmak eğlencelidir.					
55. Sahip olduğum kişilik tarzından memnunum.					
56. Hayal ve fantezilerime kendimi kaptırırım.					
57. Yakın ilişkilerim benim ve arkadaşlarım için çok önemlidir					
58. Yeni şeylere başlamak benim için zordur.					
59. Eğer yasaları çiğnemem gerekirse, bunu yaparım.					

60. Endişeliyimdir.					
61. Yeni şartlara ayak uydurmak benim için kolaydır.					
62. Kolayca arkadaş edinebilirim.					
63. Can sıkıcı problemlerle nasıl baş edebileceğimi bilirim.					
64. Başkaları ile çalışırken kendi fikirlerimden çok onlarınkine güvenirim.					
65. Kendimi çok sık, kötü hissederim.					
66. Konuşmaya başlayınca zor susarım					
67. Çevremdekilerle iyi geçinemem.					
68. Zor şartlarda serin kanlılığımı nasıl koruyacağımı bilirim.					
69. Kendimi takdir ederim.					
70. İnsanlarla tartışırken, bana sesimi alçaltmamı söylerler.					
71. Tarzımı değiştirmem zordur.					
72. Hayatımdan memnunum.					
73. Başkalarının bana ihtiyaç duymalarından çok, ben başkalarına ihtiyaç duyarım.					
74. Hafta sonlarını ve tatilleri severim.					
75. Çok sinirlenmeden stresle baş edebilirim.					
76. Çok zor durumların üstesinden geleceğime inanıyorum.					
77. Acı çeken insanların farkına varamam.					
78. Genellikle en iyisini ümit ederim.					
79. Başkalarına göre, bana güvenmek zordur.					
80. Endişemi kontrol etmemin zor olduğunu biliyorum.					
81. Başkalarının duygusal ihtiyaçlarını, kolaylıkla fark ederim.					
82. Abartmayı severim.					
83. Gülümsemek benim için zordur.					
84. Uygun bir zamanda negatif duygularıyla yüzleşir, onları gözden geçiririm.					
85. Yeni bir şeylere başlamadan önce genellikle başarısız olacağım hissine kapılırım.					

86. İstedığım zaman "hayır" demek benim için zordur.					
87. Bir problemle karşılaştığımda önce durur ve düşünürüm.					
88. Yukarıdaki ifadelere samimi bir şekilde cevap verdim.					

KSÖ

Lütfen aşağıdaki ifadeleri dikkatle okuyup, bu ifadelerin size ne kadar uygun olduğunu ve sizin durumunuzu ne ölçüde yansıttığını cevap kağıdındaki kutucuklara işaretleyiniz. Seçenekleri ifade eden sembollerin anlamları şöyledir:

[A: asla] [N: nadiren] [B: bazen] [G: genellikle] [D: daima]

Yardımlarınız için teşekkür ederiz.

1) Bir konuda karar verirken içimden gelen sese göre davranırım					
2) Bir elbise almak için mağazayı gezerim, kaliteyi ve fiyatları karşılaştırırım					
3) Bir şey aldıktan sonra bir vitrinde daha güzelini, daha ucuzunu görünce aldığımdan soğurum					
4) Bir konuda karar vermeden önce durumu çok iyi inceler, seçenekleri incede inceye araştırırım					
5) Her konuda güç karar veren bir kişi olarak tanınırım					
6) Bir konuda karar vermem gerektiğinde her seçeneğin olumlu ve olumsuz yanlarının uzun uzun araştırırım					
7) Bir konuda karar verdikten sonra çevremdekiler bunu onaylamazsa hemen kararımı değiştiririm					
8) Bir geziye çıkacağım sırada programımı sık sık değiştirir, yanıma neleri almam gerektiğine bir türlü karar veremem					
9) Seçenekler hakkında etraflı bilgi toplamadan kararlar verdiğim görülmemiştir					
10) Verdiğim kararları çok kere hemen değiştiririm					
11) Uzun kararsızlık dönemi beni sıkar ve hemen o an için					

uygun bulduğum bir seçeneği, kabul eder ve onunla mutlu olurum					
12) Hayatım boyunca verdiğim kararlardan genellikle pişman olmadım					
13) Mektuplarımı postaya vermeden önce birçok defa okuyup yazdıklarımı değiştiririm					
14) Bir karar verirken başkalarının bana yol göstermesini, akıl vermesini isterim					
15) Bir karar verirken çok araştırma yapmam, çünkü her kafadan çıkan fikirler beni şaşkına çevirir					
16) Bir konuda karar vermeden önce seçenekleri çok iyi incelemenin, her birinin avantajlı ve dezavantajlı yönlerini tartmanın çok sıkıcı bir iş olduğunu düşünürüm					
17) Sınavlarda cevaplarımı sık sık değiştirdiğimden, kağıdını en son veren kişi genellikle ben olurum					
18) Sınavlardan çıktıktan sonra cevaplarımın doğru olup olmadığını araştırmam, çünkü hatalarımı öğrenince canım sıkılır					
19) Seçenekleri inceden inceye araştırmanın vakit kaybı olduğunu, çok inceledikçe karar vermenin güçleneceğini düşünür, ilk anda bana çekici gelen seçeneğe yönelmeyi rahatlatıcı bulurum					
20) İnsanın içinden gelen sesin onu doğruya götürdüğüne inanırım					
21) Güç karar veren bir insan olduğum için bazı fırsatları kaçırdığım olmuştur					
22) Kendi bildiğine giden bir kişi olarak tanınırım					
23) Genellikle fazla düşünmeden, içimden gelen sese göre karar veririm ve başkaları kararımın sakıncalarını söyleseler de kararımdan dönmem					
24) Karar vermeden önce bilgi toplamaya kalktığımda, birbirleri ile çelişen bilgilerle karşılaşırım ve ne yapacağımı şaşırıyorum					
25) Karar verirken acele eder, ondan sonra da verdiğim kararı beğenmez ve değiştirmeye kalkarım					
26) Karar verirken başkalarının sözlerine kulak asmaz, kendi aklıma göre davranırım					
27) Karar vermeden önce uzun araştırma dönemi bende					

sıkıntı yaratır. Buna hemen son vermek için o anda bana çekici gelen seçeneğe yönelirim					
28) “İnsanın maymun iştahlı olmaması için ne istediğini çok iyi araştırması gerekir” diye düşünür ve öyle davranırım					
29) Hakkında etraflıca araştırma yapmadan hiç kimseye yakın ilişkiye girmem					
30) Herkesi hoşnut edecek karar almak mümkün değildir. Onun için kararlarımın önce beni memnun etmesini gerekli görürüm					
31) İnsan kararlarını kendisi vermeli ve bunun sorumluluğunu da taşımalıdır diye düşünür ve öyle davranırım					
32) Bir karar verirken gerçekleştirme olasılığı diğer seçeneklere göre daha zayıf olsa da bana çekici gelen seçeneğe yönelirim, çünkü “bir şeyi çok istersem güzel tesadüfler sayesinde ona ulaşabilirim” diye düşünürüm					
33) Gerçekleşme olasılığı zayıf olan seçenekler üzerinde hiç durmam, canım çok çekmese de beni kesin olarak sonuca götürecek seçeneği tercih ederim					
34) “Bir karar verme durumunda, bir seçeneğe yönelirken kazanç ve kayıpları uzun uzadıya düşünmenin yararı yoktur. Çünkü geleceğin ne getireceğini kimse bilmez. Bu nedenle o anda aklın yattığı seçeneğe yönelmek en doğru yoldur” derim					
35)Hoşuma giden bir seçeneğe yöneldiğimde neler kazanıp neler kaybettiğimi etraflıca değerlendiririm					
36) Karar verirken seçeneklerin gerçekleşme olasılıklarını hiç dikkate almam, sadece ne ölçüde hoşuma gittiklerine bakarım					
37) Bir karar verdikten sonra, seçtiğim yolun yararlarından çok sakıncalarını görmeye başlar ve değiştirme isteği duyarım					
38) Başkalarına danışmadan verdiğim kararlardan, bir süre sonra pişman olurum					
39) Bir karar verme durumunda bir seçeneğe yönelirken neler kazanıp neler kaybedeceğim konusunda uzun uzun düşünürüm					

40) Verdiğim bir kararı biraz sonra beğenmez "acaba öbür
yolumu deneseydim?" demeye başlarım

--	--	--	--	--

TEÖ

Aşağıda size uyan ve uymayan özellikler sıralanmıştır. Lütfen her maddeye NE
ÖLÇÜDE KATILIP KATILMADIĞINIZI uygun kutuyu X ile işaretleyerek belirtiniz.
Lütfen cevap verirken olabildiğince dürüst olunuz.

	1=	Kesinlikle				
katılmıyorum						
		2= Katılmıyorum				
katılmıyorum		3=Ne katılıyorum ne				
		4= Katılıyorum				
		5= Kesinlikle katılıyorum				
	1	2	3	4	5	
1) Arkadaşımın duyguları beni pek etkilemez.						
2) Üzgün olan bir arkadaşımınla vakit geçirdikten sonra genellikle üzgün hissedirim.						
3) Arkadaşım başarılı olduğunda onun ne kadar mutlu olduğunu anlayabilirim.						
4) İyi bir korku filmindeki karakterleri izleyince korkarım.						
5) Başkalarının duygularından hemen etkilenirim.						
6) Arkadaşlarımın korktuğunu anlamakta güçlük çekerim.						
7) Başka insanları ağlarken gördüğümde üzülmem.						
8) Başka insanların ne hissettikleri beni çok fazla ilgilendirmez.						
9) Birisi kendini kötü hissettiğinde onun neler hissettiğini genellikle anlayabilirim.						
10) Arkadaşlarımın korktuğunu genellikle anlarım.						
11) Televizyonda ya da filmlerde üzüntülü bir şeyler izlerken						

çoğunlukla ben de üzülürüm.					
12) İnsanların ne hissettiğini çoğunlukla onlar bana söylemeden anlayabilirim.					
13) Kızgın birini görmek hislerimi etkilemez.					
14) İnsanların neşeli olduğunu genellikle anlarım.					
15) Bir şeylerden korkmuş arkadaşlarımla birlikteyken ben de korkarım.					
16) Arkadaşımın kızgın olduğunu genellikle hemen fark ederim.					
17) Arkadaşlarımla hissettiklerine çoğunlukla kendimi kaptırırım.					
18) Arkadaşımın mutsuzluğu bana hiçbir şey hissettirmez.					
19) Arkadaşımın hissettiklerinin genellikle farkında değilimdir.					
20) Arkadaşlarımla mutlu oldukları anları anlamakta zorlanırım.					

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1. Cinsiyet: K / E

2. Yaş aralığı:

- 25-30
 - 30-35
3. Eğitim durumu:
- Lise
 - Üniversite
4. Okul öncesi eğitim: Var / Yok
5. Ekonomik gelir düzeyi:
- Düşük
 - Orta
 - Yüksek
6. Anne-Baba: Birlikte / Ayrı
7. Medeni durumu: Bekar / Evli / Boşanmış
8. Çocuk: Var / Yok
9. Boş zamanlarını geçirme sıklığı:
- Kendi başına
 - Aile ile
 - Arkadaşlar ile
 -

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Ad-Soyad: Reyyan SAVUR

Doğum Yeri Ve Tarihi: Bakırköy / İstanbul - 15.07.1991

Adres: Yenibosna Güneşliolu Cad. Yasemin Konakları A1/16 Yenibosna-
Bahçelievler /İstanbul

Tel: 0506-520-17-13

E-mail: reyyansvr@gmail.com

Eğitim

Üniversite: International University of Sarajevo/ Psikoloji

Yüksek Lisans: Üsküdar Üniversitesi/ Klinik Psikoloji

Yabancı Diller ve Düzeyi

İngilizce (İleri seviye)

Arapça (Başlangıç seviyesi)

Boşnakça (Başlangıç seviyesi)

İş Tecrübesi

2012 Temmuz- NP İstanbul Hastanesi / 15 iş günü staj

2013 Şubat- Bezmiaelm Vakıf Üniversitesi Hastanesi / 15 iş günü staj

2014-2016 / Küçük Melekler Anaokulu

2017-2018 / Farkındayız Yaşam Merkezi Projesi

Bilimsel Çalışma

Lisans bitirme tezi: “The Role of Attachment in Development of Empathy and
Love in Early Childhood” 2014 Şubat/ International University of Sarajevo